

PARAPLEGIK

ISSN 0351-9163

Št. 119

GLASILO Zveze PARAPLEGIKOV SLOVENIJE

december 2009

3. DECEMBER, MEDNARODNI DAN INVALIDOV

SPREJEM V DRŽAVNEM ZBORU

INTERVJU Z JOŽEFOM ŠKOLČEM

**ODMEVNA RAZSTAVA
NAŠIH SLIKARJEV V LENDAVI**

SKOK S PADALOM

TISKOVINA

POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 1130

KAZALO

Delo Zveze	stran 4
Strokovno	stran 13
Intervju	stran 16
Delo društev	stran 20
Iz življenja	stran 36
Šport	stran 40
Kultura	stran 50
V spomin	stran 55
Natečaj fotografije	stran 56
Zahvale in oglosi	stran 56
Razvedrilo	stran 57
Križanka	stran 59

Glasilno Paraplegik izdaja Zveza paraplegikov Slovenije in njena pokrajinska društva: Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine, Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, Društvo paraplegikov Gorenjske, Društvo paraplegikov Istre in Krasi, Društvo paraplegikov Koroške, Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, Društvo paraplegikov severne Primorske, Društvo paraplegikov severne Štajerske in Društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske
Za ZPS: Dane Kastelic

Glavna in odgovorna urednica: Tina Pavlovič

Uredniški odbor: Jasna Tepina, Dani Globokar, dr. med., asistent fiziater, mag. Aleksandra Tabaj, Jože Globokar, Dane Kastelic, Barbara Slaček, Benjamin Žnidaršič

Tajnica uredništva: Darja Kos

Lektoriranje: Darka T. Podgoršek

Tisk: C.VISTA d.o.o., 3270 Laško

Prelom in obdelava slik: C.VISTA d.o.o.

Osnovni podatki uredništva: Zveza paraplegikov Slovenije, Štihova 14, 1000 Ljubljana, p.p. 5714, Tel.: 432-71-38, fax.: 432-72-52

Email: zveza-paraplegikov@guest.arnes.si

Spletna stran: www.zveza.paraplegikov.si

Transakcijski račun: 03170-1001146571

Poština plačana pri pošti 1130

Naklada: 1800 izvodov

ISSN 0351-9163

Dragi moji bralci,

sneženo vas pozdravljam iz toplega zavetja svojega doma. Pravkar sem napisala pismo velikosrčnemu Božičku, v upanju, da dobim kakšno darilce. Nestrpno že pričakujem njegov prihod. Prav tako upam, da tudi vi, dragi bralci.

To leto je Zvezo paraplegikov Slovenije zaznamovalo predvsem 40 let njenega oziroma našega organiziranega delovanja. V jubilejnem letu smo konec septembra s tiskovno konferenco želeli naše uspešno delovanje predstaviti tudi širši slovenski javnosti. Hkrati

smo predstavili tudi načrte in aktivnosti Zveze, ki jih bomo izvedli v letu 2010.

3. decembra, ob mednarodnem dnevu invalidov, smo bili sprejeti v predsedniški palači. Da vam ne bom preveč izdala, si več o dogodku preberite na naslednjih straneh. Zanimiv je intervju z državnim sekretarjem Jožefom Školčem, v katerem je velik podarek na dokončni zgraditvi našega Doma paraplegikov v Pacugu. V tokratni številki je nekaj več zgodb iz življenja. Nekatere izmed njih so prav pretresljive in v srce segajoče.

Preberite si naše glasilo, vedite,

da niste sami na svetu, bodite močni in pogumni. Vse dobro vam želim!

Vaša urednica Tina Pavlovič

Spoštovani prijatelji Zveze paraplegikov Slovenije, izteka se jubilejno leto za našo organizacijo, pa tudi za društva paraplegikov. Z decembrsko skupščino in sprejetjem novega, modificiranega statuta organizacije bomo naše štiridesetletno delovanje v slovenskem prostoru sklenili tudi na simbolni ravni. Društva so ob svojih obletnicah ustanovitve pripravila prijetne akademije – nekateri vsebinsko zelo bogate, drugi malo manj, pa vendar vsi v duhu pomembnosti društva v okolju, kjer delujejo.

Letošnje geslo ob mednarodnem dnevu invalidov, 3. decembra, je Ustvarjamo pogoje za neodvisno življenje invalidov in slišali smo veliko prijaznih in vzpodbudnih besed od predsednika države dr. Danila Türka in predsednika vlade Boruta Pahorja ob sprejemu v predsedniški palači. Ob tem dogodku smo paraplegiki in tetraplegiki prvič lahko samostojno prišli do najvišjih predstavnikov slovenske države. To nam veliko pomeni tudi kot državljanom, zato menimo, da so bili očitki glede gradnje dvigala neutemeljeni in pri nekaterih na

trenutke egoistični. Dan pred mednarodnem dnevom invalidov pa so za predstavnike invalidskih organizacij sprejem skupaj pripravili podpredsednik državnega zbora mag. Vasja Klavora in predsednica odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide dr. Andreja Černak Meglič, dr. Luj Šprohar pa v imenu Sveta Vlade RS za invalide. Vsi so izražali naklonjenost do invalidov, vendar si nihče ni upal napovedati kakšne konkretne rešitve za izboljšanje kakovosti našega življenja. Zato se mi zdi na trenutke kar malo cinično, da je invalidom namenjena tako pompozna pozornost samo 3. decembra, ko pa je v letu še 364 dni.

Za sodelavci na Zvezi in društvih so meseci, večinoma namenjeni intenzivni pripravi programov za leto 2010, ki jih je z javnim razpisom razpisala Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij. Skupaj s predsedniki društev smo na upravnem odboru izoblikovali končne predloge načrta in jih pravočasno oddali. Seveda so potrebe in želje različne, vendar pa je pomembno, da smo enotni v skupnem cilju –

kakovost življenja paraplegikov in tetraplegikov. Vsi se odgovorno zavedamo, da bodo naša prizadevanja obrodila sadove, saj se bodo tudi zaradi kakovostnih programov srečevali z zadovoljnimi člani.

V času izida našega Paraplegika potekajo po društvih prednovoletna srečanja članov. Prijetno se je srečati s starimi znanci in medse sprejeti tiste, ki so se prvič odločili stopiti med sebi enake, vesel sem, da

Predsednik Dane Kastelic

društva poskrbijo za topel sprejem »novincev«. Tako spontano prihaja do medgeneracijskega srečanje članov in izmenjave izkušenj, in to je lahko prvi korak za optimističen pogled v prihodnost.

V teh dneh bomo podrobno seznanjeni z izidi mednarodnega razpisa Interreg - Intercis, katerega pozitivni izid pomeni dokončanje nastanitvenega dela in konec gradnje do leta 2012. Seveda boste obširno seznanjeni s samim razpisom in izkoriščanjem finančnih sredstev iz evropskih strukturnih skladov v naslednji številki Paraplegika, ko se med drugim pripravljala intervju z dr. Radom Genorio. O pomembnosti tega projekta tudi za Republiko Slovenijo pa boste lahko prebrali

v tej številki glasila v intervjuju z državnim sekretarjem Jožefom Školčem.

Spoštovane bralke in bralci! Globoko smo zabredli v bleščavi december, ko marsikdo opravlja še zadnje predpraznične priprave na božič in novo leto. Po vseh parametrih bo obdarovanje skromnejše, vendar je tudi to za nekaj dobro, saj je priložnost, da se bolj posvetimo drug drugemu. Ker se iz lastnih izkušenj zavedamo, kako pomembno je zdravje, vam v glasilu prilagamo tudi obrazec, da del dohodnine namesto državi namenite Zvezi paraplegikov Slovenije. Za Nevrološko kliniko UKC v Ljubljani tako zbiramo sredstva in poskušamo zagotoviti prepotrebno aparaturo za boljše

zdravje državljanov Slovenije, ne samo za invalide. Vljudno vas naprošam, da se odzovete povabilu in povabite še prijatelje.

Vsem želim, da nam misli v teh dneh pričakovanja prinesejo notranji mir. Verjamem, da se človek takrat, ko pomisli še na koga drugega, bolje počuti. Da le ni sam. Zato vsem bralcem PARAPLEGIKA v svojem imenu in v imenu Zveze paraplegikov Slovenije želim vesele in doživete božične praznike ter veliko zdravja in uspehov v novem letu 2010!

SREČNO IN ZDRAVO V 2010!

Dane Kastelic

3. DECEMBER, MEDNARODNI DAN INVALIDOV

Mogoče je protislovno, pa vendar 3. decembra invalidi praznujemo svoj dan, to je dan, ob katerem se moramo vsi spomniti, da smo tudi invalidi del družbe, in naša dolžnost je, da družbo opozarjamo na nediskriminacijo v vseh pogledih. V Sloveniji je 170.000 invalidov, kar pomeni, da je invalid vsak dvanaesti državljan.

Letos ta dan zaznamujemo pod sloganom Ustvarjamo pogoje za neodvisno življenje invalidov. Prav na ta dan sta predsednik države dr. Danilo Türk in predsednik vlade Borut Pahor sprejela predstavnike invalidskih organizacij, ki so se ga v imenu Zveze paraplegikov Slovenije udeležile podpredsednica Zveze Barbara Slaček, predsednica skupščine Zveze Mirjam Kanalec in strokovna delavka Zveze Špela Šušteršič. Sprejem je simbolično in v duhu slogana potekal v predsedniški palači, kamor so oktobra name-

Visoki državniki, ki so nas sprejeli v predsedniški palači.

stili dve dvizni ploščadi in dvigalo, s katerimi so gibalno oviranim državljanom omogočili neoviran dostop in gibanje po predsedniški palači.

Brez skupinske slike ne gre.

Predsednik države je nagovoril navzoče in v svojem govoru poudaril neodvisen dostop do storitev in tudi sicer ter pomembnost izvajanja Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ni pa pozabil niti na nujnost sprejetja zakona o osebni asistenci in zakona o izenačevanju možnosti invalidov. K pozdravu navzočih je pozval tudi premierja Pahorja. Ta je v kratkem nagovoru poudaril, da bo vlada zdaj, ko se je država izvila iz najhujše finančne krize, ki je

Slovenijo zajela po 2. svetovni vojni, morala še več energije usmeriti v zagotavljanje socialne varnosti, katere del smo tudi invalidi. Kot se za tak dan spodobi, je zbrane pozdravil tudi generalni direktor direktorata za invalide pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, mag. Cveto Uršič, ki je povedal, da država spoštuje in uresničuje oz. izvaja Akcijski program za invalide 2007–2013 in Konvencijo ZN o pravicah invalidov. Vse to se že kaže prav v sprejemanju in izvajanju omenjene zakonodaje.

lidov. Sprejemu so prisostvovali tudi drugi visoki državniki, med drugimi minister za zdravje Borut Miklavčič in minister za šolstvo in šport Igor Lukšič.

Po uradnem delu je sledil še neuradni del našega obiska, kjer smo lahko ob prigrizku izmenjali mnenja in izkušnje.

Sicer pa je 3. december za mednarodni dan invalidov razglasila Generalna skupščina Organizacije združenih narodov leta 1992.

Barbara Slaček

V imenu invalidskih organizacij in vseh slovenskih invalidov se je predsednikoma za sprejem zahvalil predsednik NSIOS Boris Šuštaršič. Povedal je tudi, da invalidi izražamo zmeren optimizem in da bomo, finančni krizi navkljub, še naprej ustvarjali prave razmere za neodvisno življenje inva-

Dobro vzdušje po uradnem delu našega obiska.

Dekleta v družbi Direktorja direktorata za invalide in Predsednika države.

SPREJEM V DRŽAVNEM ZBORU

Ob mednarodnem dnevu invalidov se je Zveza paraplegikov Slovenije udeležila različnih sprejemov, na katere so nas povabili različni državni predstavniki in institucije.

V Državnem zboru smo se predstavniki ZPS Dane Kastelic, Mirjam Kanalec in Špela Šušteršič udeležili srečanja, na katerega nas je povabil podpredsednik Državnega zbora mag. Vasja Klavora skupaj z dr. Andrejo Črnak Meglič.

Prvi nas je nagovoril mag. Klavora, nato pa smo imeli predstavniki vseh invalidskih organizacij možnost predstaviti svoje predloge in težave, s katerimi se pri svojem delu srečujemo. Dane Kastelic je v

svojem govoru med drugim opozoril predstavnike Državnega zbora na problematiko zaposlovanja oseb preko različnih državnih razpisov, in s tem poudaril, da »ustrezne inštitucije niso dovolj dosledne pri zagotavljanju in sofinanciranju oseb, ki bi se zaposlovale na delovnih mestih osebne asistenta«.

Vsi navzoči so posebej poudarili, da pozdravljajo predlog Zakona o izenačevanju možnosti invalidov, ki bo v javni razpravi do 15. januarja, hkrati pa pozvali vse, naj bodo pozorni na morebitne manj ugodne spremembe na podlagi tega zakona.

V prostorih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije so predstavnike invalidskih orga-

nizacij nagovorili dr. Luj Šprohar, Boris Šušteršič, mag. Cveto Uršič in Marijan Papež. Vsem prisotnim so čestitali ob mednarodnem dnevu invalidov in opozorili na trenutne zakonske spremembe na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter pomembnost stabilnosti sedanjega financiranja invalidskih in humanitarnih organizacij. Konec srečanja je zaključil sekretar Sveta Vlade, Viktor Frankež, ki je vsem zbranim prebral Poslanico Sveta RS Slovenije za invalide ob mednarodnem dnevu invalidov, katere glavno geslo je "ustvarjamo pogoje za neodvisno življenje invalidov".

Špela Šušteršič

TISKOVNA KONFERENCA OB JUBILEJU ZPS

Zveza paraplegikov Slovenije letos praznuje 40-letnico organiziranega delovanja, zato smo želeli v jubilejnem letu s tiskovno konferenco tudi širši slovenski javnosti predstaviti naše uspešno delovanje. Hkrati pa smo želeli predstaviti tudi načrte in aktivnosti, ki jih bomo izvedli v letu 2010.

Na tiskovni konferenci, ki je 29. septembra 2009 potekala v prostorih Zveze, je predsednik ZPS Dane Kastelic pod sloganom **Prihodnost je v nas ... in nič se ne sme zgoditi brez nas** na kratko orisal najpomembnejše dogodke in jubileje v letošnjem letu. Pri tem je poudaril: **»Paraplegiki svoje invalidnosti ne moremo spremeniti, lahko pa spreminjamo in vplivamo na**

svoje življenje in okolico. Od države, ki ima v ustavi zapisano, da je socialna, si moramo izboriti zanimanje s svojimi projekti, izvirnostjo in tudi posebnostjo. Državi moramo postati partner in hkrati vest.« Med drugim je poudaril: **»Zveza paraplegikov Slovenije se mora v prihodnje še bolj profilirati v slovenskem prostoru. Nadgrajujemo programe, ki bodo posamezniku**

čim bolj omogočali samostojno in neodvisno življenje. Zato moramo biti budni in skrbeti, da nobena zakonodaja s tega področja ne

S tiskovno konferenco smo želeli predstaviti 40-letno organizirano delovanje Zveze paraplegikov Slovenije.

bo šla mimo nas ali nas obšla,« ter nadaljeval, da »od slovenske vlade upravičeno pričakujemo čimprej-šnje sprejetje Zakona o izenačevanju možnosti invalidov ZIMI, Zakon o osebni asistenci ZoA in zakon o dolgotrajni oskrbi, ki so vsi izredno pomembni za posameznika«.

Za tem smo predstavili poseben socialni program Osebna asistenca. To je eden izmed prioritarnih programov, ki ga zveza in društva s sedemnajstimi osebnimi asistenti uspešno izvajajo. Seveda so potrebe pri izvajanju tega programa še veliko večje. Država financiranja osebne asistenc ni dolgoročno zagotovila, saj je prav področje osebne asistenc prepustila v skrb različnim nevladnim organizacijam, ki pa se večinoma financirajo z letnimi in večletnimi razpisi. zato takšno financiranje osebne asistenc ne omogoča razvoja niti zagotavljanja asistenc vsem, ki jo potrebujejo. Predstavnik sedme sile smo seznanili tudi z izvajanjem programov in projektov Najboljši voznik,

varen in varčen. Javnost hkrati oza-veščamo in obveščamo o posledicah prometnih nesreč in skrbimo za izboljšanje kulture voznikov, ki ga vodi in izvaja društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske pod nazivom Še vedno vozim – vendar ne hodim. Izvajamo tudi projekt Vračamo se v življenje – socialna rehabilitacija paraplegikov in tetraplegikov. Splošni cilj projekta je hitrejša in kakovostnejša vključevanje ljudi s poškodbo hrbtenice v normalen tok družbenega in socialnega življenja. Predstavili smo tudi pravljičico, namenjeno mlajšim, ki jo je po svoji življenjski zgodbi napisal paraplegik Igor Plohl, ilustracijo pa so prispevali učenci, ki jih je poučeval pred poškodbo.

Zelo pomembna je bila predstavitel projekt Intereeg – Intercis, ki vključuje čezmejno sodelovanje z Italijo in italijanskimi paraplegiki. Projekt Intercis je namenjen **izboljšanju in koordinaciji čezmejnega socialnega sistema**. V okviru projekta bomo na novo zaposlili tudi več invalidnih oseb. Rdeča nit tega

projekta je dokončanje gradnje našega tako potrebnega doma na Pacugu, ki naj bi ga skupaj s slovensko vlado, FIHO in evropskimi sredstvi končno le dogradili. Pripravljalna dela za gradnjo nastanitvenega dela bomo začeli v letosnjem oktobru. Z našim projektom presegamo tako državne meje kot tudi meje, ki si jih posamezniki postavljamo sami, pa naj bo to različnost zaradi jezika, kulture ali zaradi invalidnosti.

Projekte so predstavili:
podpredsednica Barbara Slaček, direktor Doma paraplegikov Pacug Jani Trdina in avtor pravljičice o Levu Rogiju Igor Plohl.

Novinarji so postavili kar nekaj vprašanj in seveda dobili zadovoljive odgovore. Konferenco je vodil tiskovni predstavnik NSIOS Borut Pogačnik.

**Jože Globokar
Tina Pavlovič**

DELOVNI SESTANEK NOSILCEV NALOG

Sredi oktobra so se v prostorih Zveze na delovnem sestanku sestali referenti in nosilci posamičnih nalog ter z vodstvom Zveze usklajevali program dela za leto 2010. Celoten program je resnično obsežen, zato so na sestanku obravnavali vsako področje posebej.

Usklajevali so programe, to so: Prevozi paraplegikov, Osebna asistenca, Zagotavljanje možnosti izvajanja programov v Pacugu, Vračamo se v aktivno življenje, Izobraževanje, Kultura, Interesne dejavnosti, Prebivanje in prilaganje okolja, Šport in rekreacija, Informativna dejavnost, Posebne socialne pomoči, Medicinsko-teh-

nični pripomočki, Ohranjanje zdravja, Obnovitvena rehabilitacija, Rehabilitacijski program, Usposabljanje za aktivno življenje in druge dejavnosti.

Referentje so pripravili svoje predloge in osnutke programa, celotno

obliko programa pa je zatem pripravila in uskladila strokovna delavka Zveze Špela Šušteršič. Razpravljali so še o aktivnostih do konca leto-

Nosilci posamičnih nalog so usklajevali program dela.

šnjega leta in se seznanili s finančnim stanjem programa do 30. septembra 2009.

Jože Globokar

STARANJE IN INVALIDNOST

Med 26. in 27. oktobrom je v Portorožu potekala evropska konferenca z naslovom Staranje in invalidnost – spodbujanje človekovih pravic invalidov in starejših, katere namen je spodbujanje strokovne razprave o učinkovitih načinih varovanja človekovih pravic invalidov in starejših ter pospeševanju izvajanja akcijskega načrta Sveta Evrope za invalide. Dogodek je organiziralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS v okviru slovenskega predsedovanja odboru ministrov Sveta Evrope.

Na konferenci so sodelovali domači in tuji strokovnjaki, predstavniki vlade in nevladnih organizacij, nosilci odločanja s področja invalidnosti iz držav članic in opazovalk Sveta Evrope, drugih mednarodnih organizacij, skupaj z invalidskimi organizacijami, organizacijami starejših in organizacijami za starejše, predstavniki organov in odborov Sveta Evrope ter akademskega sveta. Zvezo paraplegikov Slovenije so na konferenci zastopali predsednik Dane Kastelic, podpredsednica

Barbara Slaček in strokovna delavka Špela Šušteršič.

Uvodni govorac konference je bil minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Ivan Svetlik, ki je dejal, da so »enake možnosti za vse državljane, nediskriminacija, spoštovanje in sprejemanje invalidnosti kot dela človekove različnosti temelj, na katerem lahko gradimo ljudem prijazno in vključujočo družbo«.

Nato so predstavniki parlamentarne skupščine Sveta Evrope, Evropskega invalidskega foruma in nacionalnega sveta invalidskih organizacij seznanili slovenski del javnosti s splošnimi storitvami, povezovanjem znanja ter izkušnjami Evropske unije. Tematiko starejših in invalidov so predstavili iz različnih zornih kotov.

Dejstvo je, da se v celotnem evropskem prostoru spoprijemamo s spremembami v starostni strukturi prebivalcev, število starejših od 65 let se povečuje, pričakovana življenjska doba pa podaljšuje. Slo-

venija pri tem izstopa od evropskega povprečja v številu zaposlenih med starejšimi (med 55. in 65. letom), saj imamo kar 13 % manj zaposlenih v tej starostni skupini. Kar 10 % svetovnega prebivalstva predstavljajo invalidi. V Sloveniji je teh kar 170.000.

V nadaljevanju so udeleženci konference v okviru treh delovnih skupin razpravljali o dostopnosti storitev za invalide, zdravju in rehabilitaciji ter ustrezni življenjski ravni in zaščiti starejših in invalidov. Pri tem so strnili izkušnje evropskih držav, si izmenjali dobre prakse in začrtali smernice za prihodnje, pri čemer glavna vodila izhajajo iz dejanskih potreb posameznikov z različnimi fizičnimi in psihičnimi motnjami. S konferenco so zbrani želeli podpreti slovenske in mednarodne akterjev za varstvo pravic starejših in invalidov.

Udeleženci evropske konference so strnili izzive, s katerimi se srečujejo sodobne družbe - to so socialno vključevanje, povečanje potreb po (integrirani) zdravstveni in socialni oskrbi, razvoj skupnostnih oblik pomoči, povečanje izbire med različnimi storitvami, upoštevanje heterogenosti populacije in zadovoljevanje specifičnih potreb.

Udeleženci konference so v sklopu razprave, ki je potekala po posameznih delavnicah, in skupinskega plenarnega zasedanja prišli do skupnih ugotovitev. Izrazili so prepričanje, da si je treba prizadevati za polnopravno uveljavljanje političnih, državljanskih in človekovih pravic ter osnovnih svobod, ozaveščanje in izobraževanje splošne in zainteresirane javnosti, zagotavljanje inkluzivne družbe (participacije vseh), opolnomočenje, zagotavljanje dialoga vseh

Namen evropske konference z naslovom Staranje in invalidnost je bilo spodbujanje strokovne razprave o učinkovitih načinih varovanja človekovih pravic invalidov in starejših.

vključenih v načrtovanje in izvajanje politik, zagotavljanje socialnega vključevanja in izenačevanje možnosti različnih skupin posameznikov (nediskriminacija) in za vpeljavo zakonskih določil v vsakdanje življenje.

Posebno pozornost so namenili pomenu razvoja informacijske družbe in s tem dostopnosti do interneta ter zmožnosti uporabe različnih e-vsebin, kar je že zapisano tudi v smernicah in direktivah Evropske komisije na tem področju.

V sklepnem delu konference je mag. Cveto Uršič, sicer član odbora ZN za pravice invalidov, predstavil tudi konvencijo o pravicah invalidov. Gre za prvi pravno vezujoč dokument na področju pravic invalidov, kar je za prihodnost invalidskega varstva ključnega pomena. Konvencija pokriva vse skupine invalidov, s čimer tako rekoč pokriva vsa področja življenja, obenem pa opredeljuje pojem invalidnosti in invalida. Slovenija je bila med prvimi, ki je konven-

cijo podpisala in tudi ratificirala. Predstavnica Zveze društev upokojencev Slovenije Irena Levičnik pa je poudarila pomen povezovanja vseh družbenih sfer, organizacij na nacionalni, evropski in mednarodni ravni.

VIR: <http://www.mddsz.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/12106/6241/>

Povzela: Špela Šušteršič

OBNOVITVENA REHABILITACIJA

Zveza paraplegikov že vrsto let organizira obnovitveno rehabilitacijo. V tej obliki se izvaja zadnjih petnajst let. Do leta 2005 je bilo mogoče v okviru obnovitvene rehabilitacije uporabljati tudi kapacitete v Pineti, od leta 2006 pa obnovitvena rehabilitacija poteka v Termah Čatež in Thermi Laško.

Vsako leto se Zveza paraplegikov prijavi na razpis, ki ga objavi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Ko prejmemo rezultate razpisa, z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije sklenemo pogodbo o izvajanju skupinske obnovitvene rehabilitacije.

Razpisni pogoji ZZZS kot financerja tega programa se v petnajstih letih glede števila članov in spremljevalcev niso popolnoma nič spremenili. Že petnajst let je letno obdobje obnovitvena rehabilitacija za 490 paraplegikov in tetraplegikov ter 40 spremljevalcev, čeprav se je članstvo v petnajstih letih povečalo za skoraj 30 %.

V letošnjem letu smo opravili pogovore z generalnim direktorjem Zavoda za zdravstveno zavarova-

nje, da mu predstavimo problematiko, ki je nastala v zadnjih letih.

Medicina je v zadnjih letih napredovala in mnogi, ki bi pred leti umrli zaradi posledic nesreč, danes preživijo, vendar ostanejo težki invalidi, tetraplegiki, povsem odvisni od 24-urne pomoči.

Poseben problem predstavlja tudi staranje članstva, ki ga ugotovljamo že nekaj časa in sovpada s staranjem celotne populacije. Trenutno je povprečna starost naših članov 56 let. Analiza starosti tistih, ki se prijavijo na obnovitveno rehabilitacijo, pa pokaže, da je njihova povprečna starost nižja, in sicer znaša manj kot 51 let. Ta podatek kaže, da se starejši redkeje odločajo za obnovitveno rehabilitacijo, čeprav bi jo še bolj potrebovali, razlog za to pa je, da jim ne moremo zagotoviti spremstva. Marsikdo, starejši od 65 let, bi ne glede na diagnozo potreboval spremstvo, in ker ga ne moremo zagotoviti niti vsem tetraplegikom, se mnogi starejši z diagnozo paraplegija preprosto niti ne prijavijo.

Ena bistvenih težav je kateterizacija, ki je osebe v zdraviliščih ne iz-

vaja. Nekateri člani, predvsem tisti z diagnozo tetrapareza, so lahko v večini dnevnih aktivnosti samostojni, slabša senzibiliteta zgornjih okončin ter nezmožnost izvajanja finih gibov pa jim onemogočata, da bi sami izvajali kateterizacijo. Tako brez pomoči, večinoma partnerja, za 17 dni preprosto ne morejo nikamor.

Po prejetju rezultatov in sklepa ZZZS se članom torej pošljeta dopis in prijavnica. Z njo se prijavijo v eno od dveh destinacij, s katerima imamo sklenjeno pogodbo o izvajanju obnovitvene rehabilitacije. Na osnovi prejetih prijav se opravi razporeditev skupin. Pri tem moramo upoštevati vse specifične potrebe paraplegikov in tetraplegikov. Možnost udeležbe imajo vsi paraplegiki in tetraplegiki, ne glede na članstvo v organizaciji. Prijavnico je mogoče najti tudi na spletni strani <http://www.zveza-paraplegikov.si>

Tako na podlagi prijavnic, ki prispejo, člane razporedimo po skupinah glede na želje, ki jih izrazijo v prijavi. Kot kažejo izkušnje prejšnjih let, se vsako leto prijavi dobra polovica članstva, tj. nekaj več kot

500 članov, ki jih je treba ustrezno razporediti po terminih.

Tako lahko skoraj vsi pravočasno prijavljeni izkoristijo obnovitveno rehabilitacijo vsako leto, čeprav je v razpisnih pogojih omenjeno, da jim pripada vsako drugo. Položaj bi se obrnil, če bi se prijavili vsi člani. Takrat bi vsi, ki so bili na obnovitveni rehabilitaciji prejšnje leto, izpadli in bi morali čakati priložnost naslednje leto.

Kljub številnim usklajevanjem pa vsem članom terminsko ali kako drugače ne moremo ustreči, tako da morajo odpovedati svoj termin zaradi objektivnih razlogov, ki onemogočijo obnovitveno rehabilitacijo v določenem terminu. Zato član takrat navadno zaprosi za poznejši termin ali se popolnoma odpove možnosti obnovitvene rehabilitacije v tistem koledarskem letu.

Poleg tega je treba še prej opraviti vse pisne in ustne dogovore z izvajalci skupinske obnovitvene rehabilitacije ter s tem zagotoviti najboljše razmere za vse paraplegike in tetraplegike. V okviru programa nam trenutna izvajalca obnovitvene rehabilitacije ponujata namestitve v ustrezno opremljenih dvoposteljnih sobah v hotelu oziroma na bolniškem oddelku glede na indikacijo, začetni in končni zdravstveni pregled ter tri terapije, in sicer delno masažo, individualno razgibavanje in protibolečinsko terapijo oz. drugo terapijo po dogovoru z zdravnikom.

Novost v letošnjem letu je, da smo podpisali pogodbo o izvedbi triaže udeležencev skupinske obnovitvene rehabilitacije z Univerzitetnim rehabilitacijskim inštitutom Republike Slovenije – Soča, kjer so se tudi čez leto opravljali triažni pregledi, da bi ugotovili, ali neki udeleženec izpolnjuje pogoje razpisa ZZZS, če že iz same dokumentacije ni bilo razvidno stanje. Preglede sta opravljala prim. mag. Rajmond Ša-

vrin, dr. med., in asist. Daniel Globokar, dr. med.

Na Zvezi paraplegikov je bila ustanovljena komisija za obnovitveno rehabilitacijo, ki po potrebi na osnovi prijav določi prioriteto udeležencev in obveznih spremljevalcev, saj prejmemo zadnja leta več kot sto prošenj za spremstvo, kot pa je že bilo omenjeno, jih lahko zagotovimo le 40.

Namen obnovitvene rehabilitacije je ohranjanje preostalih sposobnosti, ki so še ostale po poškodbi ali bolezni, oz. preprečevanje nezahvalnih zdravstvenih posledic, ki spremljajo paraplegike in tetraplegike. Vsakogar obravnavajo individualno, predpišejo mu terapije, ki najbolj ustrezajo njegovim potrebam. Terapije temeljijo na fizikalnih metodah, individualno asistiranih in skupinskih vajah, pa tudi na aktivnih vadbah za člane, ki zmorejo takšne terapije.

Paraplegiki in tetraplegiki največkrat izbirajo med ročno masažo, podvodno masažo v termalni vodi, razgibavanjem, elektrostimulacijo in limfno drenažo spodnjih udov. Lahko pa uporabljajo tudi pripomočke za stojo ter v okviru svojih zmožnosti tudi druge pripomočke za pomoč pri gibanju, ohranjanju gibljivosti ter mišične moči. Udeležijo se lahko tudi jutranjega razgibavanja in dihalnih vaj, na voljo je neomejeno kopanje v termalnih bazenih.

Menimo, da prav plavanje v zdravilni vodi našemu organizmu najbolj koristi. V prijetno topli vodi se namreč sprostimo in lažje aktiviramo vse mišice, tudi tiste, ki jih lahko le delno uporabljamo. Po ročni in podvodni masaži ter aktivnem plavanju v bazenu je naše telo resnično temeljito razgibano.

Na osnovi strokovnih mnenj zdravnikov in fizioterapevtov ter poročanju paraplegikov in tetraplegikov je očitno, da ima obnovitvena

rehabilitacija blagodejen učinek na človeka s poškodbo hrbtenjače.

Kljub temu da smo pred tremi leti dosegli podaljšanje obnovitvene rehabilitacije s štirinajst na sedemnajst dni, se še vedno le nekaj več kot polovica prijavljenih odloči za 17-dnevni termin, čeprav bi si na Zvezi želeli, da bi se množičneje odločali za sedemnajst dni. Sredstva za 490 članov so namreč odobrena ob domnevi, da bodo vsi izkoristili sedemnajst dni, kar znese 8330 oskrbnih dni. Lahko bi to kompenzirali z večjim številom ljudi, vendar jih ne v Termah Čatež ne v Thermani Laško od maja do decembra preprosto ne morejo toliko sprejeti.

Janko Zupan

Tisoč snežink ...
Za tisoč želja ...
Za tisoč zdravih dni ...
Za tisoč nežnih noči.

In ko sneg vse prekrije, ko luč z neba zasije,
se zdi, da za hip je vse lepo.
In pride želja,
da večno bi bilo tako.

SEJEM REHA CARE

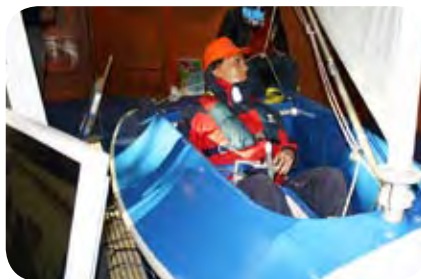
Od 14. do 18. oktobra 2009 je v Düsseldorfu potekal sejem Reha Care, ki je namenjen vsem pripomočkom in dejavnostim, ki se tičejo življenja invalidnih oseb.

Zveza paraplegikov Slovenije je v okviru mednarodnega povezovanja in spremljanja razvoja dejavnosti, medicinskotehničnih pripomočkov in drugih stvari, ki so povezane s potrebami naših članov, organizirala strokovni ogled sejma.

Sejem je z vidika vizije in delovanja Zveze izjemno zanimiv. Na sejmu smo se odpravili trije člani Zveze in spremljevalka. Prvi vtis, za katerega smo pozneje ugotovili, da je bil popolnoma pravilen, je bil, da se tudi na tem področju pozna recesija. Ko sem primerjal število razstavljalcev in razstavnih hal, sem ugotovil, da je celotni razstveni prostor kar za dve tretjini manjši. Tudi med razstavljalci so manjkala največja podjetja, ko so na primer Meyra, Kuschall, Sunrise medical... Razen nekaj dvigal ni bilo opreme za stanovanja in še bi lahko naštevali.

Razstavljali pa so nekateri manjši proizvajalci invalidskih vozičkov, ki so se pokazali kot zanimiva alternativa velikim. Od večjih proizva-

jalcev je razstavljal podjetje Otto Bock, ki je poleg svojega pestrega nabora izdelkov na sejmu razstavljal tudi nekaj futuristično oblikovanih vozičkov. Izpostavil bi tudi podjetje GTM iz Poljske s kvalitetno izdelanimi invalidskimi vozički, na njihovem razstavnem prostoru pa smo srečali tudi znanca še iz naših košarkarskih dni. Posebno zanimiv je bil voziček švedskega proizvajalca Phantere. Celoten voziček je narejen iz karbona in tehta neverjetnih 2,1 kg. Obratno sorazmerna s težo pa je tudi cena, saj osnovni model stane dobrih 5000 EUR.

Na sejmu sem malo »odjadral« tudi v spominu na morje. Prijetno bi bilo takšno jadrnico videti tudi na slovenski obali s slovenskimi »skiperji«.

Nekaj dalj časa smo se ustavili tudi pri pregledu turistične ponudbe za invalide ter na predstavitvi različnih športnih panogah. V tujini obstaja tudi nekaj turističnih ponudnikov, ki so se specializirale prav za ponudbo invalidnim osebam.

Izredno uporaben pripomoček tudi za potovanja, še posebno tistih invalidov, ki imajo specifične potrebe po držalih kot pomoč pri presedanju.

Eden boljših proizvajalcev invalidskih vozičkov Otto Bock je bil tudi med redkimi velikimi proizvajalci, ki so razstavljali na sejmu. Zanimivo je bilo videti široko paleto vozičkov kot tudi futuristično oblikovane proizvode.

V njihovih katalogih je dostopnost v turističnem objektu osnova, dodano pa imajo turistično ponudbo za invalide osebe (npr. smučanje, jadrnanje, vožnja s kanuji...).

Za konec bi omenil, da si je bilo sejem vredno ogledati, saj tako ohranimo stik z novostmi, ki so v svetu. Te novosti pa bomo poskusili prenesti tudi v Slovenijo prek svojih dejavnosti ali skupaj z različnimi slovenskimi uvozniki.

Jani Trdina

Poleg velikega števila uporabnih pripomočkov so se našla tudi takšna, ki ti izvajajo nasmeh. Takšnele prevozno sredstvo bi bolj spadalo v kitajsko prestolnico kot v Evropo.

Najlažji invalidski voziček na sejmu je tehtal borih 2,1 kilograma. Prvo vprašanje, ki se nam je porodilo, je bilo vprašanje trdnosti (vzdržljivosti) vozička. No ja, podjetje daje 8-letno garancijo na voziček (!)

IZ ZGODOVINE

ZAMETKI MEDICINSKE REHABILITACIJE

S prizidkom in oddelkom za protetiko pri Zavodu za rehabilitacijo invalidov, ki so ga na začetku petdesetih let zgradili pri nekdanji »šempetrski kasarni« na Vrazovem trgu v Ljubljani, in s sprejemom prvih pacientov se je pri nas začel razvoj medicinske rehabilitacije.

Na oddelku je bilo le 12 postelj, zato so že takrat imeli prostorsko stisko. Vodja medicinske rehabilitacije je bil dr. Franc Debevec, prvi pacienti pa različni amputiranci. Kmalu so se jim pridružili tudi paraplegiki in tetraplegiki, med prvimi pa takrat komaj trinajstletni paraplegik Branko Rupnik, ki se teh dogodkov seveda še živo spominja. Teh začetnih korakov pa se živo spominja tudi dipl. fizioterapevtka Majda Kobač, ki je bila nekaterim pacientom včasih več kot mati.

V prizidku je bila tudi delavnica, ki jo je s Francem Kristanom nadvse uspešno vodil veliki strokovnjak Anton Jež. V njej so pacientom prilagajali proteze in oporne aparate, ki jih je izdelovalo sosednje ortopedsko podjetje Soča, in delavnica je že po letu delovanja

dosegla izredno velik razvoj in odmeven sloves. Njene usluge so potrebovali tudi uporabniki iz drugih republik tedanje države. Pri tem naj dodamo, da je bilo sodelovanje med Sočo in Protetiko ZRI tesno in pristno ter obojestransko koristno.

Zaradi pomanjkanja prostora so v letu 1955 na Vilharjevi cesti odprli nov oddelek s 35 posteljami, vzporedno pa že začeli graditi sodoben Zavod za rehabilitacijo invalidov na Linhartovi 51, kjer stoji še danes. Ob pogledu v zgodovino pa bi radi poudarili pomen invalidskega športa, ki je takrat postal sestavni del medicinske rehabilitacije, in usposabljanje fizioterapevtov na športnorekreativnem področju. Pripomnimo naj, da sta ob tem pomembno vlogo odigrala pokojni prof. Bojan Hrovatin in Majda Kobač, ki je bila pobudnica ustanovitve Združenja fizioterapevtov in delovnih terapevtov Jugoslavije in njegova prva predsednica.

Že v letu 1961 so organizirali osemdnevni seminar za izpopolnitev fizioterapevtov v

Paraplegike so z opornimi aparati kmalu postavljali na noge in jih učili hoje.

športnih panogah in rekreaciji, ki so delovali v rehabilitacijskih ustanovah v Jugoslaviji. Projekt so imenovali Telesna vzgoja in šport v medicinski rehabilitaciji. Pri tem naj omenimo, da je pomembno vlogo odigrala tudi Zveza vojaških vojnih invalidov, katere aktivni član je bil tudi direktor takratnega Zavoda za rehabilitacijo invalidov Miro Vesel. No, fizioterapija in delovna terapija sta od vsega začetka ostala nepogrešljivi del medicinske rehabilitacije, invalidski šport pa po smrti prof. Bojana Hrovatina in prof. Bože Cankar ni več zaživel. Kaj s tem izgubijo paraplegiki in tetraplegiki, ki končajo proces medicinske rehabilitacije, težko sodimo, razveseljivo pa je, da so naši starejši paraplegiki svoje izkušnje in prepričanje o koristih, ki nam jih prinašajo športne aktivnosti, iz takratne rehabilitacije prenesli v naša pokrajinska društva. Torej natanko tisto, kar so imeli v programu medicinske rehabilitacije že ob samem začetku.

Prvi pacienti - desno spredaj stoji Branko Rupnik.

Naše dolgoletne izkušnje in ugotovitve namreč dokazujejo, da tisti paraplegiki in tetraplegiki, ki se ukvarjajo s športom ali športno rekreacijo, živijo bolj zdravo in kakovostnejše življenje.

V prvi publikaciji, REHABILITACIJA OBOLELIH IN POŠKODOVANIH, ki jo je takratni Zavod za rehabilitacijo invalidov LRS izdal v letu 1956, je Majda Kobal v članku obširno opisala postopke izvajanje fizioterapije pri paraplegikih in tetraplegikih, od tistih začetnih, kmalu po poškodbi, v posteljah do zadnjih ob končani medicinski rehabilitaciji. Zanimivo je, da so takrat s pomočjo »aparatorov,« ki so fiksirali noge, vse paraplegike

učili hoje. Najprej v bradljah, nato pa na prostem. S pomočjo teh »aparatorov« so paraplegiki brez večjih težav premagovali tudi stopnice. Učili so jih celo padanja in nato vstajanja. Tisti paraplegiki, ki so usvojili hojo oz. stojo, so imeli številne prednosti. Predvsem so se večinoma izognili decubitusom (takrat seveda ni bilo ustreznih blazin), ki so bili zelo pogosti in so tovrstnim poškodovancem povzročali precej hude težave, imeli so manj težav z obolenjem urotakta, bili so v boljši fizični kondiciji in ne nazadnje, dosegli so tudi nekoliko višje predmete.

Na koncu naj omenimo še medije, ki so razvoju medicinske

rehabilitacije in invalidskemu športu ves čas posvečali pozornost. Tako je Delo že davnega 16. marca 1961 objavilo obsežen članek in fotografijo z naslovom Šport – sestavni del medicinske rehabilitacije. Naslov, ki smo ga v teh letih nešteto krat povzeli. Pod fotografijo so zapisali: »Primerna športna dejavnost lahko zelo koristno dopolni medicinsko rehabilitacijo invalidov.« TV Slovenija pa je v istem času posnela še zanimiv dokumentarni film o vlogi športa v medicinski rehabilitaciji.

**Iz arhiva Majde Kobal
povzel Jože Globokar**

PRAVICA DO POVRAČILA POTNIH STROŠKOV

Pravica do povračila potnih stroškov je pravica do povrnitve potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem oziroma uživanjem pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Pravico lahko uveljavlja zavarovanec in njegov zakonsko določeni spremljevalec, ki ga napoti ali pokliče zavod v drug kraj zaradi opravljanja zdravstvenih preiskav, podajanja mnenja izvedencev (različne komisije) ali zaradi poklicne rehabilitacije. Stroški povračila se določijo v znesku stroškov prevoza in stroškov prehrane ter pri poklicni rehabilitaciji povračilo stroškov namestitve v času potovanja in bivanja v drugem kraju.

Kje in kako vložiti vlogo

Zavarovana oseba uveljavlja povračilo potnih stroškov pri območni enoti oziroma izpostavi

Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ali pri delodajalcu. Utemeljenost zahteve izkaže s predpisano listino, Potrdilom o upravičenosti do potnih stroškov - spremstva, ki jo izda osebni zdravnik. Na listini mora biti naveden dan oziroma čas, ko je bila zavarovana oseba na pregledu oziroma preiskavi v drugem kraju, kar potrdi izvajalec, ki jo je sprejel na pregled ali zdravljenje. Če potne stroške zavarovani osebi izplača delodajalec, uveljavlja povračilo zneska pri območni enoti ali izpostavi zavoda.

STROŠKI ZDRAVSTVENEGA PREGLEDA

Stroške kontrolnega zdravstvenega pregleda imetnika veljavnega vozniškega dovoljenja, ki opravljajo delo voznika, vselej krije pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, pri katerem je imetnik

veljavnega vozniškega dovoljenja zaposlen, stroške kontrolnih zdravstvenih pregledov drugih imetnikov veljavnega vozniškega dovoljenja plačajo imetniki sami, razen invalidov, ki vozijo izključno svojim zmožnostim prilagojena motorna vozila, katerih stroške kontrolnega zdravstvenega pregleda krije Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Povzela: Špela Šušteršič

Dolgoletna prijateljstva
so kot dragocenosti,
ki jih loščimo,
da postanejo še lepša
in trajnejša.

PREDSTAVITEV KNJIGE PLAVANJE IN DRUGE OBLIKE GIBANJA DISTROFIKOV V VODI

Kot zanimivost vam tokrat v strokovnem članku predstavljamo knjigo Plavanje in druge oblike gibanja distrofikov v vodi. V knjigi je predstavljena pomembnost plavanja invalidov kot včasih edinega načina samostojnega gibanja. Opisi v knjigi so primerni tudi za druge vrste gibalno oviranih oseb.

Uredništvo

Na začetku septembra 2009 je izšla knjiga Plavanje in druge oblike gibanja distrofikov v vodi avtorjev Antona Zupana in Mateja Plevnika. Knjigo sta založila Društvo distrofikov Slovenije in Univerzitetni inštitut RS za rehabilitacijo Soča. Knjiga je opremljena z 81 nazornimi ilustracijami, ki jih je natančno izdelal Adriano Janežič. Za lepo slovensko besedo v knjigi je poskrbela Snežana Bitenc Kos. Kot dodatek h knjigi je film na DVD, ki je narejen po vsebini knjige, posnel in režiral ga je Zvone Balantič. Film nazorno predstavi tematiko opisano v knjigi, scenarij sva napisala avtorja knjige, vlogo distrofika je odlično odigral Matjaž Bartol, ki je sam distrofik, vlogo asistenta pa Matej Plevnik.

Spremno besedilo k filmu bere Alenka Heferle Felc. Spremno besedilo k knjigi je napisal Boris Šuštaršič, predsednik Društva distrofikov Slovenije, strokovno recenzijo pa sta napisala prof. dr. Venceslav Kapus, predstojnik Katedre za plavanje, vodne aktivnosti v naravi in vodne športe na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani in asist. mag. Aleš Pražnikar, vodja Službe za nevrorehabilitacijo na Nevrološki kliniki Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani. Plavanje in druge oblike gibanja v vodi so

ena najprimernejših oblik telesne aktivnosti za distrofike (mišično in živčno-mišično obolele), saj je zaradi fizikalnih lastnosti vode gibanje olajšano in je za mnoge edini možni način samostojnega gibanja. Plavanje in gibanje v vodi izboljšuje telesno in duševno zmogljivost, samopodobo in kakovost življenja distrofikov.

Omenjeno področje je v literaturi slabo obdelano, tako v teoretičnem, znanstvenem pogledu, predvsem pa manjka praktičnih navodil za plavanje in druge oblike gibanja v vodi. Prav zato sva se lotila tega dela. Pri zasnovi in izdelavi knjige sva uporabila bogate praktične izkušnje, ki sva si jih pridobila pri večletnem delu v okviru programa obmorske obnovitvene rehabilitacije za distrofike v Domu dva topola v Izoli.

Prav osebne izkušnje in opažanja o posebnih potrebah distrofikov pri plavanju in gibanju v vodi so bile najino vodilo pri izdelavi knjige, da bi tako strokovni kot laični javnosti predstavila omenjene posebnosti in obogatila znanje s tega področja. Praktične izkušnje pri plavanju in drugih oblikah gibanja distrofikov v vodi sva združila s teoretičnim znanjem in s podatki iz literature ter poleg teoretičnih izhodišč podala povsem praktične napotke o načinih varnega plavanja in gibanja v vodi.

V knjigi so pregledno predstavljeni plavanje in druge oblike gibanja distrofikov v vodi v vseh vidikih, od posebnega načina prihoda v vodo in izhoda iz nje, posebnih načinov plavanja oziroma vzdrževanja in menjavanja položaja telesa v vodi do zelo specifičnih načinov potrebne pomoči. Vsi v knjigi opisani prijemi in načini izvedbe

posameznih aktivnosti so povsem izvirni in najina avtorska pravica. V knjigi najprej predstaviva splošne stvari o plavanju, hidroterapiji in terapevtski rekreaciji. Zatem bralca seznaniva z osnovnimi fizikalnimi lastnostmi vode in razloživa pojme, kot so vzgon, plovnost telesa, ravnotežje telesa v vodi itd.

Nato spregovoriva o fizioloških učinkih plavanja, hidroterapije in terapevtske rekreacije in pojasniva vpliv hidroterapije na srce in ožilje, dihalo, ledvice, mišičje in okostje, na termoregulacijo (vzdrževanje telesne temperature) in pa psihološko-socialni vpliv. Zatem razloživa poseben pomen plavanja, hidroterapije in terapevtske rekreacije za distrofike ter posebnosti plavanja, hidroterapije in terapevtske rekreacije distrofikov. Podava tudi vlogo, ki jo ima pri tem asistent, ki plavanje vodi ali samo nadzira. Poseben pomen je treba posvetiti pripravi na plavanje in druge oblike gibanja v vodi, predvsem gre za psihološko pripravo oziroma odpravo strahu pred vodo. Seveda je pomembna tudi telesna priprava, distrofik se mora naučiti predvsem dihanja in vzdrževanja ravnotežja v vodi. V knjigi spregovoriva tudi o učenju plavanja distrofikov, ki ima seveda določene posebnosti.

Zatem sledi poglavje glede vstopanja v vodo, kjer so podrobno opisani različni načini pomoči pri presedanju, prestavljanju z roba bazena v vodo, prestavljanju v vodo z dvigalom, prestavljanju v vodo z vozička itd. Distrofika damo v vodo (s sedeža dvigala ali s sedeža vozička) vedno v ležeč položaj na hrbet ali v sedeč položaj, nikoli ga ne smemo postaviti v prsni položaj, se pravi tako, da je z obrazom navzdol v vodi. Zaradi oslabelosti vratnih in hrbtnih mišic distrofik ne

more dovolj dvigniti glave iz vode, zato se lahko utopi. Postavljanje v vodo v hrbtni položaj uporabimo ne glede na stopnjo distrofične telesne okvare.

V poglavju o plavanju distrofikov opiševa specifične načine plavanja distrofikov s pripomočki in brez njih. Posebnost plavanja distrofikov je tudi dvigovanje iz ležečega v sedeč položaj. Z napredovanjem bolezni se distrofik iz hrbtne položaja ne more več samostojno dvigniti in mu mora pri tem pomagati asistent. Navadno gre za dvigovanje iz začetnega, na hrbtu ležečega položaja (v kakršnega ga asistent položi v vodo), v sedeč položaj, v katerem lahko distrofik še nekoliko plava ali vsaj samostojno vzdržuje pokončen sedeč položaj.

Naslednja posebnost plavanja distrofikov je t. i. »lebdenje« – samostojno vzdrževanje položaja telesa v vodi. Z napredovanjem bolezni, ko distrofiki ne morejo več plavati, številni med njimi lahko še vedno samostojno vzdržujejo položaj telesa v vodi – v vodi »lebdijo«, z glavo (obrazom) nad vodno gladino ali v sedečem ali pa v ležečem položaju (na hrbtu). Omenjeno samostojno vzdrževanje položaja telesa v vodi – lebdenje – je s terapevtskega vidika zelo pomembno, ob tem se distrofik temeljito razgiba in prediha ter doživlja raznolike izkušnje občutenja.

Samostojnost v vodi je zelo pomembna tudi v psihološkem pogledu, saj daje občutek svobode, krepki samozavest, samozaupanje, pogum itd. Toda tako kot je opisano samostojno vzdrževanje položaja telesa v vodi – lebdenje – s terapevtskega vidika zelo pomembno, se moramo hkrati zavedati, da je tudi zelo nevarno. Treba je vedeti, da je tako vzdrževanje ravnotežnega položaja v vodi zelo nezanesljivo in da je veliko tveganje za distrofično utopitev, posebno če lebdi v sedečem položaju. Samo

en nepredviden gib ali celo samo, če distrofik zakašlja, če ga nepričakovano zadene manjši val ali drug plavalec, lahko povzroči, da distrofik izgubi ravnotežje in »pade« iz pokončnega, sedečega v ležeč položaj. Posebno nevarni so tovrstni »padci«, če distrofik omahne s trupom naprej, tako da ima obraz v vodi, saj zaradi oslabelosti vratnih in hrbtnih mišič glave oz. obraza ne more dvigniti iz vode. Ne more se niti obrniti iz trebušnega v hrbtni položaj niti nikakor opozoriti na težave, zato se lahko utopi. Zaradi vsega omenjenega tak distrofik nikoli ne sme biti v vodi sam, ne glede na globino vode, ves čas mora biti z njim izkušen asistent.

Če distrofik iz sedečega, pokončnega položaja omahne v vodo z obrazom navzdol, mora asistent kar se da hitro, odločno in pravilno ukrepati, da pride distrofik z obrazom iz vode in da lahko zaduha, sicer lahko pride do tragičnih posledic. V knjigi so podrobno opisani, na skicah in filmu pa prikazani različni načini reševanja – postavljanja iz trebušnega v hrbtni položaj.

Zatem so podrobno opisani različni načini držanja distrofika v vodi. Distrofiki z najtežjimi telesnimi okvarami, ki ne morejo plavati niti ne samostojno lebdeti v vodi, se v vodi lahko razgibavajo (gibajo z rokami in nogami) in se predihavajo le tako, da jih asistent ves čas drži, bodisi da so ob tem brez plavalnega pripomočka ali da imajo enega od plavalnih pripomočkov na sebi. Pri takšni dejavnosti ločimo različne načine asistentovih prijemov in različne položaje distrofičnega telesa. Vrsta asistentovega prijema oziroma položaja distrofičnega telesa v vodi je odvisna od stopnje distrofične telesne okvare, mišične oslabelosti in njegovih telesnih deformacij.

Posebno poglavje govori tudi o premikanju distrofika po vodi. Distrofik se, tudi če zmore samostojno

plavati, v vodi premika počasi. Če pa plava v morski vodi in je vodni tok močan, ga le s težavo premaguje ali pa ga sploh ne more. Še bolj to velja za tiste distrofike, ki v vodi lebdijo, te vodni tok nosi. Da bi jih vodni tok ne odnesel oziroma da bi prišli do cilja, jih mora asistent po vodi premakniti. To lahko izvede na različne načine.

Na koncu so opisani različni načini pomoči pri izstopu iz vode, pa naj si bo to pri dvigovanju iz vode na rob bazena, pri dvigovanju iz bazena z dvigalom, dvigovanju iz vode na voziček. Zatem je še opisano prestavljanje na ležalnik, poleganje na ležalniku, preoblačenje distrofika na ležalniku, dvigovanje iz ležečega položaja na ležalniku v sedeč položaj itd.

Knjiga je namenjena strokovnemu osebju, ki sodeluje pri izvajanju plavanja, hidroterapije ter terapevtske rekreacije distrofikov in tudi vseh drugih invalidov, saj so opisi v knjigi primerni tudi za druge vrste gibalno oviranih oseb. Knjiga bo v pomoč fizioterapevtom, vaditeljem, učiteljem in trenerjem plavanja, profesorjem športne vzgoje, reševalcem iz vode, negovalnemu osebju, pa tudi zdravnikom in študentom zdravstvenih, športnih in pedagoških programov.

Koristna pa bo predvsem za distrofike, njihove sorodnike oziroma asistente pri razumevanju pomena in koristi plavanja, gibanja v vodi ter pri izvedbi aktivnosti v vodi. Meniva, da bo knjiga skupaj s filmom lahko praktično vodilo in bo v pomoč pri izvajanju plavanja in vadbe v vodi za distrofike ter druge invalide pri njihovi terapevtski obravnavi in skrbi za vzdrževanje in ohranjanje kar najboljše telesne in duševne zmogljivosti.

Anton Zupan, Matej Plevnik

POGOVOR Z JOŽEFOM ŠKOLČEM

»Želel bi si, da bi čim prej skupaj prerezali trak v Pacugu.«

Jožef Školč, državni sekretar v kabinetu predsednika vlade, je eden ožjih sodelavcev predsednika vlade. Po izobrazbi je politolog, s politiko pa se ukvarja že skoraj vse svoje življenje. Prav tako je velik del njegovega življenja prepleten z invalidi – sprva v Pineti, pri gradnji doma Dva topola, zdaj kot poznavalec invalidskih in humanitarnih organizacij v Sloveniji.

Že kot slavnostni govornik ob praznovanju 40. letnice Zveze paraplegikov Slovenije, ki je svoj nagovor končal z besedami: »In na koncu upam, da nam bo z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za zdravje ter matično fundacijo uspelo v Sloveniji zagotoviti manjkajoči del sredstev za dokončanje smelih načrtov v Pacugu. Verjamem, da bo ta objekt v ponos in zadovoljstvo vseh, ne samo uporabnikov, ampak tudi financerjev,« je izrazil podporo in nam dal upanje, da tudi vlada podpira dolgotrajno iskanje možnih rešitev za izgradnjo doma.

Projekt dokončanja Doma paraplegikov v Pacugu, ki se vleče že skoraj 10 let, g. Školč dobro pozna in je v zadnjem času tudi aktivno vključen vanj. Z željo, da bi si obstoječi objekt, bazen in načrte za zgraditev nastanitvenega dela ogledal tudi v živo, smo ga povabili na obisk. Resda voda v bazenu ni bila več primerna za kopanje, vendar pa smo se pomenili o tem in onem. Za intervju pa nikakor nisva našla časa. Preveč je bilo drugih tem, vprašanj, razmišljanj. Pa nikomur se ni mudilo! Ko sem ga namreč prvič vprašala, ali bi odgovoril na nekaj vprašanj za bralce Paraplegika, mi je pritrdil v svojem slogu z besedami: »Se bova že zmenila. A se mudi?« In ker se mi ni mudilo, sva se za intervju dogovarjala kar

nekaj časa in ga končno opravila kar telefonsko. In to je zapis najinega klepeta.

Kakšni pa so zdaj prvi vtisi, ko ste si dom tudi ogledali? Kaj v tem trenutku mislite o naporih Zveze pri dokončanju tega projekta?

Najprej je treba izreči izredno pohvalo Zvezi za napore, s katerimi si je že prizadevala za projekt Pacug. Zveza tako rešuje enega svojih ključnih problemov za svoje člane in za tiste, ki zanje skrbijo. Žal je projekt na dobri polovici poti. Zdaj je glavna skrb, kako ga pripeljati do konca.

Kaj menite, ali tak dom slovenski paraplegiki in drugi sploh potrebujemo?

Nedvomno. Če ga ne bi potrebovali, verjetno ne bi porabili vse svoje energije, da bi do te točke sploh prišli. Ker spremljam projekt in vem, koliko energije je Zveza že vložila v preteklih letih za gradnjo prvega dela in koliko si zdaj prizadeva za dokončanje vsega projekta, verjamem, da tak dom slovenski paraplegiki resnično potrebujete. Ob ogledu objekta in po pričevanju uporabnikov, ki so že uporabljali sedanje kapacitete in bazen, lahko rečem, da je to prava stvar za počitnikovanje in rehabilitacijo. Daleč od pomislekov je, češ da si nekdo izmišlja več, kot zares potrebuje. Obstoječi objekt je prilagojen potrebam paraplegikov in se tako vsekakor uporablja za to, čemur je namenjen.

Kot slavnostni govornik ob 40. obletnici Zveze ste navzočim zelo

Jožef Školc, državni sekretar

optimistično nakazali, da je gradnjo Doma paraplegikov treba končati s sodelovanjem Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstva za zdravje in FIHO. Kako vidite rešitev v zagotovitvi sredstev za dokončanje investicije? Kdaj in kako se namerava v projekt vključiti slovenska vlada?

V zadnjem letu skoraj ni bilo srečanja s predstavniki Zveze, ne da bi govorili tudi o problemu financiranja dokončanja gradnje nastanitvenega objekta. Tisto, kar je v tem trenutku ključno, je, ali bo projekt pridobil sredstva iz razpisa Interreg ali ne. Ta sredstva so za vse tako zavezujoča, da bo zatem treba manjkajoča sredstva poiskati v Sloveniji. Vloga za razpis je bila, kolikor vem, pripravljena tako, da je projekt dobil visoke ocene in da bo verjetno mogoče podpisati pogodbo. Možnih sofinancerjev je več. V tem trenutku so se že na FIHU ne-

sebično odločili, da pomagajo pri realizaciji tega projekta. Gotovo se bo morala Zveza maksimalno angažirati. Po vsej verjetnosti bosta morali dve ministrstvi – Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za zdravje – najti način za pokritje razlike do celotne vrednosti projekta. S tem bomo imeli problem ene skupine invalidov rešen za daljše obdobje in se bodo lahko tako Fundacija kot ministrstva bolj posvetili potrebam drugih skupinam.

Lahko govoriva o številkah?

Jah, govorimo o tistih številkah, ki ste nam jih predstavili vi. Če se pridobi sredstva iz razpisa v višini 2.500.000 evrov, je treba zagotoviti dodatna sredstva v višini 20 %, okvirno v višini 980.000 evrov, ZPS in FIHO 497.096 evrov, MDDSZ 240.000 evrov in MZ 240.000 evrov. Ministrstva sredstev za investicije nimajo, vendar pa budno spremljajo in poznajo projekt. Obljuba je, da bo pri uspehu na razpisu Interreg mogoče drugi del finančne konstrukcije zapreti na državni ravni.

In kdaj predvidevate odprtje Doma Paraplegikov v Pacugu?

Ne upam si napovedati odprtja, vendar mislim, da bi dom moral biti odprt v dveh, treh letih. Če bodo stvari tekle po načrtu, bi objekt moral biti končan v letu 2012. Seveda če bo financiranje tako, kot ga načrtujete.

Predstavili smo vam naše videnje za delovanje. Kakšne vsebine naj bi se po vašem mnenju izvajale, ko bo dom dokončan?

Ko bo objekt dokončan, bo dejansko ponujal več možnosti kot le za počitnikovanje. Če bo primerno opremljen, bo lahko prevzel tudi del programov ohranjanja zdravja in rehabilitacije. Zato bo treba skleniti ustrezne dogovore z zdravstveno zavarovalnico in drugimi financerji. Treba bo videti, ali dom lahko postane regionalni

center za invalide s Primorskega. Predvidevam, da bo del kapacitet zanimiv tudi za ljudi iz drugih držav. Mislim, da boste glavno vlogo, kako kar najbolj izkoristiti dane kapacitete, imeli vi. Treba bo postaviti ekipo, ki bo naredila kombiniran program rabe teh kapacitet.

Kako zagotavljati sredstva za delovanje? Ali naj bo zgolj financiran iz sredstev FIHA in Ministrstva za zdravje za izvajanje obnovitvene rehabilitacije in drugih zdraviliških vsebin? Ali naj bo dom usmerjen tržno?

Če se bodo v objekt pripeljali tisti programi, ki se financirajo iz javnih sredstev, bo to olajšalo delovanje. Proste kapacitete bi bilo smiselno uporabiti za člane in del mogoče tudi za trženje v mednarodnem prostoru. Kljub vsemu je zaradi narave angažiranja sredstev, zaradi načina dela Zveze vedno imeti najprej v mislih potrebe slovenskih paraplegikov.

V aktu o ustanovitvi družbe Dom paraplegikov, d. o. o., je tudi člen, ki govori o tem, da se vsi presežki in dobički, ki nastanejo pri izvajanju dejavnosti družbe, prelijejo v sredstva ustanovitelja družbe, Zveze paraplegikov Slovenije, ki

bodo porabljeni za izvajanje posebnih socialnih programov.

Se ne bojim, da ne bi. Pa ne zato, ker jih ne bo, ampak verjamem, da boste s temi sredstvi znali izboljšati razmere za izvajanje programov.

Kaj menite o tem, da moramo invalidi doplačati večino medicinsko-tehničnih pripomočkov (vozičkov, predelavo vozil)?

Če človek govori v svojem osebnem imenu, nimam nobenih težav, da rečem, da je to v primerjavi z drugimi skupinami ljudi problem. Želel bi si, da bi bili tako bogata družba, da bi lahko čim bolj pomagali tudi paraplegikom, da iz javnih sredstev dobijo del tega. Ali je to možno samo s spremembo pravilnikov ali bo zato treba sprejeti tudi kakšno zakonodajo ali bi se zaradi tega komu tretjemu kaj zmanjšalo, tega sam ne znam odgovoriti. Mislim, da je ves razvoj, kolikor ga spremljam v 20 letih, na vseh področjih usmerjen v to, da se poskuša zajeti čim širši krog upravičencev, na drugi strani pa je vedno vprašanje obsega razpoložljivih sredstev.

V zadnjih letih opažamo, da se pravice iz zdravstvenega zavarovanja paraplegikom zmanjšu-

Ogled Doma paraplegikov v Pacugu.

jejo. Poleg tega so paraplegiki zaradi poškodbe tudi najbolj socialno ogroženi. Naš strah je, da se bodo pravice v prihodnosti še zmanjševale.

To skrbi tudi mene. Nimam pa natančnih podatkov, da bi lahko napovedal razvoj dogodkov. Kljub temu je še vedno vtis, da se stvari v družbi premikajo na bolje. Najprej so tu različni programi zaposlovanja invalidov in s tem njihove integracije v skupnost. Naslednji pomembni ukrepi so povezani z odpravljanjem ovir v prostoru za gibalno ovirane osebe. Osnovna raven odpravljanja arhitekturnih ovir v grajenem okolju je namenjena gibalno oviranim in vsem drugim funkcionalno oviranim ljudem, ki pa se v nadgradnji z uporabo inštalacij in naprav ter urejenih javnih površin kaže kot popolno funkcionalno grajeno okolje brez arhitekturnih in senzoričnih ovir. To zagotovo nekaj stane, ni pa namenjeno samo invalidom. Izboljša kakovost življenja vsem, tudi starejšim in npr. staršem z vozički. Ta vprašanja je treba postavljati znova in znova, ker se vedno najde kdo, ki v imenu krize ali varčevanja take izboljšave črta z rdečim svinčnikom. Če imamo dovolj argumentov in smo dovolj glasni, se to, upam, ne bo dogajalo.

Govorili ste o zaposlovanju invalidov. Z uveljavitvijo kvotnega sistema opazamo, da se je delež zaposlenih invalidov povečal. V Angliji pa so omenjeni zakon že pred leti opustili, poleg tega se podjetja sama povezujejo in promovirajo zaposlovanje invalidov. Raziskave kažejo, da sta v podjetju, ki zaposluje invalide, boljše vzdušje in večja delovna uspešnost. Komentar?

Zagotovo sta vzdušje in dinamika v podjetju drugačna, če je zaposlen invalid. Treba je razmišljati o potrebah drugih, kako delo organizirati, omogočiti dostop do delovnega mesta. Brž ko nekdo v organizacijo vključi tudi skrb za drugega, je

vzdušje drugačno, manj brezdušno. To bi si upal reči. Obstajajo pa vedno vprašanja, kakšna oblika je najboljša. V preteklosti so bila aktualna posebna invalidska podjetja, ki so doživela to kritiko, češ da se invalide zapira v geto. Zares je treba imeti načine, da se spodbuja podjetja, da iščejo zaposlitvene možnosti za vse skupine prebivalstva. Samo en model gotovo ni zveličaven.

Pri tem ne smemo pozabiti tudi na invalide, ki bi jih morali spodbujati in motivirati, da se zaposlijo.

Verjetno je najuspešnejši način rehabilitacije, če lahko poenostavim, ta, da se vsakdo počuti koristnega, to je bistveno boljše, kot da uživa samo socialno podporo. S tem se pridobi tudi samozavest. To je tako. Vprašanje je, ali sta družba in okolje dovolj sposobna in zrela, da sprejmeta invalida. Leta si invalida redko srečal v centru mesta. Danes so postali vidni. Vključenost invalidov je danes mnogo boljša, kar največ pove o odnosu družbe do teh ranljivih skupin. Bolj ko so vključeni, manj je težav.

Že kar nekaj časa sta v pripravi dva zakona, ki se dotikata pomembnih, življenjskih vprašanj invalidov. Kdaj bosta javnosti znana osnutka oz. kdaj bosta sprejeta zakon o osebni asistenci in zakon o dolgotrajni oskrbi ter kaj pričakujete od njiju?

Ta dva zakona sta tako rekoč v sklepni pripravi. Med ministrstvi se pogovarjajo o finančnih posledicah teh dveh zakonov. Ena možnost je

Arhitekt Matjaž Planinc je državnemu sekretarju natančno razložil nadaljnji potek gradnje.

tudi uvedba obveznega zavarovanja za dolgotrajno oskrbo, ki naj bi zagotovila stabilno financiranje čim več potreb na tem področju. Zakon ne poenostavlja, ampak poskuša zagotoviti enoten postopek v zvezi z odločanjem o pravicah s področja dolgotrajne oskrbe ter integracijo zdravstvene in socialne oskrbe. Če bo vse to narejeno, bi začela delovati tudi posebna blagajna, ki bi se delno financirala iz sredstev zdravstvene pokojninske blagajne, delno pa iz proračuna. Zakon torej poskuša zagotoviti enoten postopek, preglednost nad sredstvi, vzdržno financiranje dolgotrajne oskrbe in poskuša omogočiti, da se čim več te oskrbe, tam, kjer je mogoče, izvede v domačem okolju.

Ali torej govoriva o zakonu o osebni asistenci?

Tudi. To so ideje zakona. Ni problem narediti idealne konstrukcije, vendar pa je vedno vprašanje zagotavljanja strokovnega kadra. Pa tudi finančnih sredstev.

Ali to pomeni, da se bo za Zvezo in njena društva, ki trenutno izvajajo program osebne asistencije za svoje člane, s tem zakonom kaj spremenilo?

No, mislim, da je treba pustiti nekaj prostora tudi razpravi, ki bo

Resnost na obrazih izraža težo in pomembnost projekta.

potem stekla. Ko bo ta diskusija v vladnem krogu končana, je skoraj nujno, preden parlament sprejme zakon, da se do njega opredelijo tudi zainteresirane skupine in poskušajo te probleme rešiti. Čas za to razpravo bo prišel. Smisel take razprave je, da se poskuša najti optimalne rešitve.

Torej lahko govorimo o tem, kdaj bo predlog zakonov ...

Kot rečeno, ko sem iskal podatke za najin intervju, so mi zagotovili, da sta oba zakona skorajda tik pred koncem.

Ministrstvo za DDSZ je zato, da bi ugotovilo nekatere okvire za novi zakon o dolgotrajni oskrbi, razpisalo pilotski projekt individualno financiranje. Posameznik, ki se vključi v projekt, ima v fazi raziskave nekakšno obveznost poročanja o načinu in kakovosti življenja in na osnovi tega se oblikujejo nekateri parametri, ki so podatki raziskave. Paket storitev se za posameznika naredi individualno in pri tem nadgradi že obstoječe storitve, celotno finančno konstrukcijo morajo potrditi komisija zavoda, MDD-SZ in lokalna občina, v kateri prebiva posameznik, saj slednja tudi plača vaše potrebne storitve. Ker zakonodaje za tovrstno izvajanje še ni v celoti, je osnova

konca leta, ni pa sprejelo novega pravilnika o socialnem varstvu, s katerim bi imeli možnost razširiti projekt na nove uporabnike. Projekt teče, a le za že vključene uporabnike. Zakaj se torej ne pospeši vključitev novih uporabnikov, da bo projekt stekel za predvidenih 50 posameznikov in bo s tem projekt verodostojen?

Ta projekt teče od leta 2004. Kot vem, je bilo v projekt vključenih več izvajalcev. Po začetnem teoretskem delu se je izvajal ta pilotni projekt, ki se v letošnjem letu izteka. Ministrstvo bo moralo presoditi, ali ga nadaljuje ali konča. Ta projekt je mišljen bolj kot raziskovalni projekt, ki je namenjen pridobivanju nekih podatkov in spoznanj, ki jih bodo uporabili pri načrtovanju takih programov. Pomembne so izkušnje, ki so jih dobili neposredni uporabniki, pa tudi spoznanja izvajalcev in financirjev projekta. Vsa ta dognanja bo treba upoštevati v nadaljnjem delu.

Država objavlja razpise, ki so namenjeni zgolj invalidskim organizacijam, da bi tako odpravljala socialne stiske. Razpisi zahtevajo veliko birokracije. Glede na to, da je kader v invalidskih organizacijah velikokrat na prostovoljski bazi, so ti razpisi ogromen zalogaj za vlagalce. Kaj mislite o tem?

za delo dopolnjen pravilnik o socialnem varstvu, ki omogoča tovrstno pomoč s pomočjo javnega zavoda. Projekt je določen za 50 uporabnikov, trenutno pa jih je vključenih le 15. Ministrstvo za delo je naš projekt spet le podaljšalo do

Uradniki, ki izvajajo te razpise, pravijo, da niso zahtevni. Prosilci za sredstva pa pravijo, da so ti formularji »neprehodni«. Mislim, da bi bilo treba te instrumente poenostaviti tako, da bi jih vsi zlahka razumeli in uporabljali. Drugo je vprašanje, ali so vse invalidske organizacije usposobljene tudi za odpravljanje socialnih stisk. Te organizacije imajo z zakonom že zagotovljene avtonomne vire financiranja in načine, kako se ta denar razdeli. In seveda tudi neko blago kontrolo nad porabo sredstev. FIHO je v letu 2008 namenil skoraj 18 milijonov evrov za invalidske in humanitarne organizacije. Kolikšen del teh sredstev je šel za reševanje stisk posameznikov, pa ne vem.

Pa vendar si ne znam predstavljati financiranja samo iz sredstev FIHA. Na primer, v proračunu Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine, ki je članica Zveze, predstavljajo sredstva FIHA manj kot 30-odstotni delež.

Seveda. To je sistemski denar, ki se lahko dobi. Sama sreča je, da ste v društvih, vsaj v nekaterih, tako dejavni, spretni in prepričljivi, da se dobi denar še od drugih financirjev.

In še za konec kakšna sklepna misel?

Želel bi si, da bi čim prej skupaj prerezali trak v Pacugu.

Gospodu Jožefu Školču se zahvaljujemo, da si je v svojem natrpanem urniku vzel nekaj časa za pogovor. Hvala tudi za podporo, ki jo zagotavlja pri iskanju rešitev za dokončanje doma. Seveda pa se mu pridružujemo v sklepni misli.

Mirjam Kanalec

FESTIVAL DRUGAČNOSTI

festival drugačnosti

Društvo paraplegikov Koroške je drugo leto zapored organiziralo prireditev z naslovom Festival drugačnosti, ki se je uspešno »zgodil« v petek, 18. septembra 2009, v Slovenj Gradcu. Na njem so sodelovala invalidska društva, delujoča v občini Slovenj Gradec, zaradi različne vrste organiziranosti društev (medobčinska, regijska, Zveza...) je dogodek tudi širše pokrit in vpliven. Kot pomembnejšo ak-

Zaradi različne vrste organiziranosti društev je dogodek tudi širše pokrit in vpliven; med gosti je bila tudi nekdanja ministrica za zdravje Zofija Kukovič.

cijo iz matične Zveze smo gostili Društvo JZ Štajerske in predstavili projekt Še vedno vozim – vendar ne hodim. V Galeriji likovnih umetnosti in pred njo so razstavljali svoja dela in jih ustvarjali likovniki Tina Pavlovič, Jože Vodušek, Franc Ekart in Miran Jernejšek. Fantje iz Društva paraplegikov Koroške so se v prijateljski košarkarski tekmi pomerili z ekipo župana mestne občine Slovenj Gradec. V isti športni dvorani gimnazije in srednje zdravstvene šole so med loparji udarjali žogico udeleženci prvega namiznoteniškega turnirja na Koroškem. Lanski festival je potekal pod ge-

sloj Pokaži se!, s čimer smo želeli pozvati invalidska društva in hkrati širšo javnost, da se med seboj predstavijo, spoznajo, zavedo različnosti in sprejmejo to kot bogastvo.

Z letošnjim festivalom smo želeli idejo dogodka še poglobiti, saj za enakopravno življenje v družbi ni dovolj le zavedanje drugačnosti, ampak so pomembne tudi resnične možnosti, ki jih imamo hendikepirani. Zato smo izbrali geslo Vključi se! Seveda to porodi »ugotovitev« o izključenosti iz družbe, aktivnega dela in ustvarjanja pa vse do izkoriščenja ustvarjenega. Letošnje geslo je torej posledično poziv k vključevanju in izenačevanju možnosti. S tem ciljem so bile na festivalu razne predstavitve, delavnice, šport, v katerem hendikepirane osebe predstavijo »sebe« in »normalni« preskusijo ta hendikep. Pomembno je pokazati, kako malo je potrebno za preprosto rešitev in kakšna velika škoda se stori zaradi nepripravljenosti premagovanja ovir.

Želeli smo se približati občanom in vzpostaviti kontakt z njimi – tudi zato, ker festival poteka med praznovanjem praznika mestne občine Slovenj Gradec –, tako da smo letos za prireditev zaprli središče mesta, kar je sovpadlo s tednom mobilnosti. Pestremu dogajanju je dal vetra »naš« Adi Smolar. Kljub neuspeli primopredaji novega društvenega kombija - dobimo ga v kratkem - je bila prireditev uspešna s predstavitvenimi točkami in kulturnimi nastopi (petjem, igranjem inštrumentov, deklamiranjem proze in lutkovno igro) invalidskih društev na odru. Stojnice so bile dobro in domiselno urejene s poudarkom na delovanju in akcijah društev; veliko jih je bilo delovnih, npr. meritev ravni sladkorja in holesterola, ali prodajnih, denimo boljši sejem

za podporo društvu. Prikazano je bilo tudi gibanje gibalno oviranih z invalidskim vozičkom in psom spremljevalcem ter slepih oseb s palico in psom spremljevalcem. Gostili smo tudi ortopedijo in festival Igraj se z mano. V Galeriji so se vrteli dokumentarni filmi avtorjev invalidov in o invalidih, v gimnaziji pa predstavitvene spote društev.

Pestremu dogajanju je dal vetra »naš« Adi Smolar.

Na II. osnovni šoli je potekala učna delavnica na temo približanja in pravilnega razumevanja med otrokom in hendikepirano osebo. Ves čas so bili na krajih dogajanja v pomoč dijakinja in dijaki Gimnazije in Srednje zdravstvene šole Slovenj Gradec. Takšna vključevanja mladih so za nas pomembna, še bolj dodajanje izobraževalne note ozaveščanja. Pot med Galerijo in gimnazijo, polno arhitekturnih ovir, ki bodo drugo leto odpravljene, saj se Slovenj Gradec ponaša z nazi-

Na Festivalu drugačnosti so med loparji udarjali žogico udeleženci prvega namiznoteniškega turnirja na Koroškem.

vom Mesto, prijazno invalidom, je župan spoznal na invalidskem vozičku ob strokovnem spremstvu podpredsednice ZPS Barbare Slac̃ek in predsednika DPK Damjana Hovnika.

Razgiban in lep dan smo končali v prireditvenem šotoru s kosilom, z razglasitvijo rezultatov in podelitvijo pokalov ter priložnostnih daril za najuspešnejše na namiznoteniškem turnirju ter z druženjem ob prijetnih zvokih pevskega zbora Gradiški fantje in »naš'ga« nepogrešljivega harmonikarja Igorja.

Za Društvo paraplegikov Koroške
Stojan Rozman

Spoštovani!

V Slovenj Gradcu smo v petek, 23. oktobra, slovesno zaznamovali dan Organizacije združenih narodov s prireditvami, ki so v naše mesto privabile številne obiskovalce, ki so na mirovniškem festivalu iskali odgovore, kako lahko posameznik pomaga pri razreševanju konfliktov ter prispeva k večji povezanosti v družini in širši skupnosti.

Letos mineva dvajset let, odkar je takratni sekretar Združenih narodov Perez de Cuellar Slovenj Gradcu podelil naziv mesto – glasnik miru. Danes je naše mesto med najbolj aktivnimi člani združenja,

ki povezuje že 96 mest, med konkretne aktivnosti, s katerimi poskušamo svoje poslanstvo mirovniškega mesta pokazati tudi širši javnosti, pa sodita tudi tradicionalni mirovniški festival in osrednja proslava v počastitev dneva Organizacije združenih narodov.

Za Vaš prispevek in sodelovanje pri organizaciji in izvedbi prireditev se Vam iskreno zahvaljujem in upam, da se nam boste pridružili tudi v prihodnjem letu.

Matjaž Zanoškar
Župan mestne občine
Slovenj Gradec

DAN OZN – MIROVNIŠKI FESTIVAL

Osrednji dogodek praznovanja dneva OZN je v Slovenj Gradcu Mirovniški festival. Naslov letošnjega je bil Ti in jaz. Prijatelja v različnosti, s katerim se je želel poudariti pomen pozitivnih vrednot medsebojnega spoštovanja, solidarnosti in strpnosti.

Več kot trideset nevladnih organizacij, osnovnih in srednjih šol

je sodelovalo in predstavljalo svoje delovanje in projekte. Zveza paraplegikov Slovenije se je predstavila s stojnico, na kateri so bile prikazane letošnje pomembnejše akcije in dogodki: projekt Najboljši voznik, varen in varčen, projekt DP JZŠ Še vedno vozim, vendar ne hodim, projekt Rezervirano za rumeno in projekt DP Koroške Festival drugačnosti. Na festivalskem odru so predstavili delovanje ZPS, poudarili njeno poslanstvo in ob častitljivi obletnici z njo povezane projekte.

Ob glasbeni podpori slepega glasbenika in našega prijatelja Draga Filača je bila predstavljena knjiga Lev Rogi, saj na festivalu sodelujejo osnovne šole, obišejo nas vrtci in to je lepa priložnost približati našo invalidnost najmlajšim. Sodelovali pa smo tudi s srednjo zdravstveno šolo iz Slovenj Gradca v njihovi predstavitvi z naslovom Spoštuj drugačnost – podaj mi roko. Sicer pa je sklop praznovanja dneva OZN obsežen, tudi zato, ker je dvaj-

Na festivalskem odru je bilo predstavljeno delovanje ZPS. Prireditev je glasbeno obogatil slepi glasbenik, naš prijatelj Drago Filač.

set let, odkar je bil Slovenj Gradec razglašen za Mesto, glasnik miru. Tako so bili organizirani športna prireditev Tek miru, pesniški festival mlade literature Urška, tabora šol Unesca, razstava po literarnem, likovnem in fotografskem natečaju ter osrednja slovenska proslava. Vse to so prireditve, na katerih občasno aktivno sodelujemo; če ne, pa jih vedno radi obiskujemo. Tudi zato smo vedno dobrodošli gostje, povabljeni k sodelovanju kot enakopraven in enakovreden člen družbe.

Stojan Rozman

Osrednji dogodek praznovanja dneva OZN, Mirovniški festival, je bil v Slovenj Gradcu.

PROSLAVA OB 30. OBLETNICI DP GORENJSKE

Deset let po ustanovitvi Zveze paraplegikov Slovenije so se na pobudo članov začela ustanavljati posamezna regijska društva. Od takrat je minilo že trideset plodnih let. Vsako od društev se lahko pohvali z uspehi, zanje pa so zaslužni seveda člani. Tudi društvo paraplegikov Gorenjske ima v svojih vrstah zaslužne športnike, med njimi svetovne prvake in olimpijske zmagovalce.

Pesnica je izdala nekaj zbirk svojih pesmi, v zadnjem času pa se spopada z prozo. Čedalje bolj delovni so slikarji, nadvse aktivna je socialna služba. Pridobili smo lepe društvene prostore. Del bogate zgodovine smo predstavili na proslavi ob tridesetletnici društva v Kulturnem domu Podnart. Najzaslužnejše za nemoteno delovanje društva in ustanovne člane smo nagradili z

plaketami, nismo pa pozabili niti na zunanje sodelavke in sodelavce ter predvsem na zveste spremljevalke. V programu, ki ga je vodila direktorica jeseniškega gledališča Toneta Čufarja Branka Smole, sta se predstavila ženski pevski zbor *Benedikove* strune in otroška folklorna skupina pod vodstvom Dragice Černe iz Radovljice. Po nagovoru predsednika društva Metoda Zakotnika je mikrofon prevzel predsednik zveze Dane Kastelic, nanizal nekaj ustvarjenih ciljev in nakazal smernice za delo, ki nas čaka v prihodnje. Kot predstavnik države je spregovoril direktor Direktorata za invalide Cveto Uršič.

Seveda ni pozabil povedati, da je bil kot mlad študent spremljevalec marsikateremu paraplegiku, predvsem gorenjskemu. Tudi ta izkušnja mu je pomagala, da zaseda pomembno funkcijo na ministru. V imenu občine Radovljica se

Ob 30 obletnici Društva paraplegikov Gorenjske smo okrogli jubilej proslavili med prijatelji.

je za priznanje zahvalila načelnica Majda Odar.

Po uradnem delu smo se v sproščenem pogovoru spomnili marsikaterega veselega in žal tudi žalostnega dogodka. Predvsem smo se spomnili naših sotrpinov, ki jih ni več med nami. Stene dvorane so krasile slike naših slikarjev, predstavljeni pa so bili še vitraži in rezbarije naših dveh umetnikov. Da je šla beseda lažje iz ust, je poskrbel vinar Željko Mihelj iz Brij, ki nam je podaril vino za gostitev.

Boris Šter

Predstavila se je otroška folklorna skupina iz Radovljice.

GORENJSKE KAPLJICE

Saj kar ne morem verjeti, da je že prišla na prav kratek obisk gospa jesen v svoji živo pisani obleki in nam ponuja svoje bogato naročje naravnih dobrot. A tukaj je, vsa bogato radodarna do vseh. Kar mislim si, da so člani upravnega

odborja našega društva računali na vse lepote in dobrote tega letnega časa in zato v septembru pripravili praznovanje 30 let DPG.

O tem našem posebnem okroglem jubileju pa moram povedati nekaj

svojih opažanj. Vsi smo dobili lično vabilo, da se 24. septembra ob 17. uri zberemo v kulturnem domu v Podnartu. Na vabilu je bilo tudi zapisano, kdo bodo gostje in govorniki ter nastopajoči. Pa me je pri srcu kar stisnilo, ko

sem ugotovila, kako majhna je bila udeležba naših članov. Saj še danes ne morem verjeti, da kar polovici članov naše društvo tako malo pomeni ali skoraj nič. Kaj je vzrok za to, se kar naprej sprašujem.

Vem, tisti, ki smo zaorali ledino in obdelali polje, počasi odhajamo iz prvih vrst. A kaj smo delali napak, da je vsem postalo tako vseeno, brezčutno, brezsmiselno? Kje je zdaj tista prijateljska nitka, ki nas je

povezovala, da smo si vedno znova želeli druženja, in to kjer koli se je dalo? Posebna vez je bil šport, kjer se je vedno našla prijateljska roka v pomoč in topel nasmeh v oporo. Danes pa se mi zdi, kot da smo izgubljene ovce na velikem travniku in je društvo le samo sebi namen in ne nam vsem, saj se ga spomnimo le, ko nam voda teče v grlo.

Mogoče sem malo preveč črnogleda, a tako sem se počutila na pro-

slavi v napol prazni dvorani, kjer sem pričakovala veliko prijateljev in znancev, da bi jim stisnila roko v pozdrav. Ker mi to ni bilo dano, bom pa takole pozdravila vse, ki ste se proslavi izognili namerno, in vam zaželela lepo in bogato jesen.

Vsem skupaj pa želim še lepe, sončne dni, kjer pač boste, in to sonce nosite s seboj v srcu in v očeh!

L. J.

GORENJSKE KAPLJICE IZ SEMIČA

Dnevi so se skrajšali, narava se je odeła v jesensko obleko in mi smo obrnili zadnji list v letnem koledarju. Zdaj bomo odštevali še dneve in hitro skočili v novo leto. Novo, z novimi upanji, novimi nalogami, novimi željami.

Kaj pa staro?

Naj ga kar pozabimo, izbrisemo iz spomina? To res ne bi bilo v redu, saj je bilo precej lepo, pestro in tudi zahtevno. Vsaj pri nas in gotovo tudi pri vas ni bilo nič drugače.

O tekočem delu UO DPG so dopisniki že med letom poročali v Paraplegiku. Jaz se bom le na kratko dotaknila jesenskih dogodkov in našega sodelovanja. V oktobru

smo bili med drugimi tudi Gorenjci povabljeni v Ajdovščino na literarni maraton, ki ga je že tretje leto pripravila NORMA 7. To je edinstven dogodek za vse pisatelje in pesnike ter tudi druge umetnike – slikarje, kiparje, glasbenike, da se srečajo, pokažejo širši javnosti svoja dela in med seboj stkejo niti prijateljstva. Za nas pa so taka srečanja še toliko pomembnejša, ker nam niso dane take možnosti sodelovanja kot drugim in tudi zato, ker nas vodstvo NORME 7 vedno sprejme z odprtimi rokami in ljubečim srcem, česar se ne sramuje pokazati.

November pa je prinesel veselje vsem, ki so se udeležili martinovega srečanja v Semiču. To je že kar običaj, da se mora v Semiču krstiti novo vince, ki se ga potem čez leto bolj poredko pokuša. Tokrat se je zbralo dvajset udeležencev in bilo je prav zabavno. Ob dobri hrani in pijači ni manjkala niti dobra glasba in tako so se eni zavrteli,

Med prijatelji ...

drugi zapeli in tudi klepet ni bil prepovedan tja do jutranjih ur. Tisti pa, ki so ostali doma, so gotovo imeli razlog in se bodo vabilu odzvali drugo leto.

Zdaj pa se vsi skupaj pripravimo na praznične dni in lepo bi bilo, ko bi se v mislih sprehodili drug do drugega in si zaželeli kaj lepega. Mogoče samo to, da se ne pozabimo.

Jaz vas res ne bom pozabila in v LETU 2010 vam vsem želim prav iz srca vse to, kar želim sebi.

OBILO ZDRAVJA!

Ljubica Jančar

Zbralo se nas je dvajset udeležencev in bilo je prav zabavno.

SREČANJA Z ŽUPANI SE NADALJUJEJO

Srečanja z župani, predstavniki lokalnih centrov za socialno delo in predstavniki območnih enot Zavoda za zdravstveno zavarovanje po občinah, kjer živijo naši člani, se nadaljujejo. Tako smo v oktobru tovrstno srečanje pripravili v Ribnici, kjer smo od povabljenih želeli dobiti odgovore na vsa tista vprašanja, ki se nanašajo na nerešeno problematiko tam živečih naših članov.

Dejavnost društva in pereče probleme so predstavili predsednik društva Gregor Gračner, podpredsednica Mirjam Kanalec, socialni referent Rafko Jurjevčič in arhitekt Zveze paraplegikov Slovenije Matjaž Planinc, ki se je ob predstavitvi osredotočil predvsem na preprečevanje in odstranjevanje arhitekturnih ovir. Teh je tudi na javnih objektih še vedno veliko.

Svoje težave so člani predstavili tudi sami.

Delovnega sestanka so se udeležili tudi naši člani, ki živijo na območju občine Ribnice, Sodražice, Kočevja in Dobropolja. Izredno velika udeležba članov, ki so se vključili v pogovor, pove, da imajo še veliko

nerešenih težav. Opozorili so predvsem na stanovanjske probleme, arhitekturne ovire in žal tudi na nestrpnost do invalidov.

Povzel Jože Globokar

PREDSTAVITEV POSLANSTVA DRUŠTVA

Pri društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine smo se na zadnji seji upravnega odbora odločili, da bomo na osnovnih, srednjih in

visokih šolah začeli predstavljati našo organizacijo ter delo in življenje paraplegikov in tetraplegikov.

predstavitvijo smo študente povabili tudi k prostovoljnemu delu, ki ga v našem društvu že kar nekaj let uspešno izvajamo.

Predstavitve na Zdravstveni fakulteti

Namen precej širokega in zahtevnega projekta je ozaveščanje mlade populacije o najpogostejših vzrokih, ki so vzrok za nastanek spinalne poškodbe, in o hudih posledicah, ki spremljajo tovrstno poškodbo. Prvo predstavitve smo imeli v oktobru na fakulteti za družbene vede, drugo pa na zdravstveni fakulteti v Ljubljani. Hkrati s

Ob predstavitvi smo s slikami in z besedilom z diapojektorjem nazorno prikazali celotno poslanstvo našega društva, torej delovanje organizacije, izvajanje programov in številne aktivnosti, ki jih vsak dan izvajamo v korist članov. To so socialni programi, interese dejavnosti, prevozi, kultura, ohranjanje zdravja, šport in rekreacija, prostovoljno delo in še vrsta drugih aktivnosti.

Jože Globokar

TRADICIONALNO JESENSKO SREČANJE ČLANOV DP LJUBLJANSKE POKRAJINE DAN, POLN PRIJETNIH DOŽIVETIJ

Člani društva, nekateri svojci in sodelavci smo letošnje jesensko srečanje imeli ob Zbiljskem jezeru, še prej pa so si udeleženci lahko ogledali cerkev sv. Štefana in bili pri maši, ki jo je daroval domači župnik Jože Čuk. Po maši smo prisluhnili zgodovini cerkve (v njej je nekaj let služboval tudi Fran Saleški Finžgar), se posladkali z dobrotami, ki so jih pripravile sorške gospodinje, nato pa se napotili proti Smedniku.

Na vaškem dvorišču sta nas s pritrkavanjem na miniaturne zvonove pozdravila dva mladeniča, turistični vodič Nejc Smole pa je povedal nekaj krajevnih zanimivosti. Polni zanimivih vtisov smo za tem krenili proti glavnemu prizorišču našega srečanja, vmes pa si pogledali še znamenje z Marijino sliko, ki ga domačini še danes imenujejo krvavo znamenje. Tu je namreč bilo nekaj deželno knežje morišče.

Malo pred drugo uro je vse udeležence že čakal okusen bograč, ki je začel nastajati že prejšnji dan, ko je

S pomočjo slovenske vojske smo postavili tudi velik šotor.

vsa mesnina dobivala pravi okus v marinadi. Obiskal nas je tudi Stanislav Žagar, župan občine Medvode, ki je najboljšim ribičem (tekmovali so v jutranjih in dopoldanskih urah) podelil pokale in medalje. Med ekipami so bili najboljši celjski ribiči, drugi so bili Mariborčani, tretji pa Ljubljančani. V posamični konkurenci je bil prvi najboljši ribič in svetovni podprvak Rudi Centrih (DPJZŠ), drugi je bil Srečko Šilak (DPSŠ), tretji pa Mirko Temnik (DPJZŠ).

Mojca Burger, ki je imela v rokah vse niti, je poskrbela, da se je vseskozi kaj dogajalo. Mladinska folklorna skupina iz KUD Otona

Najbolj sta navdušili simpatični trebušni plesalki.

Župančiča Sora nam je pod vodstvom mentorice Alenke Perme predstavila kar nekaj plesov in starih običajev. Trebušni plesalki Živa in Vesna sta ob orientalskih zvokih migali z boki in še s čim. Udeležence sta spravili v trans, da so pozabili zapreti usta in ploskati.

Sledila je čedalje bolj priljubljena igra bingo. Luka je spet poskrbel, da je občinstvo pokalo od smeha, hostesi Ana in Špela pa sta skrbeli za številke. In kot se za vsak piknik spodobi, so sledile dobrote z žara ter veselo druženje še pozno v noč.

Organizacija takega srečanja je, milo rečeno, zahtevna in dolgotrajna. Brez pomoči občine Medvode, ki je srečanje tudi finančno podprla, in posameznikov, ki so bili vsak posebej pomemben člen v verigi, srečanja ne bi bilo mogoče izvesti.

Mirjam Kanalec

DOBRODELNI IN ZAHVALNI KONCERT

V telovadnici OŠ Notranjskih odredov v Cerknici je bila 11. oktobra 2009 velika zabavnoglasbena humanitarna prireditev.

V skoraj dvournem programu, ki ga je povezoval dramski igralec Pavle Ravnohrib, so se zvrstili: Cerknjske mažoretke, Notranjski rogisti, skupina Christine, Ansambel bratov Štrukelj, Neža in Bine Drobnič, plesalci skupine Stepnroll, posebni gost večera pa je bil Adi Smolar. Seveda ni treba posebej poudarjati, da je Adi s svojim nastopom, ki ga je povezoval s tenkočutnimi besedami, koncert še posebno obogatil in da je eden tistih pevcev naših glasbenih odrov, ki največkrat nastopa na dobrodelnih prireditvah. Dodamo naj še, da so se prav vsi odpovedali honorarjem.

S tem dobrodelnim koncertom se je Peter Zalar, član DP ljubljanske pokrajine, želel nekako zahvaliti vsem, ki so mu po nenavadni

nesreči stali ob strani in mu vsestransko pomagali. Petra je namreč pred dvema letoma napadla medvedka in ga tako hudo poškodovala, da je postal tetraplegik. Hkrati pa je bil koncert namenjen tudi njemu, saj so obiskovalci polne dvorane s svojimi prostovoljnimi prispevki Petru še enkrat pomagali, da si bo lažje uredil svoje popolnoma drugačno življenje.

Koncert so podprli številni pokrovitelji in donatorji. Navdušili so vsi nastopajoči, posebno bučen aplavz

Še posebno je navdušila plesna skupina Stepnroll.

pa so požele plesalke in plesalci na invalidskih vozičkih iz skupine Stepnroll.

Jože Globokar

30 LET USPEŠNEGA DELA PARAPLEGIKOV DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN POSAVJA

V sklopu praznovanja 30-letnega delovanja naše organizacije smo na začetku septembra poleg proslave izvedli tudi predstavitev športnih vsebin, razstavo ročnih in likovnih del ter vrsto aktivnosti, povezanih z dejavnostjo paraplegikov.

Že dopoldne so nas na naših prireditvah množično obiskovali učenci osnovnih šol in dijaki novomeških srednjih šol. Imeli so kaj videti, kajti bogata likovna razstava ni pustila nikogar ravnodušnega. Naši najboljši

slikarji so svoja dela ponudili na ogled vsem, ki so to želeli. Med druženjem z nami so veliko izvedeli tudi o naši invalidnosti (njenem nastanku in življenju na vozičku). Športno dejavnost so nam predstavljali športniki v različnih športih (tudi za slepe in slabovidne).

Največ pozornosti je vzbudila naša paraolimpijska prvakinja v namiznem tenisu, Mateja Pintar. Novomeški učenci in dijaki so si vse to vse dopoldne skupaj s svojimi učitelji in profesorji z zanimanjem

ogledali in tudi marsikje praktično preizkusili. Veliko podatkov in zanimivosti so lahko dobili tudi iz zloženek ter brošure, izdane ob 30-letnici delovanja društva. Zaradi velikega števila povabljenecv smo popoldne organizirali proslavo na prostem pri društvu.

Najprej je predsednik društva Jože Okoren opisal 30-letno delo društva, zatem je navzoče pozdravil župan Mestne občine Novo mesto, Alojzij Muhič (podelil nam je tudi priznanje MO Novo

Mateja Pintar se je predstavila obiskovalcem.

mesto), slavnostni govorec pa je bil direktor direktorata za invalide pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, mag. Cveto Uršič. Oba govorca sta poudarila pomen delovanja organizacije in opravljeno družbenokoristno poslanstvo. V kulturnem programu pa so nastopili mladi harmonikarji, Vinogradniški pevski zbor Čatež pod Zaplazom in plesna skupina Daysi Girls.

Razveseljivo je dejstvo, da sta naše delo in prizadevanje podprti širše, saj so s svojo navzočnostjo na proslavi to pokazali številni gostje. Prišli so nas pozdravit poslanci državnega zbora, župani, podžupani, predstavniki številnih drugih ustanov, predvsem z lokalnega območja, predstavniki invalidskih in humanitarnih organizacij, naši prijatelji, donatorji, sodelavci, svojci in člani.

Že med pripravami na slavnostno praznovanje smo z veseljem ugotavljali, da nismo sami, da nam številni posamezniki stojijo ob strani, da so nam ob iskrenem sodelovanju pripravljeni pomagati.

Ne smemo pa prezreti dejstva, da so svojci naših članov pomemben člen skupne družine, ki sliši na ime Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Vsem navzočim, nastopajočim v kulturnem programu, predvsem

pa organizacijskemu odboru gre vsa zahvala za uspešno pripravljen in izveden jubilejni dogodek, ki ne bo šel v pozabo.

Srečko ŽLEBNIK

Župan MO Novo mesto Alojzij Muhič predaja priznanje društvu.

NAGRAJENCI DRUŠTVA PARAPLEGIKOV DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN POSAVJA

Ob praznovanju 30-letnice društva smo izkoristili tudi priložnost, da smo se s skromnimi priznanji oddolžili posameznikom za njihov prispevek k razvoju naše organizacije. Priznanja so prejeli člani: **Pavle GORKIČ**, **Franc KOLENC** ter **Zdenka in Mirko SINTIČ**. Priznanja so prejeli zunanji sodelavci: **Barbara VODUŠEK**, **Branka BUKOVEC** ter **Milena in Jože PAPEŽ**

Srečko ŽLEBNIK

Milena in Jože Papež

Branka Bukovec

Franc Kolenc

Barbara Vodusek

Zdenka in Mirko Sintič

Pavle Gorkič

TINE GORENC – NJEGOVIH SEDEMDESET

Svoj rojstni dan je želel skromno praznovati tudi v družbi prijateljev iz Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Seveda smo se z veseljem odzvali njegovemu povabilu, praznovanje pa je potekalo blizu njegovega rojstnega kraja v Studencu pri Sevnici.

Tine Gorenc ob visokem jubileju s soprogo Jelko.

Kot dobrodošlico sta nam s soprogo Jelko pripravila nadvse duhovito, humoristično predstavo, današnji pogled podeželskega zdravnika in medicinsko sestro z nogami na mizi v ambulanti. Pri zdravniku so najbolj dobrodošle mlade in (ne bolne) dolgonoge pacientke v čim krajšem krilu, med preostalimi pa imajo prednost z modro kuverto. Po dobri uri smeha sta skoraj sto gostov z Jelko nato povabila v sosednjo stavbo, ki sliši na ime gostilna. Sorodniki, prijatelji in znanci so Tinetu in seveda vsem nam pripravili čudovit večer z raznolikim programom in uprizorjenimi prikazi dejavnosti, s katerimi se je Tine srečeval in se še srečuje.

Kaj sploh reči o Tinetu, kar še ni znano? Kot enaindvajsetletnega

fanta (bil je pravi hrust) ga je doletela nesreča v rudniku. Posledica jasna, paraplegija. Seveda smo tudi na praznovanju na kratko obujali spomine na tisti čas. Bili so zelo drugačni, pa o tem je odveč govoriti.

Tine se je že takoj na začetku zapisal in predal športu. Kaj kmalu je postal reprezentant (takrat jugoslovanski) v atletiki in košarki. Tako rekoč nepogrešljiv je bil dolga leta. Njegova »specialiteta« pa sta bila met kopja in diska. V obeh disciplinah je osvajal medalje na največjih tekmovanjih. Ne smemo zamočati, da se je Tine dobro postavljajal tekmecem po robu tudi v plavanju, šahu, ribolovu, streljanju, namiznem tenisu ... Skratka, bil je nekakšen univerzalec. Kot mi je znano, ni preveč »maral« tekmovanj v vožnjah z vozički. Pa kaj, bil je, še danes je, redni član lokalne košarkarske ekipe, predvsem pa na vsakem državnem prvenstvu v streljanju poseže po medalji. Obvezno smo ga videvali za mizo, kjer se je igral tarok. In še zdaj, ko ga zjutraj pokličemo in vprašamo (razen med zimo), Tine, kje si in kaj delaš, ni težko uganiti: »Namakam trnek in učim plavati črve ob ribniku ali reki.«

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti bistva Tinetovega poslanstva. Bil je in je še pravi vzornik mladim paraplegikom. S svojim delom in zgledom je bil njegov vpliv samo pozitiven. Njegova pozitivnost zagotovo izhaja iz njegove skoraj petdesetletne izkušnje paraplegije. Trdim, da Tine nima nasprotnikov, da ne re-

čem sovražnikov. Če pa sem lahko malo oseben, me je prav Tine pred štiridesetimi leti obiskal na mojem domu, že kot »izkušen« paraplegik, in dajal nadvse koristne nasvete, kako živeti brez kopalnice tam nekje na vasi. Poznam pa tudi kar nekaj paraplegikov, ki s(m)o na njegovem »fičku«, četudi brez izpita, opravili prve kilometre.

Tine je bil tudi soustanovitelj Društva paraplegikov Slovenije, pozneje Zveze, in ustanovni član Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Omenil sem Tinetovih sedemdeset let, prispevek pa govori o vsem drugem, manj o njegovem jubileju. Pa saj ni potrebe, ker jih ne kaže. Želimo mu še mnogo zdravja, športnega navdušenja in vedrega nasmeha.

Tine in Jelka, ostanita še naprej takšna, kot sta.

Jože OKOREN

Tine se je že takoj na začetku zapisal in predal športu.

SOCIALNO-ZDRAVSTVENA DEJAVNOST V NAŠEM DRUŠTVU

Po že ustaljenih načrtih se v našem društvu trudimo organizirati predavanja raznih zdravnikov specialistov s področij, ki so v nekem obdobju najbolj pereči za člane, ki se s takimi težavami spopadajo.

Tako smo v jesenskem času, ko smo dopuste v glavnem končali, poslušali najprej predavanje o negi preležanin oziroma decubitusov. Ti marsikateremu paraplegiku ali tetraplegiku grenijo življenje ter ga močno omejujejo v še tisto malo aktivnosti, ki bi si jih tako želeli, na primer, da bi vsaj sedel na vozičku. Na naše povabilo se je odzvala dipl. med. sestra Marta Gantar, ki se je v službi dnevno srečevala s tovrstnimi težavami.

Pri preležaninah oziroma preden te nastanejo, so zelo pomembne skrbna nega in higiena ter čistoča vseh delov telesa, ki so iz določenih razlogov neprenehoma izpostavljeni pritisku na podlago. Največkrat so to predeli kolkov, križa in gluteusov. Seveda je osnovni razlog neprekrvljenost teh delov telesa, ki ob stalnem pritisku najprej

pordečijo. Če takrat ne ukrepamo, bo kmalu za tem v globini začelo nastajati vnetje, ki bo počasi prodiralo proti površini, in nastala bo zelo boleča rana, ki se zelo težko in dolgo zdravi. Seveda pa je v tem času, ko se preležanina zdravi, potrebno dolgotrajno ležanje v bolnišnici ali doma s skrbno in drago nego. Da bi bilo to trpljenje marsikomu prizaneseno, je treba skrbno nadzorovati vse kritične dele telesa, ki so najbolj ogroženi, ter jih masirati in poskrbeti za ustrezne blazine, ki preprečujejo nastanek preležanin. Zagotovo nismo vsi ljudje enako dovzetni za nastanek teh težav, vendar če se preležanine pojavijo, se moramo skrbno držati navodil in se potruditi, da se čim prej pozdravimo.

Drugo predavanje pa je bilo tokrat malo drugačno. Na željo nekaterih članov, ki se z urološkimi težavami srečujemo vsak dan, smo dr. Pogačarja, urologa iz bolnišnice v Novem mestu, prosili, da namesto klasičnega predavanja tokrat odgovarja na konkretna vprašanja. Dr. Pogačar sicer ni bil prepričan,

da bo to zadovoljivo. Ko pa so vprašanja in odgovori stekli, je bilo takoj jasno, da si marsikdo v ambulanti ob pregledu veliko napotkov zaradi prekratke razlage ne zapomni in jih ne razume. Zato mu ni jasno, kako naj svojo težavo najbolje rešuje. Vprašanja in razlage so si sledili, prijaznost in razumljiva razlaga pa sta zelo pritegnili pozornost vseh, ki smo bili tam. V eni uri in pol je vsakdo dobil nazoren in konkreten odgovor na svoje vprašanje. Vsi smo bili zelo zadovoljni s takim predavanjem, ki je sicer namenjena ožji skupini članov, seveda tistim, ki se z določenimi težavami takrat srečujejo. Tudi vsa zbranost članov, ki so takrat navzoči, je večja in tudi bolj sproščeno se vrstijo vprašanja in odgovori. Verjetno bomo v prihodnje še organizirali takšne posvete.

Redno poteka tudi program ohranjanja zdravja v telovadnici, v prostorih društva pa tudi masaže telesa, za katere je kar precejšnje zanimanje.

Bernarda Zorko

30. OBLETNICA DELOVANJA DRUŠTVA PARAPLEGIKOV ISTRE IN KRASA

V Domu paraplegikov v Pacugu smo v petek, 20. novembra 2009, s proslavo in podelitvijo priznanj praznovali tridesetletnico obstoja Društva paraplegikov Istre in Krasa. Ob tej priložnosti je izšel tudi Zbornik, ki v sliki in besedi opiše tridesetletno zgodovino društva.

Že v dopoldanskem času smo ob 10. uri odprli likovno delavnico slikarjev in razstave ročnih ter likovnih del naših članic in članov. Ob 12. uri smo odprli razstavo likovnih

del Vojka Gašperuta, Dragice Sušanj, Jožeta Tomažiča in Stojana Rutarja. Po 12. uri smo odigrali promocijski šahovski dvoboj med našim društvom in Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih iz Kopra.

Ob 14. uri smo začeli slavnostno pri-

Moški pevski zbor iz Ilirske Bistrice je navdušil občinstvo tudi po prireditvi.

V dopoldanskem predprogramu smo izvedli likovno delavnico.

reditev, ki jo je s slavnostnim govorom odprl predsednik Društva paraplegikov Istre in Krasi Željko Geci in nadaljevala mag. Cveto Uršič, generalni direktor Direktorata za invalide pri Ministrstvu RS za delo, družino in socialne zadeve, ter Dane Kastelic, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije.

V kulturnem programu so nastopili Pevski zbor Dragotin Kette iz Ilirske Bistrice, Nejc Slapar na harmoniki, prireditelj pa je s prijetnimi besedami povezovala Irena Goričanec. Podelili smo tudi priznanja za dolgoletno delo v korist DPIK. Posebna priznanja so posthumno prejeli Slavko Savič, Dimitrij Kralj, Viktor Brezovnik, Milivoj Žiberna in Rino Škrbat. Priznanja za posebne zasluge pri delu društva so dobili Otilija Kolenc, Rasso Causevig, Mitja Podgornik, Ludovico Nevio Puntin, Matjaž Černe in Benjamin Žnidaršič, bronasti znak za dolgoletne zasluge pri delu društva pa

Člani in gosti so pozorno spremljali prireditelj.

Valter Mahne, Srečko Petkovšek in Boško Božič. Srebrni znak za dolgoletne zasluge pri delu društva sta prejela Edo Cerkvenik in Danilo Jakomin, zlatega pa Geci Željko, Klavdij Koren, Zvezdan Paladin in Vojko Gašparut. Za izredne zasluge pri delovanju društva in za izredno pomoč članom pa je društvo podelilo naziv častni član društva Emi Gašperut in Bojanu Ravbarju.

Zaradi obveznosti priznanja Bojan Ravbar ni osebno prejel, temveč ga je v njegovem imenu njegov sošolec in sodelavec Franc Prelec, župnik župnije Sveti Anton pri Kopru. Prebral je besede, ki jih je slavljenec zapisal in najbolje zaznamujejo praznovanje, polno čustev, petja in lepih besed.

»Predrage in predragi!

S srcem, polnim veselja in hvaležnosti, vas pozdravljam in čestitam ob pomembnem jubileju. Ni mi dano, da bi bil med vami, a sem z vami. Saj me vi učite, da ni ovire, ki bi me zaustavila. Hvala za dragoceni nauk! Hvala, iz srca hvala za priznanje, s katerim me sprejemate za častnega člana. To me bo še bolj spodbujalo, da je treba prek vseh ovir. Posebej hvala, da to priznanje, še prej kot jaz, prejme Gašperutova mama in po njej vse vaše mame.

Že kot otrok sem srečal "premaganovo" v osebi naše slepe babice. Vnučki smo se vsak dan vrstili in jo spremljali v bližnjo cerkev in jo pustili samo. Še čutim toplino njene roke, ko sem jo nazaj grede vodil, in pri pogledu v njen obraz bil obdarjen z žarom, ki je odseval iz njenih ugaslih oči. Srečala se je z Življenjem. Dve desetletji zatem. Mladega duhovnika me pokličejo v Valdoltro. Naproti mi pride Vojkova mama. Solze so zgovornejše od besed: "Nič ne bo iz njega..." Vojko je ležal nepremičen. Utež je visela na dveh vijakih, privitih v strop. Kaplje mrzlega znoja so mi polzele po hrb-

tu, ko sem v sebi prisluhnil zvenu Kosovelovih stihov: "Živeti, živeti je smisel človeka." O, ko bi mogel Vojku podariti Življenje! Sklonim se k njegovemu ušesu in izjecljam: "Vojko, Bog te neizmerno ljubi!" V sebi čutim, da delam orjaške korake, ko zanj in zase izgovarjam besede. Trenutek kot večnost, ki je zaznamoval najino prijateljstvo.

Ta notranji napor odpre v meni vrata srca za Človeka. Ta v hipu pred mano zablesti v svoji enkratnosti, ko iz ust osemnajstletnega Andreja, od rojstva na vozičku, ujamem vprašanje: "Zakaj moram

V dopoldanskem programu smo s slepimi in slabovidnimi iz Kopra odigrali šahovski dvoboj.

imeti dve imeni: najprej invalid, nato šele človek?" Ne zmorem odgovora, a dojamem, da je v življenju ena sama vrednota, neuničljiva in vesoljna: Ljubezen. Ta me vodi, da pred vsakim zmorem izreči samo: Človek in Sestra in Brat! Hvala! In Bog vas živi!»

Na koncu je sledila še predaja donacije ultrakolesarja Francija Horvata in društva Mušketirji v višini 420 EUR, ki je bila zbrana ob akciji krožnega kolesarjenja okoli Postojne.

Po slavnostni prireditvi smo se poveselili in zapeli ter drug z drugim podoživeli vse, kar se je zgodilo, in s polnim optimizmom pogledali naprej, kjer nas čakajo nove naloge in obveznosti.

Benjamin Žnidaršič

AKCIJA: REZERVIRANO ZA RUMENO V KOPRU

Tudi v Kopru je Društvo paraplegikov 11. novembra 2009 podprlo akcijo Rezervirano za rumeno, saj je pomembno, da ne glede na politično usmeritev podpremo tiste akcije, ki so naravnane za izboljšanje življenja para in tetraplegikov.

Jernej Čeligoj: „Mladi v Novi generaciji SLS smo se odločili, da skupaj z Zvezo paraplegikov Slovenije izpeljemo akcijo Rezervirano za rumeno. Tako smo opozorili, da nam ni vseeno za manjšine v družbi. Ena takih manjšin so tudi invalidi. V Sloveniji je vsak 12. prebivalec invalid. V 26. členu Listine EU o človekovih pravicah je invalidom priznana pravica do enakopravne vključenosti v družbo. V Novi generaciji SLS poudarjamo, **da kdor prevzame njihovo parkirno mesto, naj prevzame tudi njihove težave!**”

Sara Božič iz Kopra je poudarila: „Tudi mladi v Kopru se zavzemamo

Vojko Gašperut in Željko Geci sta opozorila na probleme parkiranja v Kopru.

za pravice invalidov. Zato bi radi z akcijo opozorili vse voznike, naj bodo še previdnejši pri parkiranju, in želimo si, da bi končno razumeli, da je parkirno mesto za invalide namenjeno izključno invalidom in ga zato nikakor ne smejo uporabljati. Menimo, da so invalidi predvsem ljudje z veliko življenjsko močjo in voljo ter da bi se po njih morali prav vsi zgledovati. Če parkiramo na prostor, rezerviran za invalide, invalidom naredimo veliko krivico in škodo. Zato si bomo v Novi generaciji SLS še naprej prizadevali in opozarjali na nespoštovanje njihovih pravic.”

»Parkirna mesta za invalide niso zaščitena pred dežjem, klančine za invalidske vozičke so prestrme,« sta opozorila Vojko Gašperut in Željko Geci iz Društva paraplegikov Istre in Krasi. Označena invalidska parkirna mesta velikokrat zasedajo vozila, ki nimajo oznak za invalide ali pa so te neveljavne.

»Razočaran sem, da se nadzor ne izvaja tako, kot bi bilo treba,« pra-

vi Gašperut. Invalidskih parkirnih prostorov je po njegovih besedah na Obali z izjemo Pirana sicer dovolj, pri čemer pa opozarja na osebam s posebnimi potrebami neprijazno gradnjo nekaterih garažnih hiš.

Predsednica kopskega odbora SLS Olga Franca je opozorila, da so invalidski parkirni prostori pogosto ožjih dimenzij od predpisanih, nekatera podjetja pa za tovrstne parkirne prostore sploh ne poskrbijo. V Kopru so nova krožišča neustrezno urejena za slepe, slabovidne ali tudi starejše osebe, ki hodijo težje.

Zato bodo predlagali, da se preho-di za pešce na krožiščih opremijo z utripajočimi rumenimi lučmi, ki bi jih udeleženci v prometu prižigali pred prečkanjem cestišča in bi voznike dodatno opozarjale k zmanjšanju hitrosti in na previdnost.

Podpredsednica SLS Olga Franca v pogovoru z Željkom Gecijem in novinarjem.

PREDSTAVILI SMO SE NA POMURSKEM „SENJU“

LRF (lokalna razvojna fundacija) za Pomurje je 25. in 26. 9 izvedla prvi dvodnevni sejem oz. prekmursko „senje“, katerega prvotni namen je vzpostavitev in razvoj regionalnega stičišča nevladnih organizacij v Pomurju, cilj pa vlaganje v razvoj nevladnega sektorja, ki postaja iz dneva v dan pomembnejši.

V njem smo tudi sami sodelovali in se predstavili. Prvi dan z licitacijo slik, dan pozneje pa na trgu kulture, kjer je potekalo „senje“. Na njem je sodelovalo 24 društev, katerih primarni namen je predstavitev njihovega dela in namena. Predsednica Marija Magdčič je spre-

govorila o samem delovanju društva in njegovem financiranju ter nagovorila širšo javnost in njeno lokalno skupnost za večjo angažiranost.

Paraplegik Igor Plohl, ki je že leto dni naš član, je imel ta dan enkratno priložnost, da predstavi sebe in svoje delo Lev Rogi ter vse navzoče opomni, da nesreča nikoli ne počiva. Na ogled smo postavili tudi svoje izdelke ročnih del in slike, kar smo tržili za simbolično ceno. Izkupiček je bil namenjen delovanju društva. Sejem naj postane način dobre prakse, kako se društva aktivno vključujejo, predstavljajo

in opozarjajo nase v svoji lokalni skupnosti in celotni družbi, saj je civilni dialog za nas izjemno pomemben.

Vodja projekta Bojan Vogrinčič je opozoril na veliko težavo pri delovanju zaradi slabe zakonodaje oz. njene pomanjkljivosti, ki kliče po sistemski ureditvi omenjenega področja. Tudi v prihodnje naj bi se izvajale številne vzporedne aktivnosti, ki ozaveščajo javnost o pomenu nevladnih organizacij, ki so izredno družbeno koristne.

Anita Trebše

SKUPINSKI IZLET DPPP

Odziv na vabilo na razstavo Narava-zdravje v Gospodarskem razstavišču v Ljubljani in ogled Tehničnega muzeja v Bistri je bil množičen, zato smo organizirali prevoz s tremi kombiji.

Na Gospodarskem razstavišču so predstavili paleto sejemske ponudbe za ohranjanje zdravja in ekološkega zavedanja. Ob sejmski ponudbi, kjer so si nekatere članice tudi kaj nabavile za dom, je bila bogata tudi predstavitev rekreacije in gibanja v naravi. Program je vseboval več sklopov: do narave prijazno predelana hrana, zdrava prehrana, diabetični bazar, wellness, naravna kozmetika, bivanje v sožitju z naravo in njeno ohranjanje, varovanje narave, kot so naravni in obnovljivi viri energije, gobarska razstava, naravni in krajinski parki ipd. Tukaj je na svoj račun prišla predvsem ženska populacija. In tako je bilo treba od narave preiti k tehniki ...

Skupinskega izleta smo se množično udeležili.

Na Vrhniki, natančneje ob Bistri, stoji kartuzijanski samostan iz 13. stol., ki so ga leta 1951 z nacionalizacijo preuredili v TMS (Tehnični muzej Slovenije). Grad in okoliški kraj sta zanimiva in kot nalašč za ogledne in izlete. Tako lahko v njem najdemo sklop razstav, kot so gozdarstvo, lesarstvo, elektrika, tekstil, kmetijstvo, tiskarstvo,

promet. Moški so se raje ustavili pri slednjem, natančneje avtomobilih, ki so bili nekoč v Titovi lasti in jih je 15, ki jih je TMS pridobil že deset let pred osamosvojitvijo. To so večinoma primerki prestižnih limuzin z veliko zgodovinsko vrednostjo. Še posebno izstopajo mercedes 540 K iz l. 1939, ki ga je Titu podarilo hrvaško notranje

ministrstvo, packard letnik 1937, ki ga je Titu leta 1945 podaril nekdanji sovjetski voditelj Stalin, potem rolls royce iz leta 1952, ki ga je Titu podarila RS, in še veliko drugih.

V zbirki Pogoni v kmetijstvu so razstavljeni traktorji, stabilni motorji in parni stroji. Zbirka je namenjena podrobnejši predstavitvi delovanja nekaterih strojev v preteklosti in danes.

Najstarejši med njimi je že častitljive starosti iz leta 1903 in še, zanimivo, danes deluje.

Za vsakega se je našlo kaj, saj so tudi moški prišli na svoj račun, si ogledovali in dobili skomine ...

Anita Trebše

Tehnični muzej v Bistri je bil prava paša za oči.

KOSTANJEV PIKNIK OB PREDSTAVITVI SLIKANICE LEV ROGI

Predstavitve avtobiografske slikanice našega člana Igorja Plohla in gretje ob prijetnem vonju peke kostanjev nas je mnoge privabila v naše prostore, mrazu navkljub.

Nezgod, ki se je pripetila Igorju 25. junija 2008 ob padcu z lestve, zaradi česar je postal paraplegik, je botrovala nastanku slikanice LEV ROGI (prebrano nazaj Igor). Sam naslov že s prisposodobno leva nakazuje na pogum, moč, pravičnost, ponos ..., lastnosti, ki jih Rogi res zelo potrebuje, ko prehaja kalvarijo osebne izkušnje.

Avtor z vrsto čustvenih etap blago, a zelo realistično in doživljajsko povezuje zgodbo, ki daje upanje v življenje in neki nov smisel, kot njegovo presežno vrednost. Z levjimi lastnostmi doživi osebno katarzo in na življenje pogleda s sončne strani, kar ga notranje okrona.

Ilustracije, ki so na pobudo ravnatelja OŠ Bojan Ilich delo Igorjevih nekdanjih učencev, s svojo barvitostjo in motivi sporočajo, kako so se mu na svoj edinstveni otroški način otroci znali približati in se z njim tudi istovetiti.

otrokom, vnukom, pravnukom.

Slikanica, katere urednica in lektorica je Lučka Zorko, je bila izdana v 2500 izvodih, od katerih jih je 1500 odkupila Zveza paraplegikov Slovenije. Ideja za nastanek pravljice se je utrnila na dobrodelni prireditvi, ki so jo za Igorja pripravili njegovi nekdanji učenci. Vsi člani in članice lahko slikanico kupijo po simbolični ceni na sedežu društva.

Na koncu predstavitve knjige nam je Igor zaupal, da mu je ZPS dala predlog za novo pravljico na temo prometne varnosti. To je le eden izmed spodbudnih načinov, kako lahko že v zgodnjem odrasčanju številnim otrokom, vzgojiteljem in staršem približamo drugačnost, da jo znajo pozneje tudi sprejemati v smislu sožitja, podpore in sodelovanja.

Na pikniku smo se s toplino v srcih predstavili h kotlu, kjer nas je oamrljal vonj pečenega kostanja. Druženje ob kramljanju, toplini ognja in luščenju slastnih kostanjev je bilo pestro in prijetno.

Anita Trebše

Predstavitve avtobiografske slikanice našega člana Igorja Plohla in gretje ob prijetnem vonju peke kostanjev nas je mnoge privabila v naše prostore.

Slikanica otrokom pa tudi odraslim približa spoznanje, kako pomembni so v življenju prijateljstvo, pomoč, dobrosrčnost, pri tem da nas različnost lahko le plemeniti in združuje.

Tudi nam mnogim je ob predstavitvi slikanica dala misliti, kako pomembne so moralne vrednote in kako potrebno jih je vedno znova razvijati in se z njimi medsebojno bogatiti, zato predlagam, da jo vzamete v roke in preberete svojim

REMONT IN SPLAVITEV ČOLNA NA JEZERU MOST NA SOČI

Ker na začetku letošnjega poletja ni bilo nobene najave za vožnjo z našim čolnom po jezeru na Mostu na Soči (verjetno zaradi slabega vremena), smo se proti koncu julija odločili, da naš čoln, ki je bil res zelo potreben popravila, potegnemo na suho in ga obnovimo.

Popravila našega čolna sta se lotila kar domača mojstra.

Popravila sta se lotila kar domača mojstra, in sicer oče (ki je obenem tudi skrbnik čolna) in brat našega člana Klavdija Leban. Popravilo je bilo kar zahtevno, saj je bilo treba narediti in zamenjati tudi del

lesene obrobe na čolnu. Čeprav z laičnim znanjem sta zamešala tudi

barvo in ga prav mojstrsko prebarvala. Po štirih dneh intenzivnega dela je čoln spet na jezeru in čaka na vse člane Zveze paraplegikov Slovenije, da podoživite vožnjo po smaragdno zelenem jezeru in uživate v pogledu na čudovito okolico.

Najavite se na tel. št. 031/342 602 (Klavdij). Čoln bo na jezeru predvidoma od 1. maja do 30. septembra.

Klavdij Leban

DOGAJANJE V DRUŠTVU PARAPLEGIKOV JUGOZHODNE ŠTAJERSKE

»Mi 'mamo se fajn, če vam prav je al' ne ...« pravi pesmica. No, ni vedno tako, vsekakor pa smo pridni in se trudimo po najboljših močeh za delovanje društva in boljše počutje članov.

V tem času smo sedmo sejo upravnega odbora društva, na kateri nam je predsednik predstavil osnutek finančnega načrta za naslednje leto in finančno poročilo o delu do letošnje jeseni. Projekt Še vozim, vendar ne hodim se nadaljuje in prerašča okvirje našega društva.

Dalj časa si člani želijo možnosti

individualnega letovanja, zato smo začeli zbirati ponudbe za pridobitev bivalne enote v Ankaranu in upamo, da nam bo naslednje leto to uspelo. Določili smo tudi datum novoletnega srečanja članov v vselem decembru in upamo, da nam nova gripa ne bo delala preveč preglavic. Naše članice, ki so vešče v ročnih spretnostih, že pridno izdelujejo lepe novoletne voščilnice, tudi za potrebe društva.

Na povabilo naših primorskih prijateljev, društva NORMA 7, smo se oktobra udeležili 3. literarnega maratona RDEČE JABOLKO, ki je potekal v dvorani Prve slovenske vlade v Ajdovščini. Spet smo se srečali s starimi znanci iz drugih društev in domačini, pa tudi nove prijatelje smo našli. V dvorani se nas je zvrstilo veliko nastopajočih z vseh koncev Slovenije. Različne literarne zapise (prozo, poezijo) in pripovedi (zapisi navad, šeg in običajev) so poleg nas predstavili tudi domačini in učenci glasbene šole. Po premoru nas je nagovoril in pozdravil podžupan Ajdovščine.

Gordana ob prebiranju svoje poezije.

Vsem nastopajočim je razdelil priznanja in knjižna darila. Čas je prijetno mineval, in ko smo se vračali, nas je pospremila kraška burja z dežjem. A prijetno utrujeni, polni lepih vtisov in lepe slovenske besede, smo prispeli domov.

Ne pozabimo še na naše druge dejavnosti. Naši člani se redno udeležujejo športnorekreativnih dejavnosti v šahu, kegljanju, pikadu, košarki, ribolovu in atletiki pa bo zimski čas prinesel malo zatišja. Imejte se fajn vsi, ki boste tole prebrali, pa SREČNO.

Gordana Kitak

Še en pokal v nizu mnogih.

ZAHVALA

Za vse, ki me še ne poznate, se bom najprej predstavil.

Sem Abid Behrič, star 48 let in sem tetraplegik. Doma sem iz Mengša, vendar trenutno bivam v bolnišnici v Sežani. Drugače od večine vas nisem imel prometne nesreče ali padca, ampak tumor v vratnem delu hrbtenjače. Leta 2001 so ga operativno odstranili v Ljubljani. Vendar očitno ne v celoti, saj je kmalu začel znova rasti. Vsi smo upali, da se bo rast ustavila, vendar se to ni zgodilo. Sledile so postopne posledice; najprej palica, nato bergle, pa voziček in na koncu samo še postelja. Ker je bil tumor že toliko razpreden, se niso odločili za ponovno operacijo.

S pomočjo stricev, ki živijo v Nemčiji, nam je uspelo navezati stik s kliniko v Aachnu, ki je pristala na ponovno operacijo. To se je zgodilo septembra 2004, ko sem poleg tetraplegije dobil še umetno ventilacijo – respirator. V Nemčiji sem bil kar devet mesecev, saj me po rehabilitaciji v Hagnu ni hotela prevzeti nobena ustanova v Slovenji, kljub velikim prizadevanjem moje soproge. Največja ovira sta bila respirator in MRSA, s katero sem se okužil v bolnišnici. Po posredovanju Ministrstva za zdravje sem se junija 2005 vrnil v Slovenijo, in to v Bolnišnico Sežana. Tu sem bil leto in pol v sobi – v postelji. Moja desna roka se je toliko aktivirala, da sem začel sam jesti.

V januarju 2007 je sledil odhod v Sočo, na rehabilitacijo. S tem se je moje življenje začelo spreminjati samo še na bolje. Vsa dan so bile aktivnosti; dopoldne fizioterapija, potem posedanje na voziček, popoldne obiski itd. Maja sem dobil prenosni respirator,

nato še električni voziček. Postal sem samostojen, kar se tiče mobilnosti. Svet se mi je začel odpirati. Ves ta čas smo iskali namestitve v domovih v bližnji okolici, vendar brez uspeha. Povsod so bili ovira starost, respirator in MRSA.

Ker sem v Soči končal rehabilitacijo, sem se moral oktobra vrniti v Sežano. Tukaj se rehabilitacija nadaljuje, prav tako posedanje na voziček. Dopoldneve preživim večinoma na sončni terasi ob branju, reševanju križank ipd. Po spodbujanju in prigovarjanju medicinske sestre Ane Marije sem se po petih letih znova lotil risanja.

Med bivanjem v sežanski bolnišnici sta me obiskali delovni terapevtki iz Soče, Petra in Urša, in mi predstavili še Špelo iz Zveze paraplegikov. Špeli se je z direktorico sežanske bolnišnice uspelo dogovoriti, da mi omogočijo tudi kakšen izhod iz bolnišnice.

Tako se je 24. 6. 2009 v Pacugu zgodilo srečanje novih članov, ki je vključevalo predavanja in predstavitev. Na povabilo Petre in Špele sem se srečanja z mojimi domačimi z veseljem udeležil, saj je bil to zame prvi izhod iz bolnišničnih sob po petih letih. Bolnišnica mi je omogočila spremstvo, medicinsko sestro. Občutki so bili nepopisni. Vsi so bili zelo prijazni, spoznal sem veliko novih ljudi. Na koncu so sledili še pozdravi, stiski rok in seveda želja za čimprejšnje snidenje.

Že 11. 8. 2009 sem šel spet iz bolnišnice; tokrat v Sočo na kontrolni pregled. Po dolgem klepetu na oddelku se s šoferjem odločimo, da skočimo še domov – v Mengeš. To je bil zame še en velik

dogodek, saj sem se po petih letih vrnil na domače dvorišče. Čustva so bila premočna, da bi jih opisal, tekle so tudi solze. Po malici in kavi smo se odpravili nazaj v Sežano.

Pozneje mi je Špela poslala vabilo za Dneve kulture v Pacugu. Obiskala sta me Beno in Dragica. Z direktorico bolnišnice Sežane smo se dogovorili, da se za en dan (3. 9. 2009) udeležim tudi tega srečanja. Tam sem spoznal nove ljudi, tokrat umetnike. Zanimiva izkušnja ...

10. 10. 2009 smo se zbrali doma na enodnevnem družinskem srečanju. Sprejem je bil zelo lep in ganljiv, dan je bil poln presenečenj. Zvečer sem se vrnil v Sežano.

To so bila moja potepanja, za katera bi se rad zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli k temu. Predvsem moji družini, nato dr. Šavrinu, socialni delavki Vanji, višji med. sestri Zdenki, fizioterapevtkam, vsem iz 3. oddelka v Soči, delovnim terapevtkama Petri in Urški iz Soče, predsednikoma Zveze paraplegikov in Društva paraplegikov, Danetu in Gregorju, Špeli iz Zveze paraplegikov, Rafku iz Društva paraplegikov, Benu, prijaznim šoferjem, pa medicinskemu osebju iz 3. nadstropja sežanske bolnišnice in vsem drugim.

V spremstvu je vedno tudi medicinska sestra, zato hvala tudi medicinskima sestrama Franki in Barbari. Seveda pa vsega tega ne bi bilo brez razumevanja direktorice Bolnišnice Sežana, gospe mag. Šonc, strokovnega vodje bolnišnice, dr. Narancsika, in glavne medicinske sestre Eme.

Bolnišnice zaradi večkratnih aspiracij ne smem zapustiti brez respiratorja. Ker pa sem v bolnišnici

(in ne v domu), mi respirator po čudnih pravih zavarovalnice ne pripada. Kadar ga potrebujem, mi ga prijazno posodijo iz Soče.

Za konec bi rad še povedal, da mi je Špela oz. Zveza paraplegikov omogočila testni pregled pri nevrologu dr. Podnarju za morebitno vgraditev spodbujevalca v trebušno prepono (za dihanje brez respiratorja). Izvidi kažejo dobro, zdaj morajo operacijo potrditi v Švici, predvsem pa jo mora odobriti naša zavarovalnica. Zame bi to pomenilo morebitno odpravo

MRSE (z dekolonizacijo), kar bi posledično povečalo možnosti za namestitev v kakšen dom blizu moje družine.

Pustimo času čas. Zgodba se nadaljuje ...

Lep pozdrav in hvala vsem dobrim ljudem, da so mi pomagali zaživeti. Pa vesele praznike!

Abid Behrič

Sežana, 16. 11. 2009

**Vse je v spreminjanju,
kajti spreminjanje je pot,
in vse je v rasti,
ker tudi rast je pot.
In prav vse je v ljubezni,
brez nje
ni ne poti in ne rasti.**

J. Eye

MOJA ZGODBA ...

Sem Aleksandra Terek, stara sem 21 let. V CIRIUS Kamnik sem hodila 15 let, od male šole pa do konca srednje šole, kjer sem si pridobila naziv administratorke.

Sprva je bilo precej hudo, saj nisem bila vajena takega okolja in ljudi v njem. Trajalo je kar nekaj časa, preden sem se navadila življenja tam. Spoznala sem veliko prijateljev, s katerimi smo zahajali ven, veliko smo se družili in še marsikaj. Tam sem doživela lepe in slabe trenutke. Vendar pa sem se naučila veliko pomembnih stvari za življenje. Zdaj, ko sem tam končala, se šele zavedam, da mi je bilo kljub kakšnim težavam tam zelo lepo.

Zelo pogrešam družbo, svoje prijatelje. Zdaj ko sem doma, je čisto drugače, bolj ali manj se zadržujem doma, ker nimam kam iti. Včasih gremo jaz, kolega, njegova sestra in moja sestra na kakšno pijačo ali na kak sprehod, večinoma pa se dobivamo na

igrišču in se tam kaj pogovorimo, ker mi ni ravno prijetno hoditi kam, ker me ljudje na cesti gledajo, kot da sem priletela z Marsa, ker sem pač na invalidskem vozičku, zato doma niti nimam zelo veliko prijateljev.

Kmalu grem na Zvezo Sonček, kjer imajo bivalno skupnost. Tam bom bivala in hodila na delavnice. Upam, da bo tam tudi tako zanimivo, kot je bilo v Kamniku.

Aleksandra

V ČUDNI SPIRALI

Že spomladi sem nameraval napisati, da mislim, da sem si prislužil ulcerozni kolitis (UK), in na to nevarnost opozoriti tudi druge, ki se ne zavedajo, da je to za nas nekakšna možna spremljevalna bolezen.

Štirinajsto leto sem na invalidskem vozičku, tetraplegik. Teorija pravi, da imamo možnost »izbruha« UK zapisano v genih in da je za »premočen imunski odgovor« potreben vpliv okolja. Glede na to, da sem gibalno oviran, imam tudi inkontinenco oz. nenadzorovano uhajanje urina, ki ga je zaradi neoživčenega mehurja treba večkrat na dan odvzeti s katetrom. Bakterije v urinu, ki za »hodečega« niso problem, mi pogosto povzročajo urinske infekcije – zakaj, a tudi zaradi slabe imunosti? –, zato je potrebno zdravljenje z antibiotiki. Zaradi visoke poškodbe hrbtenjače imam tudi »prisiljeno« odvajanje blata trikrat na teden z odvajali in s pomočjo druge osebe.

Poleg tega imam slabša pljuča, tako da sem dvakrat prebolel pljučnico in pri tem spet dobil antibiotike. No, zato sem »čez noč« opustil kajenje, tisto, kar je tako prijalo po dobri hrani (in zdravi – oreški, koruza, probiotični jogurti, sveže sadje in zelenjava) in pijači (zdravi – pivo za lep urin, rdeče vino za splošno boljše počutje). To, kar naj bi sprožilo bolezen, si predstavljam kot pištolo. Njena cev so dejavniki, odvisni od genov, vpliv okolja je »ne prava hrana« – čeprav zdrava –, »zbegan« imunski sistem (vpliv antibiotikov, pozitivni ali negativni?) in uporaba odvajal. Udarna igla je bila, predvidevam, takojšnja opustitev kajenja. In kdo sproži strel? Telo zaradi preobremenitve ob stresu. Ta dejavnik, stres, nenehno skrbi, da

je naboj v cevi, petelin naoljen, pištola v stalni pripravljenosti.

Ko gledam nazaj, se spominjam, da sem nenadoma začutil odpor do mastne in papricirane hrane ter mleka. Pred tremi leti sem na letovanju dobil krče, močne vetrove, uhajanje blata, sledi krvi, slabost. Pomislil sem na »tujo« vodo, drugo hrano, počen hemoroid ... in dopust preživel s prepečencem in čajem, prijatelji pa ob morskih dobrotah in vinu. Toda to je bil začetek – antibiotični kolitis. Doma sem zaradi nadaljevanja težav opravil gastrokopijo in kolonoskopijo, ki pa za čuda nista pokazali posebnosti. Krivil sem preslabo zaščito želodca pred neželenimi učinki antibiotikov, saj probiotični jogurt in Linex nista dovolj. Hemoroide sem vedno krivil za kri v blatu in antibiotike za težave z blatom. In prejšnjo jesen, pred operacijo hemoroidov, me »dobi« viroza, ki ji sledijo stalno krvavenje in »pocarski« doktorji. Ob hudi mrzlici, uhajanju blata, krčev ... oni krivijo ponovno virozo. Jaz pa zahtevam kolonoskopijo. In ta pokaže obsežno vnetje spodnjega dela črevesja in polipe – ulcerozni kolitis.

Sledijo tablete in klizme salofalk – samo to še ni tak hudič. No, a sem zdaj 200-odstotni invalid? Kaj bom jedel? Saj imam hrano iz bolnišnice, in to še pravilno – črevesno III. Toda nič več svežega sadja in zelenjave – to pa je hudo. Zakaj me v »črevih stiska«, ko mi je hladneje? Zdaj, nekaj mesecev po diagnozi, se še »lovim«. Spremljajo me uroinfekti, kandioza, občasna vročina, bolečina v sklepih, spremembe na koži ... in dobivam povratne informacije paraplegikov in tetraplegikov, da se to tudi njim dogaja ali pa se jim je.

Vse zgoraj napisano je čisto »laična« zadeva in ni medicinsko preverjena!

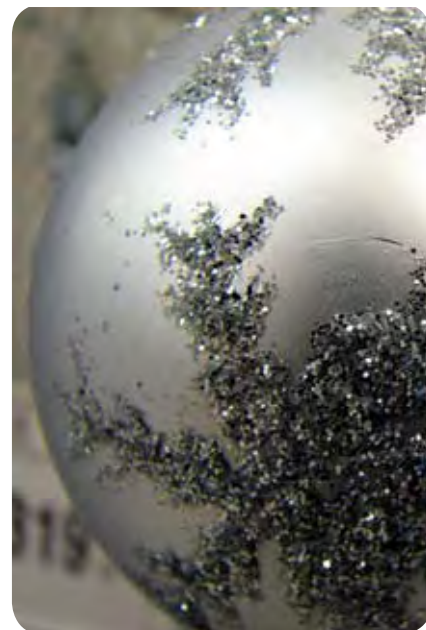
Društvena srečanja, spletna stran – forum društva – in šola za KVČB (Društva za kronične črevesne bolezni) so dobra, potrebna, nujna in dobrosrčna podpora na začetku; v nadaljevanju pa zelo dober temelj za vsakogar, za vsak »okus« in potrebo.

Vsak dan se počutim, kot da sem v neki čudni spirali življenja ... Že misliš, da si izplaval, da lahko normalno nadaljuješ, ko ...

Stojan Rozman

Če lahko vsaj enemu srcu
preprečim, da se ne stre,
ne bom živela zaman.
Če enemu samemu življenju
olajšam bol, če onemogli ptici
pomagam nazaj v gnezdo,
ne bom živela zaman.

Emily Dickinson

POZDRAVLJENI, PRIJATELJI!

Kar nekaj noči sem moral prespati in kar nekaj dni premišljati, ali naj se vam oglasim ali ne. No, zdaj sem se le odločil – ZA.

Ja, že kar nekaj tisočev kubikov »Mure je steklo pod dravskim mostom,« odkar sem nazadnje s svojo pisano besedo sodeloval v glasilu in tudi precej jeseni se je že od takrat zamenjalo. Da o drugih letnih časih sploh ne govorim.

In zakaj sem se zdaj odločil, da se spet oglasim, se boste vprašali. Ja, zato, ker je to leto naše OKROGLO in vsako tako lepo okroglo se pač mora praznovati. Jaz že kar vse leto praznujem nekako tako, da v spominih obujam vse lepe dogodke, ki so jih naši vodilni pripravljali vsa leta za nas, člane. Obiščem tega in

onega, z njim poklepetam o preteklih letih in vse lepo znova podživljam. Tega pa ni malo, ker tudi štirideset let ni kratka doba za našo Zvezo in tudi trideset let ne za naša društva. Tega se moramo zavedati vsi in lepo bi bilo, ko bi tudi praznovali vsi. In to vse leto.

Seveda za to ni potrebna vsakodnevna veselica. Praznovanje je lahko tudi v obliki športnega dogodka, kulturnega srečanja ali poglobljenega delovnega načrta. Vsako tako praznovanje bi povedalo vsem, ki so zaorali v ledino naše Zveze, da so naredili nekaj izredno velikega in dobrega za vse slovenske paraplegike in tetraplegike. To pa jim gotovo premalokrat poveemo, vsaj tistim, ki so še med nami.

Jaz pa bi se v tem prazničnem letu rad opravičil vsem, ki sem jih v preteklih letih mogoče nepravilno ošpikal. Nikogar nisem hotel žaliti, vedno sem želel le spodbujati k dobremu delu v prid nas vseh. Vem tudi, da kdor dela, tudi greši. Iz svojih izkušenj pa vem, da kdor dela za dobro drugih, naredi največ za svojo duševno rast.

Zato, dragi mladi, ki danes vodite našo ZVEZO in naša DRUŠTVA, bodite zagnani in današnjemu času primerno preudarni, da bomo čez 40 in 30 let spet srečni praznovali. Vsem pa želim tudi mirne božične praznike in uspehov polno leto 2010!

Vaš Franček Špik

VOZIČKI ALI POSTELJE ŠE ZDALEČ NISO OVIRA

Tako je moje mišljenje ob resnični pravljici Leva Rogija, junaka, ki je s pomočjo svojih učencev in svojih prijateljev postal še večji učitelj SVOBODE, pa čeprav na vozičku.

Imeti prijatelje ob sebi pomeni gledati v večno sonce tega sveta. Otroci znajo prisluhniti invalidu, to sem tudi sama občutila. Danes ta nekdanja deklica obiskuje šolo za logopeda. Še kot čisto majhna, dveletna punčka me je znala razumeti, čeprav je res, da sem takrat lažje govorila, kot danes. Toda marsikdo od odraslih me tudi takrat ni razumel, čemur so se vsi čudili, celo jaz. Lahko bi celo trdila, da takrat se sploh nisem počutila takšen invalid, čeprav so bili tudi težki trenutki, kot pri vsakem človeku, pa najsi bo zdrav ali na vozičku. Tak je moj uvod.

Kaj sploh smo invalidi, ki nam življenje ne prizanaša? Marsikdo

od zdravih ljudi hodi mino nas, ne da bi pomislil, da ga »mogoče« čaka ista usoda. Kakor je tega fanta Leva Rogija, ki je nesrečno padel z lestve. Toda pobral se je, četudi na vozičku. Pobrali so ga dobri ljudje, med njimi celo njegovi učenci, ob katerih je spet postal to, kar je bil pred usodnim padcem.

Pobrala ga je sama LUBEZEN do vseh, ki ga niso zapustili niti, ko je ves nebogljjen ležal na postelji. Koliko je takšnih Levov, ki si s pomočjo prijateljev utirajo pot k svobodi! Torej voziček ali celo postelja ne omejujeta svobode. Svoboda je v srcu, če te tvoji prijatelji sprejemajo takšnega, kot si. Če si svoboden v srcu in ljubljen, še nisi invalid. Invalid si, ko nimaš nikogar, ki bi ti stal ob strani, takrat, ko brez LJUBEZNI zreš v svet, ko nimaš nikogar, na kogar bi se obrnil, ko nemočen stojiš na brezciljni poti. Brez ljubezni še v

sonce ne moreš zreti, pa čeprav sije na modrem nebu. Tudi tisti, ki delate v raznih zdravstvenih ustanovah, kot so bolnišnice, razni zavodi za invalidne osebe, v domovih za upokojenca itd., nikar ne stopajte v ta tako humani poklic brez srca in ljubezni, kajti za tem poklicem stoji le LJUBEZEN, ljubezen, ki osvobaja vse na tem svetu. Samo ljubezen te bo osvobodila, prijatelj ali prijateljica, saj je sonce v srcu največje bogastvo tega sveta, pa čeprav na vozičku ali celo postelji.

Hvala tebi, Lev, da si zmožel, da si zmožel na kratko in preprosto napisati to resnično pravljico tudi za naše zanamce, ki se bodo prek te pravljice z naslovom SREČA V NESREČI odločili z ljubeznijo delati z ljudmi v raznih zdravstvenih ustanovah. HVALA!!!

Nevenka Širca

SKOK S PADALOM V TANDEMU

19. oktobra je paraplegik Goran Todorović iz Srbije na slovenjgraškem letališču podrl Guinnessov rekord v skoku s padalom v tandemu.

Goran se je za naslov Guinnessovega rekorderja potegoval že lani, o čemer smo poročali v lanskem Paraplegiku, vendar izvedba ni administrativno ustrezala za priznanje rekorda. Tem zahtevam je bilo letos zadoščeno in zadeva je že predana komisiji v London. Trenutni Guinnessov rekord paraplegika v skoku v tandemu znaša 6500 metrov.

Paraplegik in športni padalec, pred usodno nesrečo pripadnik 63. padalske brigade iz Niša, Goran Todorović je ponovil lanski uspeh in se z višine 7924 metrov podal nad mežiško dolino. Na tej višini je temperatura -50°C . Gorana je spremljala podpredsednica Zveze paraplegikov Slovenije Barbara Slaček, ki je kot prva paraplegičarka v Sloveniji skočila v tandemu z višine 4800 metrov. Kot sta dejala, je bila izkušnja kljub

Barbara in Goran pred skokom.

mrazu enkratna in neponovljiva.

No, že ob prihodu v Slovenijo je Gorana na sedežu Zveze sprejel predsednik Dane Kastelic, s katerim sta se zapletla v kar »močno« debato. Pozneje je Goran pod taktirko Mednarodne zveze

za potapljanje ljudi s posebnimi potrebami – IAHD Adriatic – v kopališču Ruše opravil še potope.

Gorana sta med njegovim bivanjem v Sloveniji sprejela tudi direktor »URI – Soča«, mag. Robert Cugelj in njihova strokovna direktorica prim. asis. Hermina Damjan, dr. med. Pogovor je potekal predvsem o izmenjavi izkušenj s področja rehabilitacije ljudi s paraplegijo.

Največja zahvala gre podjetju Europet (SHARK) iz Celja, ki je generalni pokrovitelj Goranovega podviga.

Barbara Slaček

Tja, do koder je vredno iti, ne pelje nobena bližnjica.

V Srbiji pa tega nimamo ...

IZKUPIČEK OD PRODANE ŽOGE NAŠIM KOŠARKARJEM

Na letošnji slovesni večerji SPOR-TO v hotelu Slovenija v Portorožu so izkupiček z dražbe žoge legendarnega moštva NBA **LAKERSI** iz Los Angelesa namenili slovenskim košarkarjem na invalidskih vozičkih.

To znamenito večerjo so 23. novembra 2009 (letos že tretjič zapored in z enakim namenom) pripravili v okviru konference SPOR-TO s Košarkarsko zvezo Slovenije, Multimedijским centrom RTV Slovenija (MMC) in sodelovanjem košarkarja **Aleksandra Vujačića**.

Večerja SPOR-TO (zanjo je treba odšteti 60 evrov in DDV) je edinstven dogodek, še posebno posvečen druženju vseh, ki ustvarjajo slovensko športno-marketinško industrijo, dogodek, na katerem se

okrepijo ali na novo prepletejo poslovne in prijateljske vezi.

V prejšnjih letih so na dobrodelni dražbi športnih dragocenosti prodajali opremo Ronaldinha in Rogerja Federerja, tokrat pa je bila to košarkarska žoga z originalnimi podpisi članov prvaka lige NBA. Med njimi so Kobe Bryant, Pau Gasol, Lamar Odom, Aleksander Vujačić in drugi »Jezerniki«.

Ček v višini 1.500 evrov je v imenu

Žoga s podpisi, ki jo je na dražbi kupil Telemach.

slovenskih košarkarjev prejel vodja športa pri Zvezi paraplegikov Slovenije **Gregor Gračner**, žogo pa je kupil **TELEMACH**.

Jože Globokar

ZAČELE SO SE TEKME V MEDNARODNI KOŠARKARSKI LIGI

Tretjega oktobra se je v italijanski Gradiški začela druga sezona Mednarodne košarkarske lige.

V sezoni 2009/2010 se bodo pod koši pomerile ekipe:

KIK »ZMAJ« - GRADAČAC (BIH), CASTELVECCHIO-NORDEST GRADISCA (ITALIJA), KK »STELA« - ZAGREB (HR), KIK »SANA« SANSKI MOST (BIH), »SLOVENIJA« (SLO), KKI »VODICE« - VODICE (HR) in KKIK »VOJVODINA« - NOVI SAD (SRB).

Prvi krog je 3. oktobra 2009 organizirala ekipa Castelvechchio - Nordest v Gradiški. Na otvoritveni tekmi je ekipa Castelvechchio z rezultatom 63:61 premagala ekipo KIK Zmaj, v drugi tekmi je KK Ste-

la z rezultatom 67:63 ugnala moštvo KKIK Vojvodina, v tretji pa je slavila KIK Sana, ki je z rezultatom 65:55 premagala ekipo KKI Vodice. Slovenija je bila v prvem krogu prosta.

Tekme sta sodila Mitja Dečman (SLO) in Orlando Riueppe (I).

Tehnični delegat je bil Milan Lukan. V drugem krogu so se ekipe 14. novembra pomerile v športni dvorani v Solinu pri Splitu. V prvi tek-

Posnetek z otvoritvene tekme Castelvechchio - KIK Zmaj

mi (KKI VODICE: SLOVENIJA) je z rezultatom 44:70 slavila Slovenija, druga tekma je z rezultatom 55:60 med moštvi KIK ZMAJ : KK STELA

prinesla zmago Zagrebčanom, tretja tekma pa je bila zaradi bolezni v ekipi KKIK VOJVODINA z ekipo KIK SANA odpovedana.

Tekme sta ob tehničnem delegatu Milanu Lukmanu vodila sodnika iz Hrvaške Penciger in Pepura.

Vrstni red po dveh krogih: prva je KIK Sana, druga je KK Stela, tretja

Slovenija, četrta Castelveccchio, peta KIK Zmaj, šesta KKIK Vojvodina in sedma KKI Vodice.

Po dveh krogih je med strelci prvi Ante Štimac – 55, drugi Nermin Pandžič – 38 (oba KK Stela) tretji pa Enes Kamberovič – 36 KIK Zmaj.

Tretji krog so 12. 12. 2009 odigrali v Novem Sadu, četrti bo na spo-

redu 23. 1. 2010 v Ljubljani, peti 6. 2. 2010 v Zagrebu, šesti 27. 2. 2010 v Gradačcu, sedmi pa 6. 3. 2010 v Sanskem Mostu.

Jože Globokar

DRŽAVNO PRVENSTVO V KOŠARKI

V telovadnici OŠ v Velikih Laščah se je v organizaciji DP ljubljanske pokrajine 10. oktobra 2009 začelo slovensko ligaško tekmovanje.

V sezoni 2009/2010 se bodo za naslov državnega prvaka potegovala ekipe DP LJUBLJANA MERCATOR, DP KRANJ, DP MARIBOR, DP NOVO MESTO in DP CELJE.

V prvi tekmi so Ljubljančani z izidom 58:38 brez težav premagali Mariborčane, v drugi tekmi pa z izidom 58:52 še moštvo DP Kranj. V tretji tekmi so s tesnim rezultatom 68:66 Novomeščani strli odpor

Mariborčanov, v zadnji tekmi pa so bili boljši Kranjčani, ki so prav tako s tesnim rezultatom 52:50 ugnali Celjane.

Drugo kolo je 22. novembra v Slovenskih Konjicah pripravilo DP jugozahodne Štajerske. V otvoritveni tekmi so Novomeščani z izidom 56:53 ugnali Celjane; ti so nastopili že v naslednji tekmi in tudi to izgubili. Z izidom 44:35 so jih premagali Mariborčani. Tretja tekma je prinesla zmago Novomeščanom, ki so z izidom 69:55 premagali Ljubljančane. V zadnji tekmi so z izidom 60:44 v tekmi s Kranjčani

slavili Mariborčani.

V obeh kolih sta ob navzočnosti tehničnega delegata Milana Lukana tekme vodila sodnika Mitja Dečman in Primož Zaletel.

Po dveh kolih vodi ekipa DP Novo mesto, druga je ekipa DP Maribor, tretja DP Ljubljana Mercator, četrta DP Kranj, peta pa DP Celje.

Med strelci vodi Nedažd Budimljšč – 78 (NM), drugi je Gregor Gračner – 65 (LJ), tretji pa Marjan Trdina – 56 (KR).

Jože Globokar

Prvi krog v slovenski ligi so košarkarji odigrali v Velikih Laščah.

JUBILEJNI MEMORIAL prof. BOJANA HROVATINA

Zveza paraplegikov Slovenije je 12. 9. 2009 na atletskem stadionu Kladiivar v Celju v organizaciji DP jugozahodne Štajerske izvedla 40., jubilejni memorial prof. Bojana Hrovatina.

Na tekmovanju so bili doseženi odlični rezultati, nastopili pa so tudi športniki paraplegiki iz Hrvaške. Tekmovanje je hkrati štelu tudi

Atletinje in atlete je nagovoril celjski podžupan Stane Rozman

za državno prvenstvo slovenskih atletov paraplegikov in tetraplegikov. Atletinje in atleti so ob 9. uri začeli tekmovanje v metu kopja (kija), nato pa nadaljevali s suvanjem krogle, metom diska in hitrostnimi vožnjami. Vožnjo na 100 m s standardnimi vozički so posvetili prof. Bojanu Hrovatinu, vožnjo na 800 m s tekmovalnimi vozički pa velikemu prijatelju športnikov paraplegikov, športnemu novinarju Henriku Ūbeleisu.

Tekmovali so tudi športniki, ki so pred štiridesetimi leti nastopili na prvem spominskem tekmovanju, ki je leta 1970 potekalo v takratnem Zavodu za rehabilitacijo invalidov

v Ljubljani. V spomin in prispevek k razvoju športa paraplegikov in tetraplegikov so prejeli posebna spominska priznanja. Ob tem naj omenimo našega nekdanjega odličnega športnika Ivana Tajnška, ki je nastopil prav na vseh 40 spominskih tekmovanjih.

Tekmovanje je po urniku potekalo hitro in brez zapletov, za nemoten potek pa so skrbeli sodniki, merilci in zapisničarji. Atleti so v troboju (met kopja, diska oz. kija, krogle) tekmovali na petih tekmovalnih mestih: A – veterani in ženske, B – moški F 51, C – moški F 52 in F 53, D – moški F 55 in F 56. Tekmovalci so torej na istem tekmovališču menjavali le tri različna orodja. Hitrostne vožnje na 100, 200 in 400 m, ki so prav tako šteje za troboj, pa so izvedli na odlični tartanski stezi.

Ob razglasitvi izidov so športnike pozdravili in nagovorili: celjski podžupan Stane Rozman, predsednik ZŠIS Emil Muri in predsednik ZPS Dane Kastelic. Zmagovalci so prejeli lične kolajne, zmagovalne ekipe, ki so tekmovalle vse leto, pa pokale. Tokrat so podelili tudi prehodni pokal, ki ga je osvojila prvo-uvrščena ekipa DP jugozahodne Štajerske. Prireditelj je domiselno povezoval in komentiral Rok Vođušek.

Milka Milinkovič, Tanja Cerkvenik in Jovita Jeglič – najboljša v troboju v skupini F55

EKIPNE UVRSTITVE:

1. DP JUGOZAHODNE ŠTAJERSKE – 21.633,74
2. DP KOROŠKE – 15.592,22
3. DP LJUBLJANSKE POKRAJINE – 13.453,93
4. DP DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN POSAVJA – 12.885,85
5. DP GORICA-KOPER – 9.368,54
6. DP PREKMURJA IN PRLEKIJE – 8.036,70

ŽENSKO – TROBOJ – METI

Skupina F-54

1. Tatjana Majcen – MB
2. Zofija Povodnik – NM
3. Marta Janežič – MS

Skupina F-55

1. Tanja Cerkvenik – LJ
2. Milka Milinkovič – HRV
3. Jovita Jeglič – KR

MOŠKI TROBOJ – METI

Skupina F-51

1. Jože Flere – CE
2. Srečko Žlebnik – NM
3. Rok Bratovž – LJ

Skupina F-52

1. Henrik Plank – CE
2. Branko Zupanc – CE
3. Slavko Mikec – CE

Skupina F-53

1. Aleš Povše – CE
2. Franc Baum – MS
3. Borut Pervanja - KR

Skupina F-54

1. Janez Hudej – CE
2. Zoran Štruclin – CE
3. Metod Zakotnik – KR

Skupina F-55

1. Damjan Rek – SG
2. Aris Čabrijan – HRV
3. Dane Kastelic – LJ

Skupina F-56

1. Rudi Centrih – CE
2. Primož Jeralič – NM
3. Ivan Milinovič – HRV

Skupina veterani

1. Edo Cerkvenik – KP
2. Jože Tomažič – KP
3. Zlatko Bernašek – LJ

MOŠKI TROBOJ – VOŽNJE

Skupina T-53

1. Aleš Povše – CE
2. Tadej Horvat – LJ
3. Mirko Sintič – NM

Skupina T-54

1. Janez Hudej – CE
2. Marko Doberšek – KR
3. Štefan Glavan – LJ

MOŠKI – 800 m

1. Janez Hudej – CE
2. Marko Doberšek – CE
3. Ivo Ozebek – GO

Srečko Žlebnik, Jože Flere in Rok Bratovž - pr-
vovrščeni v skupini F51

Jože Globokar

MEDDRUŠTVENI TURNIR VIKTORJA BREZOVNIKA V ŠAHU

V Domu ZAŠTITI ME v Banjaluki je sredi oktobra 2009 v organizaciji paraplegikov iz Banjaluke potekal drugi mednarodni ekipni šahovski turnir paraplegikov.

Na črno-belih poljih se je pomerilo pet ekip iz Madžarske, Slovenije, Srbije in Bosne. V ekipi Slovenije, ki je zasedla tretje mesto, sta tekmovala Jasmin Sabljakovič in Ejub Puškar iz DP ljubljanske pokrajine ter Jožica Kerč iz DP jugozahodne Štajerske. Naši šahisti so imeli vse možnosti za boljše uvrstitve, toda šah je pač šah. Šahovske dvoboje je vodil sodnik Momčilo Soprenić.

Končne uvrstitve najboljših: prva Republika srbska, druga Federacija Bosna, tretja pa Slovenija.

Na drugem turnirju, ki so ga (prav tako oktobra) pripravili paraplegiki iz Vojvodine, so naši šahisti

Jasmin Sabljakovič, Ejub Puškar (oba DPLJ) in Fahir Bašič (DPIK) v zelo močni konkurenci (med šestnajstimi ekipami) osvojili enajsto mesto. Prva je bila ekipa Kragujevca, druga Banjaluke, tretja pa Beograda.

Organizacija turnirja je bila zelo dobra, zataknilo se je le pri posredovanju izidov, ki jih še vedno preračunavajo ročno.

Jože Globokar

Naša uspešna šahistka tetrapleginja Jožica Kerč (DPJ-
ZŠ) s pokalom za tretje mesto v Banjaluki

ŠAHISTI NA MEDNARODNIH TURNIRJIH

Zmagovalna ekipa DPIK v postavi Gašperut, Žnidaršič in Bašič.

Društvo paraplegikov Istre in Krasa je v sodelovanju z Zvezo paraplegikov Slovenije in občino Divača v četrtek, 8. oktobra 2009, v Matavunu pri Škocjanskih jamah pripravilo posamični turnir

v počastitev Viktorja Brezovnika in ekipni meddruštveni šahovski turnir paraplegikov in tetraplegikov.

V Gostilni pri jami se je zbralo

25 tekmovalcev; po končanem posamičnem turnirju so se pomerili še v ekipnem delu, v katerem je tekmovalo šest ekip. Tekmovanje je odlično vodil Andrej Žnidaršič.

Zahvaljujemo se podjetju Santomas iz Šmarij in občini Divača za sponzoriranje prireditve.

IZIDI POSAMIČNO (prvi trije):

1. Planinc, Edo 6,5 TOČK
2. Pinter, Franc 5,5
3. Bašič, Fahid 5 (21,5 MBuch)

IZIDI EKIPNO:

- 1 (1) Koper I 8 MT 12.0 točk
- 2 (4) Ljubljana 8 MT 10.0
- 3 (2) Maribor 6 MT 10.0
- 4 (3) Celje 2 MT 5.0
- 5 (5) Novo mesto 4 MT 4.0
- 6 (6) Koper II 2 MT 4.0

Benjamin Žnidaršič

REKORDNA UDELEŽBA NA TURNIRJU

17. oktobra je DP ljubljanske pokrajine na kegljišču Gaj v Kočevju pripravilo prvi kegljaški turnir, ki so se ga udeležili kegljači in kegljačice iz prav vseh pokrajinskih društev.

Tako številne udeležbe doslej še nismo imeli, saj se je za pokal občine in prehodni pokal Zveze potegovalo kar 52 tekmovalk in tekmovalcev. Pomerili so se tako v ekipni kot v posamični konkurenci. Tekmovanje je ob podpori občine Kočevje in Zveze odlično pripravilo DP ljubljanske pokrajine, še posebej pa velja pohvaliti pobudnika Slavka Ivančiča in Emila Filipiča, ki sta

imela v rokah vse organizacijske niti. Pokale in kolajne so najbolje uvrščenim ekipam in najboljšim tekmovalkam in tekmovalcem podelili: župan občine Kočevje Janko Veber, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije Dane Kastelic in predsednik DP ljubljanske pokrajine Gregor Gračner.

Turnir, ki naj bi tudi v prihodnje potekal ob občinskem prazniku, naj bi postal tradicionalen, upamo pa, da bomo tudi v prihodnje lahko poročali o tako številnem nastopu naših kegljačev. Županu smo za njegovo izredno prizadevanje in podporo ob organizaciji turnirja

poklonili sliko našega člana in domačina Željka Vertlja, ki svoja dela ustvarja s čopičem v ustih.

REZULTATI EKIPNO:

1. DP ljubljanske pokrajine
2. DP severne Štajerske
3. DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja
4. DP Prekmurje in Prlekije
5. DP jugozahodne Štajerske
6. DP Gorenjske
7. DP Istre in Krasa
8. DP Koroške
9. DP severne Primorske

REZULTATI MOŠKI:

1. Srečko Kotnik – SG – 224
2. Tone Kanc – NM – 223
3. Viktor Rupnik – LJ – 223

REZULTATI ŽENSKE:

1. Senka Ivaniševič – LJ – 195
2. Slavka Jereb – KR – 195
3. Ivanka Kostevc – MB – 189

REZULTATI VETERANI:

1. Anton Simonič – MS – 220
2. Franc Borovnjak – MS – 209
3. Hasan Čauševič – LJ – 178

REZULTATI TETRAPLEGIKI:

1. Slavko Ivančič – LJ – 214
2. Marjan Štibler – MB – 206
3. Borut Pervanja – KR – 192

Župan Janko Veber in najboljši kegljači v moški konkurenci

Povzel Jože Globokar

RIBIŠKO TEKMOVANJE – 5. MEMORIAL VLADA ČURČIJA

V petek, 4. septembra, je Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja organiziralo 5. memorial Vlada Čurčija – tekmovanje v športnem ribolovu za paraplegike in tetraplegike.

Tekmovanje je potekalo v Gradcu na reki Lahinji. Odzvali smo se na povabilo podžupana občine Metlika, g. Antona Čerčiča, da bi tekmovanje v športnem ribolovu za paraplegike in tetraplegike spet potekalo v Beli krajini, kjer je bil tudi začetek tovrstnih tekmovanj.

Prvič so invalidi začeli organizirano tekmovati v športnem ribolovu pred tridesetimi leti, takrat še s pomočjo vojakov Jugoslovanske ljudske armade. Pobudnik organiziranega tekmovanja je bil pokojni Vlado Čurči, ki je bil težak paraplegik in v društvu zelo aktiven.

Ribiči paraplegiki so tekmovali za pet pokalov (pokal za prva tri mesta, prehodni pokal ter pokal za najtežjo ribo). Za prehodni pokal še vedno velja, da ga je treba osvojiti trikrat zapored ali petkrat v presledkih.

Prejemniki pokalov, športni referent Mirko Sintič in podžupan Metlike Anton Čerčič

Prva tri mesta so osvojili:

1. Slavko Dunaj, DP Prekmurja in Prlekije 1.416 g
2. Franc Štefanič, DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja 1.399 g
3. Rudi Centrih, DP JZ Štajerske 1.296 g

Pokal za najtežjo ribo (223 g) je prejel Srečko Šilak.

Prehodni pokal so doslej osvojili:

- 2005 – Rudi Centrih,
- 2006 – Franc Štefanič,
- 2007 – Silvo Križanič,
- 2008 – Franc Štefanič,
- 2009 – Slavko Dunaj.

Mirko SINTIČ

1. STRELSKO KOLO V ANKARANU

Pri streljanju v Ankaranu strelska ekipa Društva paraplegikov Istre in Krasa.

Društvo paraplegikov Istre in Krasa je v sodelovanju z Zvezo paraplegikov Slovenije organiziralo 1. kolo strelske lige z zračno puško za pa-

raplegike in tetraplegike za sezono 2009/10.

Tekmovanje je potekalo v soboto, 21. novembra 2009, na strelišču

v Ankaranu, ki je na Obali najprimernejše za naše tekmovalce. Začetek tekmovanja je bil ob 8.30 uri, ko so začeli tekmovati domačini, nadaljevali so strelci iz DP ljubljanske pokrajine, ob 10.30 uri pa vsi preostali prijavljeni tekmovalci.

Razglasitev izidov in zaključek je bil v prijetnem okolju hotela Convent v Ankaranu.

REZULTATI PRVIH TREH UVRŠČENCEV:

1. Martin GORENC, DP NOVO MESTO, 364 krogov
2. Slavko DUNAJ, DP PREKMURJE, 364 krogov
3. Franc PINTER, DP SEVERNA ŠTAJERSKA, 362 krogov

Benjamin Žnidaršič

12-URNO DOBRODELNO KROŽNO KOLESARJENJE

Franci Horvat, ultrakolesar iz Postojne, je skupaj s svojo ekipo FH TEAM in KŠD MUŠKETIRJI v soboto, 3. oktobra, opravil 12-urno dobrodelno krožno kolesarjenje po trasi okrog Postojne. Prostovoljne prispevke udeležencev in obiskovalcev so namenili Društvu paraplegikov Istre in Krasa, ki bodo zbrana

sredstva namenili za potrebe svojih članov.

Vožnja se je začela ob 7. uri izpred TRGO ABC, PE POSTOJNA, in končala na isti lokaciji ob 19. uri. Na koncu smo jih sprejeli naši člani. Medaljo, ki jo je sam tudi izdelal, je Franciju Horvatu okrog vratu obesil Jože Tomažič. Željko Geci mu je podaril grafiko in se vsem sodelujočim iz srca zahvalil. Dolžina kroga je bila 18,5 km, sama pot pa je potekala po trasi Postojna (TRGO ABC PE POSTOJNA)–Hrašče–Dilce–Landoi–Erazem–Zagon–Velik Otok–Postojna (TRGO ABC PE POSTOJNA). Prireditelj, dobrodelnost in promocija ultrakolesarjenja ter uspešen konec sezone 2009 so v celoti uspeli.

Franci Horvat, ultrakolesar iz Postojne, je skupaj s svojo ekipo opravil 12-urno dobrodelno krožno kolesarjenje po trasi okrog Postojne.

Benjamin Žnidaršič

Medaljo, ki jo je sam tudi izdelal, je Franciju Horvatu okrog vratu obesil Jože Tomažič.

TURNIR V TAROKU

Igranje taroka je tudi med paraplegiki in tetraplegiki zelo priljubljena igra. Ljubiteljsko jo igra zelo veliko naših članov, tisti bolj izkušeni pa tekmujejo tudi na različnih turnirjih.

To so predvsem igralci iz DP severne Štajerske, ki so pred časom že pripravljali svoje turnirje, in igralci iz Ljubljane. Kot kaže, bomo na pobudo DP ljubljanske pokrajine turnirje organizirali tudi v vseh tistih društvih, kjer je ta miselna igra s kartami med člani še posebno priljubljena.

In tako je prvi turnir 25. novembra v prostorih Zveze pripravilo DP ljubljanske pokrajine, udeležilo pa se ga je dvanajst tarokistov in tarokistk iz DP severne Štajerske, DP Došenjske, Bele krajine in Posavja ter DP ljubljanske pokrajine. Po pravilih Tarok zveze Slovenije so

odigrali tri kroge po osemnajst iger. Točke posamičnih igralcev so po vsakem krogu vnesli v računalnik, računalniški program pa je po končanem tekmovanju določil vrstni red in končnega zmagovalca.

Prvo mesto je premočno osvojila pobudnica turnirja Petra Mežnar, LJ, drugi je bil Franjo Avguštinovič, MB, tretji pa Franc Pinter, MB. Za njimi so se uvrstili: Miran Jernejšek, Samo Medved, Zdenka Sintič, Manja Maksimovič, Srečko Šilak, Milan Zlobko, Iztok Jug, Robert Žerovnik in Mirko Sintič.

Tekmovanje sta nadzorovala zunanja igralca Manja Maksimovič in Samo Medved, organizacijske niti pa so bile v rokah Petre Mežnar in Roberta Žerovnika.

Jože Globokar

NOMAD, POPOTNIK ALI CIGAN?

Kako mi je uspelo? Preprosto, kot 22-letni fantič, ki so mi noge še opravljale svojo funkcijo, se iz uzbekistanskega Taškenta podam na dolgo pot čez gorati Pamir, obrobje Afganistana in Pakistana, v že takrat precej nemirni Kašmir.

Dolgo, štirimesečno druženje z veliko karavano nomadov je v meni pustilo pečat, ki mi bo vedno v lepem spominu na preproste ljudi, ki živijo in se preživljajo z blagovno menjavo dobrin, ki jih prek visokih gorskih prelazov tvorijo iz doline v dolino. Vsake toliko se po internetu podam na prehojeno pot, ki je žal že preteklost, kajti leto 1982 je že daleč za menoj. Spomini živijo.

Danes so na tem področju vojne, boji in trgovina z drogo med plemeni.

Kmalu zatem sem še vedno hodeč in rado veden prepotoval in obiskal kar nekaj krajev na naši zemlji. Ta potovanja so se dogajala v osemdesetih letih, ko sem kot član padalske reprezentance SFRJ potoval iz tekme na tekmo. Obdobja popotovanj in spoznavanj drugih kultur so minili. Spomini še vedno živijo.

Nedavno pa so noge nehale opravljati svojo funkcijo in začelo se je novo obdobje. Kot paraplegik se

Prelep izlet na Zatrniku.

Počitek med pokljuškimi gozdovi.

precej hitro poberem. V meni se prebudita nomad in popotnik. Cigan sem postal šele letos v Pineti. Da ne bom prehitel zgodbe iz prejšnjega prispevka o naslednji avanturi, se bom vrnil na Hochalpenstrasse. Skoraj ne morem verjeti, da me je Veliki Klek začaral. Kaj ni to tudi gora čarovnic?

Konec tedna, 26. in 27. september 2009. Sliši se čudno, tudi bere se tako, ampak nisem se mogel upreti klicu in prošnji prijatelja neinvalida z zelo slabo orientacijo. »Jaka, pelji nas na GG.« Ni mi bilo treba dvakrat na »dušico pihniti«. Pa smo šli. Skoraj vse nam je služilo. Dva ATV-ja, dva »nabrušena« motorista in dve prijetni spremljevalki. Da sva serpentine, ovinke itd. prevozila hitro, sva imela kar dober razlog. Spremljevalki sta se naju še bolj oklepali, ha ha! In da se obisk Velikega Kleka ne bo ponavljal, se bom dotaknil dogodka, s katerim smo paraplegiki ATV-motoristi širši slovenski javnosti predstavili svoj pogled na našo dejavnost v okviru ZPS.

Na prvem programu Radia Slovenije je bila v nedeljo, 27. 9. 2009 oddaja o štirikolesnikih in njihovi uporabi. V njej sva dva

člana ZPS (Jaka in Jože) predstavila našo zasvojenost z ATV-ji, kaj nam ponujajo, omogočajo in kako jih upravljamo. Svoje so povedali tudi naši zvesti spremljevalci, ki so vedno z nami. Mnogo časa preživimo skupaj tudi brez ATV-jev in imam občutek, da smo postali velika družina.

Začeli so se jesenski dnevi, ki so še topli, prijetno toplo pa nam je bilo od 2. do 4. 10. 2009 v Semiču, kjer se je družina znova srečala. Kot že mnogokrat nam je tudi tokrat naša ZPS omogočila prijeten konec tedna, na katerega smo povabili naše zveste spremljevalce. Pogovori dolgo v noč ob žaru in dobrotah, in seveda brez naših mopedov ni šlo. Vsi smo se strinjali, da nas je v letošnjem letu že spomladi na motosrečanju v Šentvidu pri Stični presenetila Jovita, novopečena zasvojenka prašnih poti in popotovanj. Njenih letošnjih prevoženih 8000 kilometrov pa da misliti. Kapo dol.

Še prehitro je prišel oktober in tako smo se s pomočjo in iznajdljivostjo našega Janka iz ZPS spet znašli v okrnjeni zasedbi na obnovitveni rehabilitaciji v Laškem. Kako prijetno je bilo obujati spomine na

prezeble kilometre v topli savni. Sicer smo načrtovali, da bomo svoje ATV-je pripeljali na prikolicah s seboj, vreme z mrzlim severom (en Sever je tako ali drugače čepel samo v bazenu) pa nas je prisililo v nenapovedano poležavanje. Kljub vsemu smo se imeli lepo, tako da smo že dogovorjeni za naslednje leto.

V četrtek, 29. 10. 2009, smo se poslovili in dva dni sem zdržal doma. Sobota, 31. 10., je bila sicer praznični dan (dan reformacije), ampak ne zame. Pokličem Dukija. Sem kar čutil, da je pričakoval klic. Kmalu za tem klicem že ropota pod ritjo. Ko ugasneva mopede, že vdihavava oster mrzel zrak pokljuških gozdov. Tudi sonce prijetno greje. Uživamo. Koliko časa še? V pričakovanju hladnih dni in z mislijo v drobovju svojega agregata se oziram v nebo. Še nekaj kratkih enodnevnih izletov in priprave na novo avanturo, ki bo sledila naslednje leto.

Do lepših, toplejših in daljših dni pa se za letos s svojimi prispevki umikam v toplo zavetje kamina, kjer se že nalagajo suha bukova polena.

Jaka

Veseli paraplegik pred Domom v Semiču.

RAZSTAVA NAŠIH SLIKARJEV V LENDAVI

Založba UNSU je 6. novembra 2009 v Lendavi pripravila odmevno razstavo, ki se je je udeležil tudi predsednik mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami (VDMFK), Eros Bonamini.

Pred odprtjem razstave je bila tudi demonstracija slikanja z usti in nogami, ki si jo je ogledalo 220 osnovnošolcev, srednješolcev, otrok s posebnimi potrebami in

Založba UNSU je v Lendavi pripravila odmevno razstavo, ki se je je udeležil tudi predsednik VDMFK, Eros Bonamini.

drugih. Prireditve so spremljali vsi možni tiskani in videomediji in o tem poročali s spoštovanjem in simpatijami.

Razstavo je odprl poslanec državnega zbora, zastopnik madžarske skupnosti v Sloveniji, Laszlo Gönez. Z vrhunsko glasbo

pa je kulturni program obogatil kvartet Akord. Likovno kritiko je podala Polona Škodič, v madžarski jezik pa jo je prevedla direktorica Založbe UNSU Klara Soos.

Prireditve je povezoval in vodil Boštjan Koprivec. Razstava je bila odprta do 6. decembra 2009.

Jože Globokar

Z vrhunsko glasbo pa je kulturni program obogatil kvartet Akord.

Demonstracija slikanja z usti in nogami.

MEDNARODNA RAZSTAVA V SAN DANIELE V ITALIJI

V Galeriji Il Colle v San Daniele v Italiji smo 23. oktobra 2009 odprli mednarodno razstavo štirih sli-

karjev, ki slikajo z usti: Benamina Žnidaršiča, Itzaka Adirja, Vojka Gašperuta in Silva Mehleta. Na odprtju razstave je o odličnosti in pomembnosti razstave spregovoril župan San Daniele Emilio Iob.

o razstavljenih delih.

Še posebno je ta razstava pomembna glede na to, da je okolica, kjer je potekala razstava, posebno naklonjena slikarstvu, saj v njej pripravljajo številne, zelo odmevne ex tempore in kolonije.

Razstava je bila na ogled do 8. novembra 2009.

Benjamin Žnidaršič

V San Daniele v Italiji so se predstavili: Vojko Gašperut, Silvo Mehle in Benjamin Žnidaršič.

Avtorje pa je predstavil u metnostni zgodovinar, ki je o vsakem avtorju podal nekaj posebnosti in svojih vtisov

PRVA SAMOSTOJNA RAZSTAVA VSESTRANSKEGA UMETNIKA FRANC EKART

V galeriji Petra Breznika Boem v Miklavžu na Dravskem polju je bila 9. oktobra 2009 odprta prva samostojna razstava našega umetnika Franca Ekarta iz Društva paraplegikov severne Štajerske. Na razstavi, ki je bila na ogled do 20. oktobra, je v različnih tehnikah predstavljen zajeten opus njegovih del v široki paleti likovnega ustvarjanja.

Njegovo raziskovalno delo je z likovno kritiko lepo označil likovni kritik Mario Berdič. Prireditelj je povezoval Aleš Areh, direktor Pokrajinskega muzeja Ptuj, v kulturnem programu je nastopil umetnikov prijatelj, pesnik Benjamin Žnidaršič.

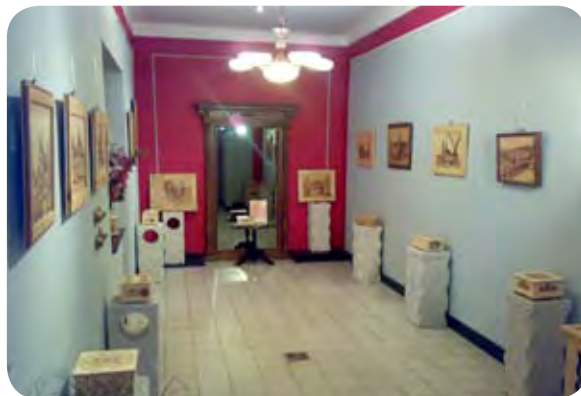
Mario Berdič je o avtorju zapisal: »Kot soboslikarja Franca Ekarta vznemirja ustvarjalnost: rezbarstvo, slikanje v olju ali akrilu, izdelovanje grafike s suho iglo ali pa prenašanje podob z žganjem na les. Vsak obiskovalec, ki prestopi prag njegovega doma, je presenečen nad raznolikostjo njegovega ustvarjanja. Ustvarjalna energija ga žene v vedno nova iskanja, ki jih uresničuje skupaj z drugimi člani pri likovni sekciji Zveze paraplegikov Slovenije. Razstavljal je vsaj na dvajsetih skupinskih razstavah

v okviru Zveze paraplegikov Slovenije. Franc Ekart je v razmeroma kratkem časovnem obdobju likovnega ustvarjanja napravil bogato in naglo vzpenjajočo se razvojno pot.

Ob iskanju načina slikanja kot tudi motivov je prek različnih likovnih problemov izoblikoval svoj izraz.

Posvetil se je tudi izdelovanju skrinj iz lesa in lesenih slik, na katerih so motivi žgani na les (pirografiji). Franc Ekart, član Likovne sekcije Zveze paraplegikov Slovenije, se ukvarja tudi z izdelovanjem umetnoobrnih lesenih skrinj in šatulj, ki jih krasi z že omenjeno pirografsko tehniko, pogosto pa jih tudi polikromira, motivsko ohranjajoč slovensko ljudsko izročilo upodabljanja stiliziranih cvetličnih motivov.

V zadnjih nekaj letih, odkar se družijo z drugimi slikarji, se je izoblikoval tudi kot slikar. Seveda pa ob svojem delu odpira svojo dušo tudi mnogim novim izkušnjam. Štajerski likovni samorastnik Franc Ekart preseneča z raznovrstnostjo likovnih tehnik, tako slikarskih kot grafičnih, najbolj pa je prepoznaven po pirografiji ali risanju z ognjem na lesenem temeljniku. Omenjeno tehniko uporablja pri upodabljanju motivov, ki so nekoliko drugačni od njegove običajne grafične ali slikarske motivike, kjer prevladujejo krajine, tihožitja in človeške figure, saj lahko tukaj srečamo različne živali s poudarkom na konjih, bo-

Del razstavljenih izdelkov iz bogatega opusa Franca Ekarta.

disi samostojnih bodisi v kompoziciji s kočijami ali vpreženih v plug. Hkrati pa se posveča tudi vedutam rojstnega mesta Maribora. Ekartove pirografije preveva nostalgичno vzdušje preteklih časov, dodatno stopnjavana z rjavim patinastim koloritom različnih vrst lesa in sledov žarečega risala, drugače od njegovih slikarskih del na platnu, kjer prevladuje živahen, svetel kolorit, pri čemer so krajine pogosto pravljico ožarjene z vzhajajočim ali zahajajočim soncem, napovedujoč nekoč boljše življenje.

Zanimiv je Ekartov domišljjski ekskurz v geometrijsko stilizirane morske in jezerske krajine, kjer so likovni objekti in s tem tudi prostor dokaj ukrivljeni, posredujoč likovni celoti ekspresivno dinamičen vtis in občutek razgibanega psihičnega dogajanja. Nasploh se zdi, da je Ekartov najljubši naravni element voda, saj jo v njegovih krajinskih upodobitvah lahko srečamo v najrazličnejših oblikah, pri čemer je videti, kot bi se z nebom zlivala v enoten naravni pojav, simbolizirajoč neprestano krožno obnavljanje prekipevajočega življenja.«

Benjamin Žnidaršič

Likovni kritik, lastnik galerije, voditelj prireditve in likovni umetnik Franc Ekart.

LITERARNI MARATON V AJDOVŠČINI

V Dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini je 23. oktobra potekal tretji, torej že tradicionalni literarni maraton RDEČA JABOLKA. Tudi tokrat ga je pripravilo Društvo Norma iz Brij, organizacijske niti pa so bile v rokah predsednice Vlaste Rebek - Dolenc in Majde Birsas. To je resnično velika kulturna prireditev literarnih ustvarjalcev, na kateri se s svojimi deli predstavi izredno veliko število izvajalcev. Na njem lahko sodelujejo vsi, od vsega začetka pa se ga udeležujejo tudi literati Zveze paraplegikov Slovenije.

Namen literarnega maratona, ki po navadi traja vse popoldne, vse do večernih ur, ni samo nastopanje, ampak tudi izmenjava izkušenj in druženje. Enost te ustvarjalnosti se kaže v različni govorici, v različnih obrazih. Tu so literarna govorica, govorica, glasbe, slike in barve, ki

Majda Birsas, Darinka Slanovec in Benjamin Žnidaršič (foto Dragica Čadež)

se združeno prepletajo skozi celostno prireditev. Izredno lepo sceno

so npr. štirje mladi študentje postavljali kar med samo prireditvijo.

Na maratonu je nastopilo več kot 25 različnih posameznikov in skupin, od učencev glasbene šole do dramske skupine društva upokojencev. Med njimi so bili tudi naši literati: Darinka Slanovec, Ljubica Jančar, Marjetka Smrekar, Gordana Kitak in Benjamin Žnidaršič.

V čedalje bolj priljubljeni skupini 3M pa sodelujeta tudi Marjana Lavrin in Metod Zakotnik. Dela in izvajanje nastopajočih je po končani prireditvi ocenila kulturna delavka Ada Bačar, udeležence maratona pa je nagovoril in pozdravil tudi podžupan občine Ajdovščina, mag. Borut Koloini.

Jože Globokar

SLIKARJA V OSIJEKU

Na povabilo hrvaških slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami, in njihove Založbe UNSU sta se likovne delav-

nice v Osijeku 16. oktobra 2009 na Hrvaškem udeležila tudi Vojko Gašperut in Benjamin Žnidaršič.

Učencem osnovne šole in dijakom gostinske šole sta predstavila slikanje z usti in jih spodbudila, da so tudi sami poskusili ta način slikanja.

Vojko Gašperut in Benjamin Žnidaršič sta predstavila slikanje z usti učencem osnovne šole in dijakom gostinske šole.

Po delavnici so odprli razstavo likovnih del štirih hrvaških slikarjev: Stjepana Perkovića, Gorana Radića, Ane Slonjšak in Kristine Božičević. Prireditev je pripravila in jo vodila naša dolgoletna prijateljica in kustosinja galerije hrvaške železnice v Zagrebu, gospa Tanja Horvat, ki je slovensko skupino slikarjev povabila, da razstavljajo v Zagrebu.

Benjamin Žnidaršič

LIKOVNA DELAVNICA V BRJAH

Vsako leto društvo Norma 7, ki se ukvarja s kulturo invalidov, v Brjah povabi k sodelovanju literate, da se predstavijo na literarnem maratonu, in slikarje, da ustvarjajo na likovni delavnici.

Letos smo slikarji paraplegiki slikali okoli stare šole. Poleg nas iz likovne skupine pri ZPS sta z nami ustvarjali še dve domačinki in slikarka iz Ljubljane, ki je zbolela za multiplo sklerozo. To je bila letos že deseta likovna delavnica, ki smo se je udeležili. Uspešno delavnico smo skupaj pripravili Društvo Norma 7 iz Brj in Likovna sekcija pri Zvezi paraplegikov Slovenije. Ustvarjali in izpopolnjevali smo se Željko Vertelj, Zorica Razboršek, Tina Pavlovič, Metod Zakotnik, Klavdij Leban in Boris Šter. Ob tej

priložnosti je nastalo kar nekaj novih del, ki jih bomo širši javnosti predstavili na razstavi v Brjah na praznik svetega Martina, torej na praznik vinarjev in vina. Likovniki paraplegiki in tetraplegiki pa se zahvaljujemo predsednici društva Norma 7 Vlasti Rebek - Dolenc in Majdi Birsu za njuno prizadevanje in gostoljubnost za dobro počutje v njihovem kraju. Na martinovo pa smo spet prišli v Brje, tokrat zaradi odprtja razstave. V otvoritvenem programu je poleg Vlaste Rebek - Dolenc in Majde Birsu sodeloval še slikar Metod Zakotnik. Po programu pa

Vsako leto društvo Norma 7 v Brje povabi k sodelovanju slikarje, da ustvarjajo na likovni delavnici.

samo morali obvezno poskusiti še novo vino, vino brskih vinarjev.

Boris Šter

SEMIČ 2009

Zaradi oddaljenosti nekaterih naših slikarjev smo se odločili, da namesto enodnevnih likovnih delavnic pripravimo nekajdnevno likovno kolonijo v Semiču. Naš dom v Semiču že vrsto let ponuja idealne prostore za nemoteno likovno ustvarjanje.

Letos so na žalost manjkali slikarji iz Istre in Krasa, kajti pripravljali so se na proslavo v svojem društvu. Pogrešali pa smo našega mentorja Rassa Causeviga, ki ga je bolezen položila v posteljo. Nadomestili smo ga kar sami, z nasveti smo pomagali drug drugemu. Nastalo je kar nekaj vrhunskih del. Obiskal nas je naš prijatelj in sosed, župan mesta Semič Ivan Bukovec. Kot vedno nas je povabil v svojo zidnico na pokušino novega vina. Nekaj naših slikarjev se je udele-

žilo podelitev nagrad za najboljši med. Prireditelj je potekala v novem kulturnem centru. V Semiču in okolici so znani in uspešni čebelarji, tako da so pobrali skoraj vse glavne nagrade. Prireditelj je bila mednarodnega značaja, v kulturnem programu pa so nastopili tamburaši iz Dragatuša.

V Semiču smo bili Angela Medved, Jožica Ameršek, Zorica Razboršek, Ljudmila Turk, Željko Vertelj, Klavdij Leban, Franc Ekart, Miran Jernejšek, Damjan Rogelj in Boris Šter. Ob večerih ni manjkala niti peka kostanja. Prijetna družba se je po nekaj dneh morala posloviti. Naj vas še

Obiskal nas je naš prijatelj in sosed, župan mesta Semič Ivan Bukovec.

sam pozdravim s čebelarskim pozdravom Naj medi.

Boris Šter

NA OŠ V VELENJU

Na Osnovni šoli Antona Aškercarja v Velenju so se 19. oktobra 2009 v avli šole zbrali učenci šestih, sedmih in osmih razredov osnovne šole in si ogledali film Zgodbe o volji in moči, ki predstavlja življenje invalidov.

Po predstavitvi filma so učenci postavljali vprašanja Vojku Gašperutu in Benjaminu Žnidaršiču o njunem delu in o invalidnosti. Med mla-

dimi opravimo veliko delavnic s slikanjem, vendar tako pristrčnega sprejema še nismo doživeli.

Po pogovoru so se izbrani učenci likovnega krožka razdelili v dve skupini in z usti likovno ustvarjali še po razredih. Bili so navdušeni nad svojimi deli, saj so bili prepričani, da tega ne bodo zmogli. Umetnikoma so se toplo zahvalili in ju na obisk povabili tudi naslednje leto, velenjska televizija VTV, ki je o dogodku posnela oddajo, pa je umetnika povabila v studio in v sredo, 18. novembra 2009, z njima posnela

Vojko Gašperut razlaga osnovnošolcem v Velenju kako se slika z ustmi.

Prijazna in ganljiva zahvala pred vsemi zbranimi.

še enourno oddajo, ki je bila v živo predvajana na vseh regionalnih kanalih. Oddajo je pripravila in vodila Tatjana Hudomalj.

Benjamin Žnidaršič

PRISPEVEK OSNOVNOŠOLCEV O DELAVNICI Biti drugačen ... biti boljši ...

Tema letošnjega otroškega parlamenta je Stereotipi, rasizem in diskriminacija. Ravno to je bil vzrok, da je njegova mentorica, ga. Jelka Velički, obogatila naš dopoldan z dogodkom, ki ga zlepa ne bomo pozabili.

Učenci od 6. do 9. razreda smo se 19. oktobra zbrali v avli šole in med sabo pozdravili dva izjemna človeka, in sicer Benjaminu Žnidaršiču in Vojku Gašperutu - Gašperja.

Benjamin Žnidaršič je slikar tetraplegik, pisatelj in pesnik. Pri padcu s češnje si je poškodoval hrbtenico in postal tetraplegik. Najprej se je ukvarjal s pisanjem poezije in izdal tri pesniške zbirke: Ritem srca, Zlate perutnice, Most na drugi breg in knjigo Govorica življenja. V za-

dnjih letih se je povsem predal slikanju. Slika z nogami ali s čopičem v ustih.

Vojko Gašperut - Gašper je slikar tetraplegik in slika z usti. Pri skoku v morje si je poškodoval hrbtenico. Leta 1971 se je vključil v slikarski tečaj, ki ga je vodil akademski slikar Janez Matelič. Nato se je še več let izpopolnjeval pri drugih slikarjih. Naša gosta sta najprej predstavila film, kjer je bilo prikazano življenje in delo štirih ljudi.

Mi, mladi novinarji, in vsi naši sošolci smo z občudovanjem in hkrati nejevero občudovali vztrajnost in pogum teh ljudi. Spraševali smo se, kje so dobili toliko volje, samodiscipline in energije. Začutili smo toploto in prijaznost do sočloveka,

ko sta nam pozneje odgovarjala na zastavljena vprašanja. Posebno doživetje pa je bilo, ko smo poskušali risati z usti. Nekateri sprva niso hoteli, drugi so včasih poskušali malo pogoljufati in so si malo pomagali kar z roko. A na koncu smo vsi ugotovili, da je to zelo zahtevno, za nas skoraj nemogoče delo.

Menimo, da je prav vsak učenec začutil spoštovanje in občudovanje, ko smo spremljali govor in delo naših obiskovalcev. Odprla sta nam pogled v nov svet, v svet, ki ga mladi ne poznamo dovolj.

Hvala vama!

**mladi novinarji
OŠ Antona Aškercarja iz Velenja**

ŽIVETI JE LEPO

SPOMINI

Ko osemdeseto leto mine,
čas je, da obujamo spomine,
kako mladost smo preživeli,
kaj do zdaj smo vse počeli,
kakšne bolezni preživeli
in tegobe vse prestali,
da še živi smo ostali.

Ko osemdeseto leto mine,
imamo še načrtov polno,
kako naprej še zdaj živimo,
da še penzijo dobimo
in spodobno še živimo.

Ko osemdeseto leto mine,
dostikrat nas vse boli
in polna glava je skrbi,
kako si zdravje ohraniti,
ude stare pretegniti,
spanje mirno ohraniti,
veselo se zjutraj zbuditi.

Malo nas je še ostalo,
je sodelavce pobralo,
bili so še dosti mladi,
a za vedno so zaspali,
zemlja ista bo ostala,
ko Matilda nas pokliče,
vse se bo nadaljevalo,
kar v življenju smo storili,
zanamcem bo vse ostalo.

Stane Eržen

Zares, živeti je lepo.
Res živeti je lepo.
Čeprav včasih je hudo,
pa se to hitro spremeni
in spet veselo se živi.

I. ŽIVETI JE LEPO

Torej, živeti je lepo,
ko zjutraj te vse boli
in polna glava je skrbi.
Čez dan to se uredi,
pa spet veselo se živi.

II. ŽIVETI JE LEPO

Tudi v zakonu zmeraj luštno ni,
kadar se žena razjezi,
mož zato zelo trpi.
Ko žena se malo umiri,
mož jo prijazno nagovori,
pa spet veselo se živi.

III. ŽIVETI JE LEPO

Tudi naša vlada zakone čudne si deli,
pa nam včasih kaj po godu ni.
Pa če človek malo potrpi
in spet veselo se živi.

IV. ŽIVETI JE LEPO

Tudi vreme včasih ga krasi,
močno deževje in grmi.
Pa ko naposled se zjasni,
sonce to vse lepo uredi,
pa spet veselo se živi.

V. ŽIVETI JE LEPO

Čeprav več nisem rosno mlad,
pa vendar mislim dostikrat:
težave se pozabijo,
bolezni se pozdravijo,
drugačnosti se privadimo,
pa spet živeti je lepo.

Stane Eržen

NAŠI UMRLI ČLANI

Konrad KLOBUČARIČ,
član DP ljubljanske pokrajine,
rojen 6. 2. 1942

Boris VIDMAR,
član DP severne Primorske,
rojen 13. 4. 1940

Jožica ROMIH,
članica DP JZ Štajerske,
rojena 27. 7. 1932

Anton MIKOLAVČIČ,
član DP Dolenjske, Bele krajine
in Posavja,
rojen 14. 10. 1914

Mihail GRIČAR SKELEDŽIJA,
član DP Dolenjske, Bele krajine
in Posavja,
rojen 2. 7. 1959

Branko ROGINA,
član DP severne Štajerske,
rojen 14. 8. 1966

Angela SVOLJŠAK,
članica DP Gorenjske,
rojena 26. 5. 1931

Ivan MOHORIČ,
član DP Gorenjske,
rojen 17. 4. 1947

Feliks NOVAK,
član DP severne Štajerske,
rojen 4. 6. 1930

NATEČAJ FOTOGRAFIJE ... SE NADALJUJE

Uredništvo Paraplegika nadaljuje natečaj fotografij na temo Zanimivosti iz življenja invalidov. Naj vam povemo, da so posebej zaželjene fotografije s humorno noto.

Na natečaju lahko sodelujejo vsi invalidi in neinvalidi.

Fotografije pošljite najpozneje do 30. januarja 2010, po e-pošti na naslov:

zveza-paraplegikov@guest.arnes.si

Najmanjša resolucija mora biti 1800x1600.

Posebna komisija, ki jo sestavljajo Jožica Zafred, fotografinja, Boris Poropat, snemalec in fotograf TVS, in Boris Šter bo izbrala fotografije, ki bodo objavljene v reviji Paraplegik. 3 najboljše fotografije bomo nagradili tudi z denarno nagrado:

PRVA NAGRADA: 30 EUR

DRUGA NAGRADA 25 EUR

TRETJA NAGRADA 20 EUR

ZAHVALE

Miroslav in Helena Košir

se Vam zahvaljujema za posredovanje donacijskih sredstev in posebno za Vašo donacijo za izvedbo dvigala, ki ga zelo potrebujeva. Želiva Vam veliko uspehov pri vašem delu, zdravja in lepo preživljanje jesenskih dni.

Zvezi paraplegikov Slovenije se najlepše zahvaljujem za izkazano denarno pomoč, ki mi je bila dodeljena.

Jernej Sušnik

Zvezi paraplegikov Slovenije se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč pri nakupu avtomobila.

Zorica Razboršek

Zahvaljujem se Vam za denarno pomoč pri nabavi kurjave (drv) za zimo.

Emil Filipič

Pozdravljeni!

Z Marjo sva se razveselila vašega prispevka k najinemu dvigalu. Kar malo lažje sva zadihala. Trenutno se z dvigalom že voziva, le objekt je treba še dodelati. Upava, da bo do zime vse zgrajeno in da vas bova lahko povabila na ogled in vožnjo. Še enkrat se vam lepo zahvaljujema in vas lepo pozdravljava z zdaj dosegljive zgornje etaže najinega doma.

Branko in Marja Rupnik

Zvezi paraplegikov Slovenije se iskreno zahvaljujem za finančno pomoč pri nakupu stopniškega dvigala.

Franci Golhleb

Društvu paraplegikov Jugozahodne Štajerske in Zvezi paraplegikov Slovenije se iz srca zahvaljujem za podporo in pomoč pri reševanju moje stanovanjske stiske. Ko pre-

birate te vrstice, že kraljujem v novem stanovanju, ki mi ga brez vaše pomoči po vsej verjetnosti ne bi uspelo pridobiti. Ob tej priložnosti bi se še posebej rad zahvalil Janezu Hudeju, Špeli Šušteršič in Barbari Slaček. Zahvala tudi županu občine Rečica ob Savinji, gospodu Vincencu Jeraj, in osebju za pomoč pri selitvi.

Slavko Mikec

Zvezi paraplegikov Slovenije se najlepše zahvaljujem za pomoč pri nabavi prepotrebne invalidskega vozička.

Roman Hrženjak

OGLAS

Za našo mamo potrebujemo električno bolniško posteljo. Prodajamo napravo za avto znamke Simplex.

Naš tel: 02/644-7321.Sandra

Obvestilo

Kdor ne želi, da se zahvala objavi v glasilu, naj to pripiše na zahvalo. V nasprotnem primeru bo objavljena.

VICI IN SMEŠNICE

V VLAKU

V vlaku nasproti sedita bodybuilder in droban mladenič, ki bere neko revijo. Zelo je vroče in šibki fant vstane, da bi odprl okno, a tega ne zmore. Bodybuilder ga odpre z eno roko in potem pokaže na fantovo glavo in na svoje mišice. Reče mu:

► V glavi imate, tukaj pa ne.

Čez nekaj časa šibki fant stopi k zasilni zavori in se dela, da bi rad potegnil. Spet priskoči bodybuilder in jo zlahka potegne. Pride sprevodnik in bodybuilder mora plačati kazen. Zdaj mu šibki fantvrne. Pokaže na mišice in mu reče:

► Tam imate.

Nato pokaže še na njegovo glavo in reče:

► Tukaj pa ne.

KATERE ŽENSKÉ

Janez vpraša prijatelja:

► Katere ženske imaš raje: tiste ki veliko govorijo ali ostale?

Ta ga začudeno pogleda:

► Katere ostale?

INTELIGENCA

Kdaj so moški najbolj pametni? Pred seksom, med seksom ali po seksu?

► Med seksom. Takrat so namreč direktno priključeni na inteligenco.

POKOP PSA

Možakar pride k župniku in mu reče:

► Dober dan, gospod župnik, prišel sem z zelo nenavadno željo ...

► Bog daj, kar na dan z njo.

► Poginil mi je pes, ki je bil zares moj prijatelj, zato bi vas prosil za mašo zadušnico zanj.

► Zelo mi je žal, vendar za živali ne moremo imeti maš. Pojdite k Hare Krišni, morda vam bodo lahko ustregli.

► Prav. Ali mislite, da je dovolj, če jim plačam 10.000 mark?

► Človek božji, zakaj pa niste takoj rekli, da je bil vaš pes katolik!

SPOVED

Moški je prišel k spovedi in povedal duhovniku:

► Oče, jaz sem zelo grešil!

► Sinko, kar povej mi!

► Veste, neki dan je k meni prišla sestra moje žene. Saj veste ... malo sva se zaklepetala, nato pa sem seksal z njo!

Duhovnik ga potolaži:

► Sinko, saj to niti ni tako velik greh!

Bog odpušča tudi večje grehe!

Moški nadaljuje:

► Toda, to ni vse! K meni na obisk je prišla tašča. Malo sva se zaklepetala in tudi z njo sem seksal!

► Tudi to ti bo Bog odpustil!

► Veste, nekega dne sem šel mimo polja, ki ga je obdeloval sosed. Malo sva se zaklepetala, potem sem pa seksal tudi z njim!

Župnik reče:

► Prav sinko, tudi to ti bo odpuščeno.

Zdaj pa počasi odidi, da se ne bova zaklepetala.

ŠLOGANJE

Gospa pri šlogarici. Šlogarica ji napove:

► Joj, strašno, mož vam bo umrl! In to prav kmalu!

Žena nestrpno:

► Vem, povejte mi raje, ali bodo uvedli preiskavo.

RAZLOG

Razočarana žena je napisala pismo v rubriko: »Kramljamo s psihologom«:

► Prosim, svetujte mi, ali imam vzrok za razvezo zakona zaradi krutosti.

Vsak dan, ko se mož vrne iz službe domov najprej poljubi psa, nato šele mene.

Kmalu je dobila odgovor, kjer je pisalo:

► Teško bi vam odgovorili, dokler ne pošljete vaše fotografije.

NEČLOVEŠKO

Žena strese iz srca:

► Moj mož je nečloveški! Že trideset let sem nesrečna z njim!

► Zakaj pa se ne ločiš od njega?

► Kako, ločim? In naj ga po vsem tem, kar mi je hudega storil, pustim srečnega?

UČENJE

Živela sta dva prijatelja, od katerih je imel eden izjemno srečo pri dekletih, drugi pa ravno narobe. Nekega dne je prijatelj vprašal uspešnega osvajalca:

► Kako to dosežeš, da imaš vsak teden lepše dekle, jaz pa ostajam praznih rok?

Ta mu odgovori:

► Malo opazuj, kakšne prijeme uporabljam, pa poskusi še ti.

In res gresta nekoč skupaj v cvetličarno in osvajalec kupi lepo vrtnico in jo pred vsemi izroči dekletu v bližini z besedami:

► Rožo, roži!

Naš učenec si vse to zapomni in naslednjega dne povabi deklo, ki mu je bilo že dolgo všeč, v trgovino s slaščicami. Tam kupi bonboniero, se sredi trgovine postavi na kolena pred deklo in ji izroči darilo z besedami:

► Škatlo, škatli!

NI SLABO

Prijatelja se srečata na pokopališču:

► Ja Tone, kaj pa počneš tukaj?

► Žena mi je umrla. Kaj pa ti?

► Meni pa tašča.

► Aaa ... Tudi ni slabo, tudi ni slabo ...

PLAČA

Žena vpraša moža:

► Si povedal direktorju, da od tvoje plače ne moreta živeti dva.

► Sem.

► In kaj je rekel?

► Naj se ločim.

KVIZ ZA RAZVEDRILLO

1	10	14	2	11	3	11	1	4	13	5	2	12	11	7	10	4	5
	10	15	8	14	2	11	3	11	1	9	11	4	13	5	2		
		15	8	7	5	6	5	17	2	11	16	18	9	11			

Pri vsaki številki so navedeni trije odgovori. Odločite se za pravilni odgovor in s črko, ki je pri njem, nadomestite povsod v liku tisto številko. Vse črke v liku, brane vodoravno, dajo slovenski pregovor.

1. Katera pevka je zmagovalka EME 2009?

- A - Alenka Godec
- N - Anika Horvat
- C - Romana Krajčan

2. Kje najdemo monštranco?

- R - v cerkvi
- F - v kopalnici
- Ž - v gostilni

3. Kaj je kaligrafija?

- R - podobopisje
- J - romanopisje
- Č - lepomisje

4. Koliko minut traja četrtina pri vaterpolu?

- K - 8
- Z - 5
- E - 10

5. Kaj potrebujemo za igro GO-GO?

- P - lesene palice
- U - zaščitno čelado
- O - kamenčke

6. Kaj je evstahijeva cev?

- V - gasilski pripomoček
- L - del potapljaške maske
- P - ušesna troblja

7. Kje živijo Šavrinke?

- Č - v Prlekiji
- L - v Istri
- N - na Koroškem

8. Kaj grškega je sirtaki?

- B - vrsta sira
- Z - figovo žganje
- A - ljudski ples

9. Koliko igralcev igra v monodrami?

- J - 1
- M - 2
- E - več kot 10

10. Katera je pasma konj?

- P - bokser
- I - haflinger
- K - bobtail

11. Kdo je bil Don Kihotov oproda?

- E - Sancho Pansa
- Š - Miguel Sanchez
- F - Juan Carlos

12. Katero zmožnost izgubi človek zaradi afazije?

- Ž - premikanja
- V - govorjenja
- I - sluha

13. Ohm je električna merska enota za:

- G - napetost
- J - jakost
- D - upornost

14. Katera naša umetnica je zavrnila Prešernovo nagrado?

- H - Irena Grafenauer
- S - Svetlana Makarovič
- T - Dora Plestenjak

15. V katerem glasbilu je tudi zobna pasta?

- V - v rogu
- E - v trobenti
- M - v tubi

16. Kdo si domišlja, da je bolan?

- C - hipokrit
- L - ponder
- B - hipohonder

17. Pravo ime književnika Pavla Zidarja je:

- T - Zdravko Slamnik
- A - Jože Brejc
- U - Vladimir Pavšič

18. Katera žlica je največja?

- D - desertna
- O - obušalna
- U - zidarska

Albin Rožman

Rešitev kviza iz 118 številke:

ČE SE ZGODAJ SELIJO PTIČI, BO HUDA ZIMA OB BOŽIČI.

					OBSEŽEN NASAD ENE KULTURE	POVEČANA UKRIVLJENOST HRBTENICA	DALIŠA JUNAŠKA PESNITEV	DESNI PRITOK RONE V FRANCIJI			BEŽNO LJUBIMKANJE	TESTENINA Z MESNIM NADEVOM	BESEDA NA KONCU MOLITVE	NEKDANJI FINSKI DIRKAČ ROSBERG		
			PROSTOR ZA SHRANJEVANJE KMEČKEGA ORODJA NEKDANJA AZIJSKA UTEZNA ENOTA				AMERIŠKI REPUBL. SENATOR (BOB)		BLEŠČEČA SETKANINA PPUČA IZ RDEČEGA GROZDJA							
			KRAJ PRI POREČU					LOČLJIV ČLEN TRAKULJE DUHOVITA PRIPOMBA (KNJIŽNO)								
			DAMIR LUKOVNJAK													
							EDA ČUFER PRIPADNIK NARODA NA KOSOVU		IGRALKA BASINGER NASPROTNO OD PRIDEN							
IME VEČ SLOVENSKIH VASI																
			VRTNA LESENA OGRAJA	VALENTIN STANIČ	BOSANSKI IGRALEC BEŠLAGIČ		POSODA ZA PEPEL, URNA DOLINA POD TRIGLAVOM			EVA LONGYKA LEGENDA BOKSA (MUHAMMAD)	RIMSKA SESTICA RIMSKI VLADARSKI NASLOV					
PREREKANJE, KREGANJE (ZASTAR.)							PREDHODNIK KLAVIRJA RAZKOŠNO GRAJENO POSLOPJE									
KRAJ PRI KAMNIKU							IRSKA SKUPINA IZ DUBLINA TKANINA ZA ZAVESE									
OMEHČANJE, ZMEHČANJE							DEPARTMA V VZHODNI FRANCIJI RADO ČASL		RIBIŠKA MREŽA SL. ODBOJK. TRENER (MARKO)							
STAROGRSKI FILOZOF IZ MILETA					AMERIŠKI IGRALEC (RIP) RODOVNI IZVOR				PRITOK VOLGE V RUSIJI LADUŠKA KAJUTA		NAČIN BOJA PROTI SOVRAŽNIKU		ŽVAHEN OTROK, OTROČE			
			JAN PLESTENJAK	ZALJUBLJEN FANT IN PUNCA		TANTAL		POKOJNI PRODUCENT PONTI SREDOZEM. RASTLINA		JUHA DROGE KOLINSKE EVROPSKI VELETOK		VENO TAUFER		TAKSNA ZNAMKICA		
			ŠPELA BRAČUN					NEKD. NEM. TENISAČ (BORIS) KAPITAN NAUTILUSA								
NEMSKA ROČNA BOMBA Z DRŽAJEM ("ŠILOM")					GLAVNI ŠTEVNIK		MESTO V ZALEDIJU ŠIBENIKA PEVEC COCKER				BALKANSKI LJUDSKI PLES SPIKERICA BAŠ					
NEKDANJE GLAVNO MESTO NEMČIJE					SEJANJE, SETEV		ŠPANSKO RUDARSKO MESTO SOPHIA LOREN		SLOVENSKI NOGOMETAS (BRANKO) NIKI LAUDA							
			PRIPADNIK ANTIČNEGA PLEMENA OSKOV							OSEBNI STREZNIK						
			BIVŠI PREDSEDNIK J. AFRIŠKE REPUBLIKE DUŠIK													

ENIGMATKOV
Ugankarski slovar
www.enigmatko.com

DUBLINERS - irska glasbena skupina
LORDOZA - povečana ukrivljenost hrbtnice
APERCU - duhovitapripomba, domislica

Pravilno geslo križanke iz št. 118 se glasi: SEMIČ, JESENSKO POČITNIKOVANJE

Nagrajenci križanke iz Paraplegika šte. 118: Jože SIMONČIČ, Gor. Vrhpolje 85, 8310 ŠENTJERNEJ, Florjan SLAK, Kolonija 1. maja 15, 1420 TRBOVLJE, Domen ANDOLJŠEK, Gorenjskega odreda 16, 4000 KRANJ. Vse tri nagrade so v vrednosti 20,00 EUR..

Pravilno geslo križanke napišite na dopisnico in pošljite najpozneje do 20. februarja 2010 na naslov: Zveza paraplegikov Slovenije, p.p. 5714, 1001 Ljubljana.

SREČNO 2010

*V teh dneh, ko vsem se kam mudi,
ko nas že prazniki podijo,
izberi takšne si poti,
ki prave se smeri držijo!
Naj vodijo te med ljudi,
ki te z dobroto bogatijo,
prijazne njihove oči
pa od ljubezni se iskrijo!*

Zveza paraplegikov Slovenije